Vlaams Parlement

vergadering **41**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 4 juli 2018

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING 8

VERONTSCHULDIGINGEN 8

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN 8

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013
– 1645 (2017-2018) – Nr. 1
VOORSTEL VAN DECREET van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 bij de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft
– 1649 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstellen tot spoedbehandeling 8

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien, Björn Rzoska en Bart Caron betreffende de schending van de mensenrechten door de Marokkaanse overheid naar aanleiding van de protesten in de Rif
– 1580 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 9

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement
– 1650 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 9

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten
– 1639 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 10

BELANGENCONFLICT over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet met het oog op de invoering van onverenigbaarheid tussen de functie van burgemeester of schepen en het mandaat van lid van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement, van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, van de Senaat, van het Vlaams Parlement en van het Europees Parlement
Samenstelling van de delegatie 10

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 11

ACTUELE VRAAG van Cathy Coudyser aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de positionering van federaal minister Ducarme inzake een Belgische uitzondering op het nakende Europese verbod op neonicotinoïden en het standpunt ter zake van de Vlaamse Regering
ACTUELE VRAAG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de stappen die de Vlaamse minister kan ondernemen tegen de eenzijdige beslissing van de federale minister van Landbouw met betrekking tot het Europese verbod op neonicotinoïden 11

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanhoudende droogte
ACTUELE VRAAG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een Vlaanderen dat voorbereid is op een nieuwe droogteperiode
ACTUELE VRAAG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de gevolgen van de langdurige droogte voor de landbouw
ACTUELE VRAAG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de reactie van experts op het droogteplan van de Vlaamse Regering 15

ACTUELE VRAAG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de niet-erkenning van de Wereldoorlog I-sites en de kolonies van Merksplas en Wortel als werelderfgoed door de UNESCO
ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de niet-erkenning van de begraafplaatsen en herdenkingsmonumenten van de Eerste Wereldoorlog als werelderfgoed door de UNESCO
ACTUELE VRAAG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het uitstel van erkenning voor het WO I-werelderfgoeddossier 23

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de plannen voor een federale CO_2-taks en een eventueel conflict met een Vlaamse groene taxshift
ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de resultaten van het onderzoek rond de mogelijke invoering van een CO_2-taks
ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering betreffende een eventuele CO_2-taks 29

ACTUELE VRAAG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de beschikbaarheid van een tool voor de uniforme registratie van het aantal wachtenden op een inburgeringstraject 36

ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de overname van Blue-Bike 40

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de financiering van het decreet Iedereen verdient vakantie 42

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 45

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013
– 1645 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 45

ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het Onroerend-erfgoeddecreet van 12 juli 2013 naar aanleiding van de ex-post evaluatie
– 1553 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013
– 1645 (2017-2018) – Nr. 1
Algemene bespreking 46
Artikelsgewijze bespreking 51

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming
– 1555 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3
Algemene bespreking 51
Artikelsgewijze bespreking 56

VOORSTEL VAN DECREET van Lionel Bajart, Peter Wouters, Joris Poschet, Herman Wynants, Katrien Schryvers en Miranda Van Eetvelde houdende wijziging van het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector en van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid
– 1630 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3
Algemene bespreking 57
Artikelsgewijze bespreking 58

VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Joris Poschet en Herman Wynants houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik
– 1631 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking 58
Artikelsgewijze bespreking 60

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Peter Wouters, Joris Poschet, Lionel Bajart, Elke Sleurs, Katrien Schryvers en Marius Meremans betreffende voorstellen voor het versterken van de beleidsdomeinoverschrijdende aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag
– 1629 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Imade Annouri, Katia Segers, Elke Van den Brandt, Bert Moyaers, Bart Caron en Tine Soens betreffende de preventie en aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag
– 1633 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
Bespreking 60

VERZOEKSCHRIFT over het private patrimonium van kathedrale kerkfabrieken
– 1509 (2017-2018) – Nr. 1
Verslag 72

AANWIJZING van het college van deskundigen voor de lokale en provinciale verkiezingen van 14 oktober 2018 73

STATUUT VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGER
Bespreking en stemming 73

WIJZIGING VAN HET STATUUT VAN HET PERSONEEL VAN HET ALGEMEEN SECRETARIAAT
Bespreking en stemming 74

WIJZIGING VAN HET REGLEMENT VAN TOEKENNING VAN MEDEWERKERS AAN DE VOORZITTER, AAN DE LEDEN VAN HET UITGEBREID BUREAU, AAN DE FRACTIES EN AAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS
WIJZIGING VAN DE RECHTSPOSITIEREGELING VAN DE MEDEWERKERS VAN DE VOORZITTER, VAN DE LEDEN VAN HET UITGEBREID BUREAU, VAN DE FRACTIES EN VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS
Bespreking en stemming 75

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten
– 1639 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 76
Algemene bespreking 77
Artikelsgewijze bespreking 78

VOORSTEL VAN DECREET van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 bij de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft
– 1649 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 78
Algemene bespreking 79
Artikelsgewijze bespreking 80

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien, Björn Rzoska en Bart Caron betreffende de schending van de mensenrechten door de Marokkaanse overheid naar aanleiding van de protesten in de Rif
– 1580 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 80

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement
– 1650 (2017-2018) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 81
Bespreking 82

ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het Onroerend-erfgoeddecreet van 12 juli 2013 naar aanleiding van de ex-post evaluatie
– 1553 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
Hoofdelijke stemming 84

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming
– 1555 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3
Hoofdelijke stemming 85

VOORSTEL VAN DECREET van Lionel Bajart, Peter Wouters, Joris Poschet, Herman Wynants, Katrien Schryvers en Miranda Van Eetvelde houdende wijziging van het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector en van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid
– 1630 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3
Hoofdelijke stemming 85

VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Joris Poschet en Herman Wynants houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik
– 1631 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
Hoofdelijke stemming 85

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten
– 1639 (2017-2018) – Nr. 1
Hoofdelijke stemming 86

VOORSTEL VAN DECREET van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 bij de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft
– 1649 (2017-2018) – Nr. 1
Hoofdelijke stemming 86

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Peter Wouters, Joris Poschet, Lionel Bajart, Elke Sleurs, Katrien Schryvers en Marius Meremans betreffende voorstellen voor het versterken van de beleidsdomeinoverschrijdende aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag
– 1629 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3
Stemmingen over de amendementen 86
Hoofdelijke stemming 88

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Imade Annouri, Katia Segers, Elke Van den Brandt, Bert Moyaers, Bart Caron en Tine Soens betreffende de preventie en aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag
– 1633 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2
Hoofdelijke stemming 88

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013
– 1645 (2017-2018) – Nr. 1
Hoofdelijke stemming 88

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement
– 1650 (2017-2018) – Nr. 1
Hoofdelijke stemming 89

VAKANTIEWENSEN 89

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 90

BIJLAGEN
Aanwezigheden 92
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers 92

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– De vergadering wordt geopend om 14.05 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigingen zijn ingekomen van de volgende leden:

Ludo Van Campenhout, Peter Van Rompuy, Daniëlle Vanwesenbeeck: ambtsverplichtingen;

Hermes Sanctorum-Vandevoorde: familieverplichtingen;

Lode Ceyssens, Yamila Idrissi, Lies Jans, Katia Segers, Johan Verstreken: gezondheidsredenen;

An Moerenhout: zwangerschapsverlof.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 60/35)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013
– 1645 (2017-2018) – Nr. 1

VOORSTEL VAN DECREET van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 bij de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft
– 1649 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstellen tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Matthias Diependaele bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, bij motie van orde vraag ik de toevoeging bij hoogdringendheid van twee punten aan de agenda. Eerst en vooral is er het voorstel van resolutie betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dat decreet zelf staat ook op de agenda. Wij stellen voor de goede gang van zaken voor om beide samen te behandelen.

Ten tweede is er het voorstel van decreet houdende wijziging van bijlage 2 bij de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, ingevoegd bij het decreet van 3 juli 2015, wat de kilometerheffing betreft.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over deze voorstellen tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien, Björn Rzoska en Bart Caron betreffende de schending van de mensenrechten door de Marokkaanse overheid naar aanleiding van de protesten in de Rif
– 1580 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, vanuit de Groenfractie willen we bij hoogdringendheid een voorstel van resolutie aan de agenda toevoegen betreffende de schending van de mensenrechten door de Marokkaanse overheid naar aanleiding van de protesten in de Rif. Er zijn veroordelingen uitgesproken. We vinden het nu toch wel hoog tijd om dit hier in het parlement te behandelen.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement
– 1650 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Joris Vandenbroucke bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Voorzitter, ik wil bij hoogdringendheid een punt aan de agenda toevoegen, namelijk het voorstel van resolutie van mezelf, mevrouw Pira, mevrouw Sminate en de heren Kennes en De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement. Het voorstel van resolutie is ingediend.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten
– 1639 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Willem-Frederik Schiltz bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, ik wil graag de spoedbehandeling vragen van het voorstel van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten. Het stuk is gekend onder nummer 1639 en werd op 21 juni ingediend en is verspreid onder de leden.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

BELANGENCONFLICT over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet met het oog op de invoering van onverenigbaarheid tussen de functie van burgemeester of schepen en het mandaat van lid van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement, van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, van de Senaat, van het Vlaams Parlement en van het Europees Parlement

Samenstelling van de delegatie

De voorzitter: Dames en heren, op 27 juni 2018 hebben wij een belangenconflict ingesteld met het oog op overleg met het Brussels Hoofdstedelijk Parlement over het voorstel van ordonnantie tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet met het oog op de invoering van onverenigbaarheid tussen de functie van burgemeester of schepen en het mandaat van lid van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement, van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, van de Senaat, van het Vlaams Parlement en van het Europees Parlement.

Het Uitgebreid Bureau heeft op 2 juli 2018 beslist de delegatie van het Vlaams Parlement samen te stellen uit de voorzitter van het Vlaams Parlement en één of twee afgevaardigden per fractie.

Vanwege de fracties heb ik de volgende voordrachten ontvangen:

voor de N-VA-fractie: de heren Matthias Diependaele en Karl Vanlouwe;

voor de CD&V-fractie: de heren Koen Van den Heuvel en Joris Poschet;

voor de Open Vld-fractie: de heren Lionel Bajart en Herman De Croo;

voor de VB-fractie: de heer Chris Janssens.

De sp.a-fractie en de Groenfractie wensen geen deel uit te maken van de delegatie.

Is het parlement het met die samenstelling eens? *(Instemming)*

Het overleg start op woensdag 18 juli 2018 om 14.30 uur in het Brussels Hoofdstedelijk Parlement.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, bij mail van 3 juli 2018 hebben Imade Annouri, Katia Segers, Elke Van den Brandt, Bert Moyaers, Bart Caron en Tine Soens verzocht hun voorstel van resolutie betreffende de preventie en aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag, dat door de commissie is verworpen, op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen.

Ik stel voor dit voorstel van resolutie te bespreken samen met het voorstel van resolutie van Peter Wouters, Joris Poschet, Lionel Bajart, Elke Sleurs, Katrien Schryvers en Marius Meremans betreffende voorstellen voor het versterken van de beleidsdomeinoverschrijdende aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag, met dien verstande evenwel dat wij conform artikel 77, punt 5, van het Reglement van het Vlaams Parlement vooraf nog zullen moeten beslissen of de bespreking wordt aangevat.

Is het parlement het hiermee eens? *(Instemming)*

ACTUELE VRAAG van Cathy Coudyser aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de positionering van federaal minister Ducarme inzake een Belgische uitzondering op het nakende Europese verbod op neonicotinoïden en het standpunt ter zake van de Vlaamse Regering

ACTUELE VRAAG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de stappen die de Vlaamse minister kan ondernemen tegen de eenzijdige beslissing van de federale minister van Landbouw met betrekking tot het Europese verbod op neonicotinoïden

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, er is een nakende beslissing van Europa inzake het totaalverbod op neonicotinoïden. Het is niks nieuws: men is er al jaren mee bezig. Er zijn ettelijke studies over gepubliceerd. Er is het advies van de Europese Autoriteit. Frankrijk, Duitsland, Nederland, Italië en heel wat andere landen hebben zich al pro totaalverbod uitgesproken, maar ons land twijfelt. Minister Ducarme herhaalde onlangs nog maar eens dat hij eerder pleit voor een uitstel in de vorm van een overgangsmaatregel om de bieten- en cichoreisector drie jaar uitstel te geven alvorens het totaalverbod ingaat.

Ik heb u een aantal weken geleden hier al naar het Vlaamse standpunt gevraagd. U hebt toen gezegd dat het louter een federale bevoegdheid is en dat Vlaanderen geen standpunt zal innemen. Nochtans, ik wil u toch even in herinnering brengen dat er in ons land, in de moeilijke constructie van ons land, een samenwerkingsakkoord bestaat tussen de gemeenschappen, de gewesten en het federale niveau. Als een gecoördineerd afgestemd standpunt moet worden ingenomen over een beslissing van alles wat met Europa te maken heeft, dan moeten ook de gemeenschappen en de gewesten zich daarover kunnen uitspreken. De directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) heeft de taak om dat te coördineren. Ze moeten beleidsvoorbereidend werk doen zowel voor de gewesten, de gemeenschappen als voor de federale overheid. Ze moeten ook iedereen samenroepen en overleg plegen.

Minister, heeft de DGE Vlaanderen al gevraagd naar een standpunt? Is er al overleg geweest? Zo ja, welk standpunt hebt u ingenomen? Als het nog moet komen: welk standpunt zult u innemen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Voorzitter, minister, collega's, er is niets beter voor de laatste plenaire vergadering van het seizoen dan een gesprek over bloemetjes en bijtjes, in dit geval voornamelijk over bijtjes. Het klinkt misschien grappig, maar het is niet zo grappig als u weet dat meer dan driekwart van de landbouwgewassen afhankelijk zijn van bestuivers, de bijtjes dus, en dat die op dit moment bijzonder bedreigd zijn, mede door het gebruik van bestrijdingsmiddelen op basis van neonicotinoïden.

De Europese Unie heeft dan ook een logische beslissing genomen. Die beslissing is wel degelijk genomen. Er is een akkoord met het parlement om die neonicotinoïden te verbieden. Je zou denken dat op het moment dat de belangen en van landbouw en van de ecologie in één richting lopen, namelijk proberen de vernietiging van het ecologisch en economisch kapitaal te vermijden, iedereen het eens zou zijn. Maar neen, de Belgische minister van Landbouw Ducarme laat weten dat hij een uitstel van drie jaar wil.

Minister, op het eerste gezicht lijkt dat gebeurd te zijn zonder overleg met u, ondanks het feit dat u op eerdere vragen, van mij maar ook van mevrouw Coudyser, hebt gezegd dat u zo'n verbod eigenlijk wel wilt steunen en de Europese beslissing zult naleven.

Minister, als blijkt dat hier wel degelijk, zowel op ecologisch vlak als op het vlak van landbouw, Vlaamse belangen geschaad zijn, dan zijn er nogal wat instrumenten die u zou kunnen gebruiken om daar tegenin te gaan en om uw collega proberen tegen te houden. De vraag is of u die instrumenten zult gebruiken en welke instrumenten u denkt te gebruiken. Ik had er vandaag graag enige duidelijkheid over gekregen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, collega's, laat mij beginnen met te zeggen dat ik zeer blij ben met het Europese verbod op de neonicotinoïden. Ik denk dat het een zeer goede zaak is en ik heb dat ook al eerder geformuleerd.

Ik heb al een paar keer herhaald dat dit een zuivere federale bevoegdheid is. Waar mevrouw Coudyser naar verwijst, is wanneer er een standpunt moet worden ingenomen op een of andere raad. Dat is in dezen niet het geval, want het is een verzoek dat zou moeten worden geformuleerd vanuit de federale bevoegdheid aan de Europese Commissie.

Nogmaals, het is een pure federale bevoegdheid, waar we dus niet bij betrokken zijn, maar ik heb me laten vertellen dat mijn federale collega een wetenschappelijk advies heeft gevraagd dat hij dat zou doorsturen aan de Europese Commissie.

Bijen zijn inderdaad cruciaal. Als we geen bijen hebben, kunnen we niet overleven. Daarom nemen we binnen onze bevoegdheid heel wat maatregelen om ervoor te zorgen dat het beter zou gaan met de bijen. We hebben het bijenteeltplan, waar we ten volle voor bevoegd zijn en waar we 750.000 euro voor hebben uitgetrokken met tal van maatregelen om het bijenbestand te verbeteren. Ook binnen het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), waarin subsidies worden verleend aan landbouwers, zijn er verplichtingen opgelegd om vergroeningsmaatregelen te nemen, om er dus voor te zorgen dat bijvoorbeeld

bloemachtigen als bodembescherming worden ingezaaid, wat zeer goed is voor de bijen. De vergroening is zeer belangrijk. In het toekomstige GLB zullen we dat verder bepleiten. Er is ook de sensibilisering. We organiseren de Week van de Bij vanuit het Departement Omgeving.

Het spreekt voor zich: mocht op een bepaald moment er een standpunt worden ingenomen dat een bedreiging zou zijn, zowel voor onze landbouw als voor het leefmilieu, zullen we uiteraard optreden, maar in dezen lijkt me dat nog niet het geval. Er is een verbod vanuit Europa, en dat is een goede zaak.

Cathy Coudyser (N-VA): Ik hoor dat u blij bent met het Europese verbod dat er zit aan te komen, maar u blijft de kat uit de boom kijken wat de federale beslissing betreft. Het signaal vanuit het federale niveau is zeer duidelijk: men zal drie jaar uitstel vragen. U hebt er als Vlaams minister alle belang bij om duidelijkheid te vragen aan de federale minister. U moet nu absoluut een keuze maken, namelijk ofwel kiest u voor het subsidiëren van de ongezonde suikers, ofwel u kiest voor het leefmilieu, de bestuiving, de bijen en eigenlijk voor een duurzame landbouw. Ik vraag u nogmaals: welke keuze zult u Vlaanderen voorstellen?

Bruno Tobback (sp·a): Minister, uw antwoord, in elk geval op mijn vraag, is totaal naast de kwestie. We weten allemaal dat u inspanningen doet om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat er geïnvesteerd wordt, dat er gekweekt wordt en dat bijen worden beschermd. Maar dat zijn des te meer redenen om niet te accepteren dat een van de voornaamste bedreigingen daarvoor, namelijk die neonicotinoïden, nog drie jaar langer dan Europa toelaat, in België, en dus ook in Vlaanderen, zouden worden toegelaten, omdat uw federale collega zijn gang gaat. U hebt daar totaal niet op geantwoord. U zegt: ik doe niets. U zegt dat u 750.000 euro gaat investeren in bijenbescherming. U gaat geld van het gemeenschappelijk landbouwbeleid aan landbouwers toekennen. Allemaal goed, maar als iemand anders daar vanuit het federale niveau dwars door rijdt, om waarschijnlijk een aantal landbouwers in zijn kieskring een plezier te doen, dan steekt u uw handen in de lucht en zegt u dat u niets doet, dat u gewoon geld van de Vlaamse belastingbetaler blijft uitgeven. Als dat voor de rest scheef loopt en de Federale Regering compleet van de pot gerukte beslissingen neemt, dan doet u daar niets tegen. Ik vraag het u dus nog eens: gaat u iets doen dat ervoor zorgt dat al die investeringen waar u terecht voor pleit, ook iets kunnen opbrengen, of gaat u toelaten dat uw federale collega ze compleet vernietigt?

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Het verbod op neonicotinoïden is inderdaad niet nieuw. Het is er, als ik het goed voor heb, al van 2013. Het is belangrijk, zelfs voor de landbouw, dat er maatregelen worden genomen. Als de bijensterfte blijft aanhouden, dan is dat schadelijk voor de landbouw.

Ik vraag me af, als niet-wetenschapper, als er al een verbod geldt sinds 2013, hoe het dan komt dat men nog niet kan loskoppelen, dat er nog niet voldoende is ingezet op alternatieven? We zijn ondertussen vijf jaar verder. Vandaar mijn vraag: hoe komt het dat er nog niet voldoende alternatieven zijn voor de neonicotinoïden?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik ga even door op wat de heer Vanderjeugd heeft gezegd. De sector dacht dat Europa nooit de moed zou hebben om de ingezette vermindering tot een reëel verbod te laten komen. Minister Ducarme probeert nu weer een uitstel in aeternum te realiseren om de zaken te laten zoals ze zijn.

Minister, uw standpunt is helder en duidelijk. We kunnen dat alleen steunen. Zowel het Waalse Gewest als het Vlaamse Gewest, die bevoegd zijn voor landbouw, voor natuur en voor leefmilieu, moeten de moed hebben om niet alleen te vertolken wat hier vandaag wordt gezegd, maar het bij wijze van spreken van de daken te schreeuwen en daar ook officieel protest tegen in te dienen. Kan hier een procedure van belangenconflict over worden opgestart? Misschien moeten we dat wel doen. Wat minister Ducarme hier doet, is regelrecht ingaan tegen de belangen van de natuur, het leefmilieu en de landbouw in Vlaanderen.

Minister Joke Schauvliege: De beslissing op het Europese niveau is niet nakend, maar ze is genomen. Er is een verbod en er is ook geen enkele beslissing over enige uitzondering. De bevoegde federale minister heeft een initiatief genomen om een wetenschappelijke studie te vragen voor twee teelten. Dat is vandaag de stand van zaken. Het is ook niet zo dat er op dit vlak een of andere procedure is binnen DGE, omdat daarover geen positie in de Raad wordt ingenomen. We zullen zien hoe dat verder loopt, maar ik herhaal dat het een goede zaak is dat Europa dat verbod heeft ingesteld.

Ik vind het opmerkelijk dat hier in de plenaire vergadering de ene week uitdrukkelijk wordt gevraagd om duidelijkheid te geven over de bevoegdheidsverdeling en om daar ook respect voor te hebben en dat men daar de volgende week op een heel andere manier mee omgaat. Mevrouw Coudyser, dat debat is onlangs gevoerd in het federaal parlement. Anders dan sp.a, die een tussenkomst hield aan het adres van minister Ducarme, heeft de N-VA toen geen woord gezegd over het feit dat minister Ducarme die uitzondering wou vragen in verband met die neonicotinoïden. Ik vind het heel eigenaardig dat u er hier zoveel belang aan hecht, maar dat u er op de plaats waar het debat thuishoort, met geen woord over gerept hebt. *(Applaus bij CD&V en sp.a)*

Voor mij is het ook geen strijd tussen landbouw en leefmilieu. Beide, zowel landbouw als leefmilieu, hebben die bijen nodig. Daarom hebben we dat traject opgezet en hebben we een bijenteeltprogramma ontwikkeld.

Nogmaals, het is een puur federale bevoegdheid. Op dit moment is er een definitief verbod op het Europees niveau. Er is nog geen enkele andere beslissing in een of andere zin. We zullen zien hoe het verder loopt.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ik wil heel duidelijk zijn: onze partij heeft zich zowel op het Europese niveau als hier altijd ondubbelzinnig uitgesproken voor een onmiddellijk en totaal verbod op neonicotinoïden. *(Applaus bij de N-VA)*

Ik stel vast dat u uw stem als Vlaams minister, zowel van Landbouw als van Leefmilieu, niet zult verheffen om in te gaan tegen de ideeën van minister Ducarme en het uitstel dat hij vraagt. Dat is nochtans in het belang van het leefmilieu en van een duurzame landbouw. Nu is het moment er om die omslag naar een duurzame landbouw te maken. Ik stel vast dat u dat niet zult doen. U bent daarvoor bevoegd en u kunt wel degelijk wegen op die besluitvorming. Helaas zwijgt u. Wij willen de bietensector tegemoetkomen maar wij willen de omslag maken naar duurzame landbouw. Nu moet u het signaal geven dat er moet worden overgestapt naar alternatieve duurzame landbouw, in plaats van nog drie jaar uitstel te dulden. Een uitstelpolitiek is volgens mij geen stevig, duurzaam beleid. *(Applaus bij de N-VA)*

Bruno Tobback (sp·a): Minister, wat ik van verschillende collega's gehoord heb, is dat we het er, in elk geval in dit parlement, allemaal over eens zijn, en dat we bereid zijn om de instrumenten die er zijn, te gebruiken, of het nu een belangenconflict is, zoals de heer Caron voorstelt, of een agendering op het

Overlegcomité, wat u kunt doen. Het in stand houden van dat verbod is voor dit parlement en voor uw regering belangrijk.

Ik denk dat dat een cruciale boodschap is op een dag als vandaag, want in wezen heeft het niet veel zin om overal de hele tijd de mond vol te hebben van het verdedigen van het algemeen belang en het garanderen van de toekomst en de waarden van toekomstige generaties als we tegelijk toelaten wat federaal minister Ducarme doet, namelijk een graai nemen uit dat vermogen van die toekomstige generaties om het uit te delen aan een paar van zijn vrienden en volk uit zijn kiesdistrict.

Minister, ik ben heel blij dat u blijkbaar houdt aan dat verbod. Ik zou graag zien dat we dat met alle partijen in dit parlement doen en dat we dat, mevrouw Coudyser, niet alleen hier doen maar overal, zoals de minister zelf heeft gezegd. Sp.a zal daar in eender welk parlement op eender welke locatie bondgenoten voor blijven zoeken. Minister, ik heb begrepen dat u er daar een van bent. Ik hoop dat alle partijen in dit parlement daar even consequent in zijn. Dit gaat immers over zowel economische als ecologische belangen en het is ongelofelijk triest dat het zo moeilijk is om daar consequent in te zijn wanneer die voor een keer echt samen, hand in hand, hetzelfde belang hebben. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanhoudende droogte

ACTUELE VRAAG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een Vlaanderen dat voorbereid is op een nieuwe droogteperiode

ACTUELE VRAAG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de gevolgen van de langdurige droogte voor de landbouw

ACTUELE VRAAG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de reactie van experts op het droogteplan van de Vlaamse Regering

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voor het tweede jaar op rij is het droog in Vlaanderen. Het bijkomende probleem is dat Vlaanderen een waterschaarse regio is en dat de duur van die droogteperiode onvoorspelbaar is. Dit zou dus wel eens heel lang kunnen duren.

Alle experten zijn het erover eens dat de weersomstandigheden extremer worden: meer droogte, meer hevige regens maar op een onvoorspelbare manier. Vorige week hadden we hier een debat over de droogte, maar toen ging het vooral over de communicatie hoe burgers water kunnen besparen.

Daar zijn we voor een stukje op gestrand. Als we de waterverbruikscijfers bekijken, zien we dat die eigenlijk heel erg hoog blijven. Communicatie alleen is dan ook totaal onvoldoende. Daarom zijn meer structurele maatregelen dringend nodig. De laatste dagen hebben een aantal experten zich in het debat gemengd en daar ben ik blij om. Zij zeggen ook dat er meer structurele maatregelen nodig zijn.

Minister, wat zult u doen op een structurele manier om Vlaanderen droogte-bestendiger te maken?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Zoals de heer Danen al heeft geschetst, hebben we vorige week hier het debat gevoerd over het droogteplan dat eigenlijk een communicatieplan is op het moment dat er een acuut probleem is met de waterschaarste in Vlaanderen.

Hoe acuut dat probleem is, kan ik schetsen aan de hand van een kaartje – minister, dit is niet de prognose voor de verkiezingen van 14 oktober. Op dit kaartje ziet u de taalgrens en de watergrens. Collega's, jullie zien duidelijk dat er een probleem is in Vlaanderen. Vandaag maar ook in het verleden worden en werden we geconfronteerd met waterschaarste. Vorig jaar was dat acuut en dit jaar gaan we helaas dezelfde weg op. Zoals de heer Danen schetst, zijn er een aantal professoren onder wie Patrick Willems van de KU Leuven die heeft gezegd dat er een probleem is omdat er geen structurele maatregelen worden genomen.

Minister, we hebben in de pers vernomen dat u een pakket water- en droogtemaatregelen zult lanceren in 2021, maar dat impliceert dat we nog drie droge zomers kunnen krijgen. We zullen nog drie jaar door de woestijn moeten gaan voor er op het terrein maatregelen worden ingevoerd.

Minister, u bent al negen jaar minister van Leefmilieu en ik vraag me af welke infrastructurele maatregelen u hebt genomen om de waterschaarste aan te pakken. Hebt u een ambitieus circulair denken in uw waterbeleid gestopt waardoor er nog te veel afval- en hemelwater verloren gaat en er onvoldoende capaciteit is en een gemis aan infrastructuur om de kringlopen circulair te sluiten?

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, het is zomer, het is warm, de zon doet ons deugd, maar onze landbouwers zijn, niet geheel onterecht, bezorgd over de aanhoudende droogte. Vorig jaar hadden we ook een droge zomer, maar dan heeft het tweede deel van de zomer zich herpakt en hadden we toch beter weer en viel de schade aan landbouwteelten al bij al mee. We moeten vandaag dus misschien nog niet overgaan tot paniek, maar we mogen bepaalde signalen toch niet naast ons neerleggen. Denk maar aan het KMI, dat de komende dagen en weken geen beterschap belooft, of geen neerslag die een bepaalde impact zal hebben op onze landbouwteelten. Ik denk aan Europa, dat een voorzichtige prognose stelt dat we met onze tarwe in Europa 6 procent minder opbrengst zullen hebben.

U zult het weer niet kunnen doen keren, minister, en dat is maar goed ook, anders zou dat nogal vonken geven. Maar mijn vraag aan u is welke maatregelen u nu in petto hebt voor onze landbouwers, om tegemoet te komen aan hun bezorgdheden.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Minister, de klimaatverandering is zichtbaar. We kunnen er niet meer omheen: de zomers worden droger en de winters worden natter. Dat zal ervoor zorgen dat er op termijn een degelijk beleid moet worden gevoerd om de problematiek van de waterschaarste aan te pakken.

Vorige week hebt u hier heel uitgebreid uw droogteplan verdedigd. U hebt uitgelegd dat alles eigenlijk onder controle is, maar het was toch wel bizar dat dan enkele dagen daarna de experten een na een het tegenovergestelde zeiden, en stelden dat het beleid gewoon helemaal niet goed is: er wordt te laat gereageerd, de minister schiet pas in actie als het te laat is, we moeten vandaag reageren, om in de toekomst water uit de kraan te blijven laten komen.

We kunnen dat natuurlijk als kritiek zien, maar ik denk dat we het gewoon moeten zien als een reikende hand naar u, minister: experts die zeggen dat ze willen meewerken aan die uitdaging van de toekomst en mee zoeken naar oplossingen om ervoor te zorgen dat we die waterschaarste de baas kunnen. Want in een welvarende regio als Vlaanderen mogen we toch niet toelaten dat we op termijn geen water meer hebben. Ik denk dat we alles moeten inzetten op het vlak van innovatie, op het vlak van infrastructurele maatregelen, maar ook op het vlak van gedrag, om ervoor te zorgen dat we die watervoorraden op peil kunnen houden.

Minister, uw woorden van vorige week in dit parlement hebben voor heel wat experts geen indruk gemaakt, want zij hebben gereageerd en gezegd dat het niet goed is. Ik ben benieuwd wat u gaat doen. Gaat u uw beleid nu bijsturen na de kritiek van de afgelopen dagen? Of gaat u gewoon op dezelfde manier verder en dreigen we effectief binnen dit en enkele jaren een probleem te hebben met water uit de kraan?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Dank u wel, collega's. Voor alle duidelijkheid, omdat alles hier een beetje door elkaar wordt gehaald: we moeten een goed onderscheid maken tussen enerzijds het moment waarop de droogte zich voordoet en wie dan op welke manier communiceert en welke maatregelen dan op korte termijn worden genomen, en anderzijds de structurele maatregelen die ervoor moeten zorgen dat op termijn het drinkwater uit de kraan blijft komen.

We hebben hier vorige week het debat gehad over het eerste. De droogte doet zich voor. Wanneer moet welke maatregel worden afgekondigd? Vorig jaar hebben we naar aanleiding van de droogte vastgesteld dat we een communicatieaanpak moesten hebben: beslissen wie zegt vanaf wanneer welke maatregelen ingaan, hoe die dan gecommuniceerd worden en over welke maatregelen het gaat. Dat is wat er vandaag ook nog altijd wordt toegepast, op basis van die afspraken die we hebben gemaakt. Stellen we, lopende deze periode, vast dat dat moet worden bijgestuurd, dan zullen we dat uiteraard doen, maar ik wil mij vandaag houden aan de afspraken die gemaakt zijn tussen de Vlaamse Milieumaatschappij en de verschillende drinkwatermaatschappijen.

We werken met die escalatieschema's. Het klopt, collega Beenders, dat we geel en groen zien op de kaart. Ik heb tien minuten geleden de laatste stand van zaken ontvangen vanuit de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid, en de situatie blijft voorlopig zoals ze ook op die kaart staat, dus groen en geel, de waakfase in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en een deel van Vlaams-Brabant.

Dan is er de structurele aanpak. Is er niks gebeurd? Zullen we pas vanaf 2021 iets doen? Dat is natuurlijk niet zo. Ik heb hier tien maatregelen opgesomd. Het is maar een selectie, want de tijd die ik heb, is beperkt, maar ik wil er toch een aantal met u overlopen.

Het eerste is dat we waterfactuur hebben aangepast. Mijnheer Beenders, ik vind dat nogal opmerkelijk. Een van de redenen waarom wij vinden dat water niet gratis kan zijn, is net dat drinkwater schaars is. U komt me week na week ondervragen over het feit dat water duurder is geworden, en vandaag komt u me vragen wat ik zal doen opdat er niet meer water zou worden verspild. Ik vind dat ongelooflijk in tegenspraak met elkaar, en ik hoop dat u vandaag beaamt dat het goed is dat de drinkwatertarieven zijn aangepast en dat wie veel overbodig water gebruikt, ook meer betaalt. Ik denk dat dat een goede zaak is. *(Applaus bij CD&V en de N-VA)*

Het volgende voorbeeld is dat van de drinkwatermaatschappijen. Mijnheer Nevens, u zegt in de schriftelijke formulering van uw vraag dat het toch wel

jammer is dat drinkwatermaatschappijen eigenlijk zo veel mogelijk water willen verbruiken: eigenlijk doen ze niks opdat er minder water zou worden verbruikt. Dat klopt niet. Nieuw sinds deze legislatuur is dat de drinkwatermaatschappijen voor zes jaar een tariefplan moeten opmaken, en dat tariefplan gaat uit van een afnemend waterverbruik. Dat ligt nu op tafel. Dat moet ervoor zorgen dat er in de infrastructuur kan worden geïnvesteerd, maar gaat ook uit van een dalend waterverbruik. Ik vind dat heel belangrijk, en die drinkwatermaatschappijen hebben ook de taak om de burger voldoende te sensibiliseren over hoe hij minder water kan verspillen. In het droogteplan is die sensibilisering ook nog eens heel duidelijk uitgewerkt, met pictogrammen en zo, om dat ook aan de klant van die drinkwatermaatschappijen over te maken en hem in die zin ook te sensibiliseren.

We hebben ook de grondwatertarieven aangepast. Mijnheer Nevens, mijnheer Vanderjeugd, we hebben dat samen gedaan in de meerderheid. Dat is ook hier in het parlement goedgekeurd. We hebben op plaatsen waar er weinig grondwater is, de tarieven van de heffingen substantieel opgetrokken, net om het gebruik van dat grondwater te ontraden. Dat is iets waartoe we samen hebben beslist in de regering, en ook hier in het parlement.

Het volgende voorbeeld is dat van de infrastructuur. Er is geïnvesteerd in connecties. Men is daar volop mee bezig, zodat verschillende drinkwatermaatschappijen ook aan elkaar kunnen leveren. Je ziet immers inderdaad een verschil tussen Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. Dat heeft alles te maken met het feit dat je daar andere drinkwatermaatschappijen, maar ook andere drinkwatervoorraden hebt. Er zijn ook bekkens aangelegd, onder andere in West-Vlaanderen.

We sturen ook via de vergunningen. Bij elke vergunning waarbij wordt gevraagd om water op te pompen, water te gebruiken, worden die volumes naar beneden gehaald, worden er ook verplichtingen opgelegd om in te zetten op alternatieven. Daar wordt vergunningsmatig op gestuurd bij bedrijven. Kijk bijvoorbeeld naar de voedingsbedrijven in West-Vlaanderen. Het kan ook over landbouwbedrijven gaan.

Ook investeren we middelen in heel concrete projecten. Kijk naar Ardo in West-Vlaanderen: daar wordt afvalwater gebruikt voor de productie van voedsel. Dat zijn projecten die wij financieren en waar we voor gaan. We stellen vast dat die projecten nog enorm duur zijn, dus we moeten verder inzetten op die innovatie. Mijnheer Nevens, ik wil ook verwijzen naar tal van projecten die we hebben goedgekeurd in het kader van de circulaire economie. We hebben extra middelen daarvoor. We hebben een oproep gedaan. Daar zitten heel wat projecten in die ook te maken hebben met het hergebruik van water.

Er is ook de ecologiepremie. Er is de VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds), de landbouwsteun. Die wordt gebruikt om minder water te gebruiken.

Men heeft verwezen naar de stroomgebiedbeheerplannen. Die lopen op dit moment. Daar zitten ook een aantal maatregelen in omtrent droogte. Het is gewoon zo dat de nieuwe generatie stroomgebiedbeheerplannen er in 2021 komt. Dat betekent niet dat er op dit moment geen structureel beleid wordt gevoerd inzake droogte en het minder gebruiken van water. Ik herinner het me nog zeer goed: in 2015 heb ik op een bepaald moment in een interview gezegd dat we er ons bewust van moesten zijn dat bij ons drinkwater schaars is, dat we een beleid ter zake moesten voeren. Ik heb toen in dit parlement tal van kritische vragen gekregen. Hoe was het mogelijk? Hoe durfde ik te zeggen dat er in Vlaanderen een schaarste aan drinkwater was? Nu hoor ik een aantal van die partijen die heel kritisch waren over dat interview, me vragen wat ik doe om ervoor te zorgen dat er minder water wordt verbruikt. Het klopt dus niet dat er geen beleid wordt gevoerd, en dat weet u maar al te goed. De experten uiten een aantal

bezorgdheden. Wij hebben die ook. Het is ook daarom dat we daaraan voortwerken. Tal van experten zijn trouwens ook betrokken bij het beleid dat wij voeren.

Mijn laatste punt betreft de landbouw. Het is niet enkel droog voor de burgers en voor de drinkwatermaatschappijen, maar ook voor de landbouwers. Ook op dat vlak volgen we de situatie goed op. Wat hebben we op dit moment concreet gedaan? Het Departement Landbouw en Visserij heeft alle concrete tips opgelijst en verspreid. Op de website staat hoe een landbouwbedrijf zuiniger met water kan omgaan en hoe deftig kan worden geïrrigeerd zonder water te verspillen. Al die tips zijn opgelijst op de website van het departement. We communiceren hierover actief ten aanzien van onze landbouwers.

We blijven de situatie op de voet volgen. We houden ons aan de gemaakte afspraken over beslissingen en over communicatie. We moeten uiteraard blijven inzetten op structurele maatregelen. We hebben er al heel wat genomen. Ik heb ze net opgesomd. We zullen hier uiteraard nog verder aan moeten werken. *(Applaus bij CD&V)*

Johan Danen (Groen): Minister, u hebt een aantal maatregelen opgesomd, maar ik vraag me af waarom u in de krant hebt verklaard dat u tegen 2021 met een plan op de proppen zult komen. Betekent dit dat de maatregelen die u nu voorstelt niet echt samenhangend zijn? Zijn die maatregelen niet coherent en is het geen integraal plan? Kunt u me daar wat meer over vertellen?

Een ander aspect van de waterbeheersing betreft de ad-hocmaatregelen. Ondanks de communicatie en de maatregelen die u hebt genomen, stel ik vast dat het waterverbruik tijdens deze periode heel hoog blijft. Wordt dit voldoende gemonitord en bijgestuurd?

Bart Nevens (N-VA): Minister, ik heb het gevoel dat we continu op reserve rijden. Al negen jaar gaat het lampje van de waterreserves aan en uit. Vorig jaar zijn we stilgevallen en was het 'over and out'. We hebben toen moeten wachten tot de waterreserves opnieuw werden aangevuld. We hebben maatregelen genomen om de landbouwschade te beperken en we hebben drastische maatregelen genomen om op drinkwater te besparen. Volgens mij rijden we al jaren op reserve en moeten we veel sneller initiatieven kunnen nemen om waterverspilling tegen te gaan en om op het hergebruik van water in te zetten. We hebben de heffingen opgevoerd. Ik kan u de cijfers geven. Voor 85 miljoen kubieke meter water hebben we 12 miljoen euro geïnd. Volgens mij is het nog altijd interessanter water op te pompen dan op herbruikbaar water over te schakelen. Ik vraag u om een tandje bij te steken. U moet maatregelen nemen en op duurzaam watergebruik inzetten.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik merk dat u zich enigszins opwindt en dat is niet goed in dit warme weer. Ik snap het ook wel, want het is nooit goed, wat u ook moge doen.

Ik weet dat u de nodige inspanningen levert, maar ik blij dat u het project in West-Vlaanderen hebt aangehaald. Ik was aanwezig bij de opening van het irrigatienetwerk in Ardooie. Het afvalwater van een voedselverwerkend bedrijf, Ardo, wordt daar hergebruikt. We hebben u net horen spreken over innovatie en infrastructuur. Wat landbouw betreft, denk ik dat we net op dergelijke projecten moeten inzetten. Ik hoor hier dat landbouwers grootverbruikers van grondwater zijn en dat de tarieven wat hoger liggen. We moeten hierop blijven inzetten, maar de alternatieven zijn ook belangrijk. U hebt zelf gezegd dat het om dure projecten gaat. De coöperatieve vennootschap INERO omvat 49 landbouwers, maar dat is nog maar een klein gedeelte. Ik zou u willen oproepen om op

dergelijke projecten te blijven inzetten, want om onze landbouwers van water te voorzien, is dit de toekomst.

Rob Beenders (sp·a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik vind het frappant dat u de waterfactuur als een stimulans voor duurzaam waterverbruik gebruikt en dat CD&V daarvoor applaudisseert. U hebt de waterfactuur hervormd, in die zin dat u het recht voor alleenstaanden duurder hebt gemaakt. U laat de alleenstaanden 100 euro en de gezinnen van vijf personen 0 euro betalen. Ze moeten daarvoor geen druppel water besparen. Die factuur krijgen ze sowieso. *(Applaus bij sp.a)*

Ik vind het frappant dat u fier bent op een factuurverhoging voor de alleenstaanden in Vlaanderen. Dat CD&V daar ook nog voor applaudisseert, vind ik erg. Dit bewijst dat u niet goed weet waarmee u bezig bent.

We moeten de Vlamingen stimuleren om spaarzaam met water om te springen, maar u moet ook de drinkwatermaatschappijen verantwoordelijk maken. U weet dat ten gevolge van de slechte infrastructuur dagelijks 390 miljoen liter water in de ondergrond verdwijnt. Dat zijn 123 olympische zwembaden die in de ondergrond verdwijnen. Hoe legt u dat uit aan de Vlamingen die morgen hun zwembadje niet meer mogen vullen of landbouwers die hun akkers niet meer mogen besproeien? *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega Beenders, als je natuurlijk van een gratisverhaal komt, ben je nogal snel duurder als je kosten gaat aanrekenen voor iets waar spaarzaam moet mee worden omgegaan. Het is niet correct om zo kort door de bocht te gaan inzake de waterfactuur.

Als we een sterkere communicatie uitbouwen, wat een besluit was na de crisissituatie van vorig jaar, staat iedereen sneller in een alarmfase en kijkt iedereen ook sneller naar wat wel en niet goed is en of we in een crisissituatie zitten. Zowel vorige als deze week zitten er heel veel experts rond de tafel om een goed oordeel te kunnen vellen in welke situatie we ons vandaag bevinden inzake droogte en weersomstandigheden. Daarop moeten we vertrouwen, en zeker van hieruit moeten we niet doen alsof we nog meer zorgen moeten uiten dan wat officieel wordt gecommuniceerd. Ik hoop dat dat in perspectief wordt gezien.

Minister, misschien is het ook een opportuniteit om de lokale besturen nog beter te informeren en om hen te betrekken bij die communicatie omdat zij bij bepaalde maatregelen begeleidend kunnen optreden voor gezinnen en bedrijven. Ziet u daar een mogelijkheid toe?

Minister Joke Schauvliege: Collega's, laat me beginnen met de heffingen die we hebben aangepast en verhoogd. Collega Nevens, u pleit voor nog hogere heffingen voor bedrijven die water gebruiken. We hebben dat gedifferentieerd, dat hebben we samen beslist, u hebt dat mee goedgekeurd. We hebben beslist dat op plekken waar er schaarste is aan water, de tarieven hoger zijn dan op plekken waar dat niet zo is.

Je moet natuurlijk ook kijken naar de economische positie van onze bedrijven. Vaak gaat het om voedingsbedrijven in West-Vlaanderen die geen alternatieven hebben, omdat het in de Europese regelgeving nog altijd niet in alle landen wordt aanvaard dat de voedselproductie gebeurt met gezuiverd afvalwater. De Europese regelgeving is op dat vlak nog niet aangepast. We blijven daarvoor pleiten, maar we kunnen toch niet al die voedingsbedrijven in West-Vlaanderen, die voor al die werkgelegenheid zorgen… Ik hoor u pleiten om hen gigantische heffingen op te leggen om dat water te gebruiken. Wel, dat betekent een economisch

kerkhof als we dat van vandaag op morgen invoeren. Ik kan me niet voorstellen dat u daar vandaag voor pleit.

Daarom gaan we stap voor stap en zetten we in op die alternatieven. Veel van die alternatieven zijn nog altijd heel duur en het is ook een concurrentieel nadeel. We moeten verder inzetten op innovatie en circulaire economie met de subsidies die we geven, en dat doen we ook, zodat we dat op termijn verder ontmoedigen.

Het is altijd een afweging die je moet maken, stappen vooruit zetten, zorgen dat er minder gebruik van wordt gemaakt, maar dat het ook economisch haalbaar is voor een sector die nu eenmaal leeft van dat water. We moeten ook aan het buitenland kunnen uitleggen dat het water is dat wordt aanvaard om te gebruiken in de voedselproductie.

Wat de betrokkenheid van de lokale besturen betreft, daar hebt u een punt, collega Rombouts. Er zijn afspraken gemaakt met de drinkwatermaatschappijen en met de Vlaamse Milieumaatschappij. De lokale besturen zijn natuurlijk ook vertegenwoordigd in de drinkwatermaatschappijen, maar ik heb er geen enkel probleem mee om ook met de VVSG samen een evaluatie te maken op basis van de ervaringen die we nu hebben. We zijn altijd een waterarme regio geweest, ook al zou je dat niet denken. We zetten daar al langer op in en we blijven daarover sensibiliseren.

Collega Beenders, het debat over de lekken in de waterleidingen hebben we in de commissie al gevoerd. Uiteraard moeten we dat aanpakken. De drinkwatermaatschappijen zetten daar zoveel mogelijk op in. Als je van vandaag op morgen alles wilt vernieuwen en allerlei dingen wilt aanpakken, kost dat handenvol geld. Dat moet worden betaald, en het wordt ook betaald uit de factuur. We moeten de waterfactuur dus ook betaalbaar houden en toch zorgen voor voldoende investeringen. Dat zit in de tariefplannen, ook met een dalend waterverbruik. We willen er ook op aandringen dat iedereen minder water verbruikt.

We moeten ons gewoon met z'n allen anders gaan organiseren. Ik vind het ook heel belangrijk dat we toekomstgericht werken. Wanneer je een bouwvergunning krijgt, is er zoiets als een stedenbouwkundige verordening, die verplicht om in huizen hemelwater te hergebruiken, zodat je het toilet niet doorspoelt met water dat uit de kraan komt, met zuiver drinkwater enzovoort. Op dat vlak zijn er dus heel wat verplichtingen en werken we toekomstgericht.

We blijven verder sturen op vergunningen, op die heffingen. Waar komt die 2021 vandaan, collega? Ik heb het daarnet uitgelegd. We hebben stroomgebiedbeheerplannen, die over zes jaar lopen. Er is nu een generatie aangenomen. Daarin zitten maatregelen. We hebben heel wat maatregelen genomen. De nieuwe generatie stroomgebiedbeheerplannen komt eraan in 2021. Uiteraard zullen daarin bijkomende maatregelen rond droogte zitten. Voor alle duidelijkheid: dat betekent niet dat we vandaag nog niets doen.

Ik wil het ook nog even hebben over de experten. Wij maken heel veel gebruik van heel wat van die experten, die ook in de krant hun visie en mening meegeven. Collega's, als je alle interviews zou bekijken, zou je zien dat heel wat van die experten zeggen dat ze blij zijn dat er eindelijk eens iemand maatregelen neemt rond die droogte. Zij zijn dus blij met de stappen die werden gezet. En uiteraard moeten we op termijn nóg meer doen. Maar, zoals ik daarnet zei, moet dat ook haalbaar, betaalbaar en maatschappelijk aanvaardbaar zijn. Dat proberen we op dit moment samen te doen, als Vlaamse Regering, samen met het Vlaams Parlement.

Johan Danen (Groen): Inderdaad, minister, u hebt een aantal zaken opgesomd die gebeuren. Ik neem aan dat die dingen gebeuren en dat er dingen zullen

gebeuren. Maar ik mis voor een stuk toch een coherent en samenhangend beleid. Wat ik vooral mis, is dat we toekomstgerichte beslissingen, over zaken die in Vlaanderen belangrijk zijn, niet durven nemen.

Een van de grote olifanten in de kamer is de betonstop. Alle experten zijn het erover eens: de ruimtelijke ordening en de verharding zijn een van de grote problemen rond de schaarste aan water. En beginnen met de betonstop is ook beginnen met het aanpakken van het probleem. Ik roep u op om daar inderdaad snel werk van te maken. *(Applaus bij Groen)*

Bart Nevens (N-VA): Minister, uw manier om een economisch duurzaam bedrijf op te zetten, is niet de mijne. Want u zegt dat, als het vat af is, het ook economisch 'over and out' is. En mijn visie is dat we moeten gaan voor een duurzame economie. We moeten ervoor zorgen dat er morgen en ook overmorgen een economie is. Maar wat u vandaag doet, is zeggen: 'Pomp maar op tot het vat af is.' En dat zal meer schade toebrengen aan onze economische weerbaarheid dan een duurzame economie, waarbij we alternatieven zoeken voor het waterverbruik dat die bedrijven vandaag hebben. Ik pleit voor een duurzame economie, waarmee de toekomstige generaties, de generaties van morgen en overmorgen ook aan de slag kunnen gaan.

Tot slot wil ik nog even de CEO van Ardo citeren: "Eigenlijk zijn we twee jaar te laat met het installeren van het feit dat men water kan recycleren om die processen te vereenvoudigen."

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, het zal wellicht niet de laatste keer zijn dat we in dit parlement rond deze problematiek debatteren. En dat is maar goed ook.

Ik heb u in ieder geval niet horen zeggen: 'Pomp maar op, het kan niet op.' Voor alle duidelijkheid, collega, ik heb de minister dat niet horen zeggen. *(Applaus bij Open Vld en CD&V)*

Ik denk dat we echt moeten inzetten op die innovatieve duurzame projecten, zoals vandaag gebeurt in West-Vlaanderen. We moeten onderzoeken hoe we die processen, die toepassingen goedkoper kunnen maken. Ik denk aan het project in West-Vlaanderen, maar bijvoorbeeld ook – en dan denk ik misschien al wat ver – aan het ontzilten van zeewater. Dat is een zeer duur proces, maar het kan misschien wel wat soelaas brengen.

En 'last but not least', denk ik dat we richting het klimaat alle inspanningen moeten doen en blijven doen. We moeten ervoor zorgen dat er daaraan wordt gewerkt.

Minister, wat de landbouwers betreft, ook bij deze temperaturen, zou ik willen zeggen: laten we samen de krachten bundelen, om ook hen niet in de kou laten staan. Ik dank u. *(Applaus bij Open Vld en CD&V)*

Rob Beenders (sp·a): Minister, het is eigenlijk wel een vervelend debat. U probeert met man en macht iedereen ervan te overtuigen dat uw plannen volstaan. Maar ik merk dat binnen de meerderheid nog niet eens iedereen ervan overtuigd is dat hetgeen u gepland hebt, wel volstaat. En dat zijn nu net de verkeerde signalen die we vandaag moeten uitsturen.

We zullen hier inderdaad nog veel staan om het te hebben over de droogteproblematiek. Deze bevoegdheid zal zeker in de volgende legislatuur hoog op de agenda staan. Ik hoop alleszins dat de plannen die u hebt, de volle steun krijgen binnen de meerderheid. Want hoe kunnen we ze anders uitvoeren?

Ik roep u dus inderdaad op om binnen de regering uw plannen nog eens op tafel te leggen, daar een akkoord over te vinden en maximaal met voorstellen naar het parlement te komen om ervoor te zorgen dat we de uitdaging van de droogte samen aankunnen. Het zal dikwijls zoeken zijn. Het zal luisteren zijn naar experts. Probeer alleszins binnen uw eigen meerderheid een akkoord te krijgen. Dan zullen wij vanuit de oppositie maximaal constructief meewerken om die uitdagingen aan te gaan, op voorwaarde dat eind dit jaar de evaluatie van de waterfactuur voor dit parlement komt, want daar is het laatste woord nog niet over gezegd.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Manuela Van Werde aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de niet-erkenning van de Wereldoorlog I-sites en de kolonies van Merksplas en Wortel als werelderfgoed door de UNESCO

ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de niet-erkenning van de begraafplaatsen en herdenkingsmonumenten van de Eerste Wereldoorlog als werelderfgoed door de UNESCO

ACTUELE VRAAG van Tine Soens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het uitstel van erkenning voor het WO I-werelderfgoeddossier

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, afgelopen weekend besliste het Werelderfgoedcomité van Unesco in Bahrein dat de twee Vlaamse inzendingen, de Koloniën van Weldadigheid en de Wereldoorlog I-sites, niet geselecteerd zouden worden als werelderfgoed. De Merksplas-Wortel-kolonie werd, samen met vijf Nederlandse weldadigheidskolonies – u brengt me helemaal van de wijs, voorzitter, doordat u begint te lachen – voorgedragen als toonbeeld van de integratie van natuur en cultuur. Dat gebeurde 200 jaar nadat de eerste kolonie gesticht werd en 25 jaar nadat de wet op de landloperij in ons land werd afgeschaft.

Ook het Frans-Belgische dossier van Wereldoorlog I kon de jury niet bekoren. Het was nochtans goed gemotiveerd. Dat dossier kan pas onderzocht worden in 2021, omdat er blijkbaar geen kader bestaat om dat soort dossiers nu goed te keuren of te kunnen honoreren.

Minister, mijn vraag is eigenlijk heel eenvoudig. Waarom werden de sites niet goedgekeurd? Welke maatregelen – want ik las ergens dat u huiswerk hebt gekregen – moet u nemen opdat die dossiers in de toekomst toch ingediend kunnen worden?

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): Voorzitter, collega's, minister, het is dit jaar honderd jaar geleden dat de eerste wereldoorlog eindigde. Zeker in onze provincie, West-Vlaanderen, minister, zien we nog elke dag de gruwel van die oorlog. Het is symbolisch dan ook een belangrijk jaar voor ons. Er wordt ook heel veel georganiseerd in onze provincie om dat te herdenken.

Collega Van Werde verwees er al naar: het zou goed geweest als deze sites dit jaar erkend geweest waren als werelderfgoed. Ze zijn van belang voor vredeseducatie en voor herinneringseducatie. Ze staan ook symbool voor vrede en verzoening. Maar het afgelopen weekend werd de beslissing dus uitgesteld. De UNESCO zegt dat er meer onderzoek moet gebeuren, dat er een kader moet komen om dergelijke conflictgerelateerde sites toe te laten op de Werelderfgoedlijst. Men wil namelijk vermijden dat recentere conflictgerelateerde sites zomaar zouden kunnen worden toegelaten op de Werelderfgoedlijst.

We hebben hier al een aantal keren over gediscussieerd. In uw laatste antwoorden op vragen hierover, zei u dat u verder onderzoek niet nodig vond. Nu komt dat onderzoek er toch. Mijn concrete vraag is dus de volgende. Welke rol zal Vlaanderen in dat onderzoek spelen? Welke stappen zult u zetten om volgend jaar of binnen twee of drie jaar die sites toch te laten erkennen als werelderfgoed?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, mijn collega's hebben al een aantal zaken aangehaald. Ik zal niet in herhaling vallen. De realiteit is inderdaad dat wat u vooropgesteld had, namelijk dat de erkenning er zou komen tegen 2018, niet zal gebeuren. Als er al een erkenning zal komen, zal dat pas in 2021 zijn, omdat er nu geen kader bestaat.

Daarnaast werden er nog enkele andere opmerkingen gemaakt. Ze zeggen dat er een hogere densiteit is, en vragen zich of in welke mate dat unieker is ten opzichte van andere zaken. We hebben daar in de commissie ook al op gewezen in het verleden. We stelden toen de vraag of het niet interessanter is om dat dat landschap in zijn geheel, met de bunkers en dergelijke, naar voren te brengen. Dat geeft namelijk een duidelijker beeld van wat zich daar heeft afgespeeld. Kijkende naar de repliek van ICOMOS en naar het feit dat de beslissing uitgesteld werd omdat er geen kader is, omdat men natuurlijk schrik heeft voor die conflicten die zich zouden kunnen voortzetten naar andere conflicten, is de vraag op welke manier daar dan mee omgegaan moet worden.

Op welke manier gaat u dit dossier bijsturen zodat die sites erkend worden en er een erkenning is van de wreedheden die zich in die regio hebben afgespeeld?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, parlementsleden, we weten allemaal dat de weg naar een erkenning als werelderfgoed lang en moeilijk is. Die is ook moeilijker voor westerse landen sinds 1994, toen een nieuwe 'global strategy' is goedgekeurd, waarbij gezegd is dat er meer diversificatie moet komen en dat er te veel aandacht is voor de westerse wereld. We hebben in dat dossier ook wat moeten temporiseren, dat weet iedereen die dat dossier opvolgt, omdat we gewacht hebben op Wallonië en vooral op Frankrijk. Anders hadden we misschien al twee jaar eerder of nog vroeger dit dossier op de agenda van de Werelderfgoedcommissie kunnen brengen. Het gaat om erfgoed met een uitzonderlijke universele waarde. Het moet dus voldoen aan zeer hoge criteria. Maar dat is hier niet de discussie, ik kom daar straks op terug.

Collega's, ik wil eerst kwijt dat ik ontgoocheld ben over de manier van besluitvorming in een orgaan dat toch deel uitmaakt van een VN-organisatie. U weet dat de 'International Council on Monuments and Sites' (ICOMOS), het wetenschappelijk comité, had voorgesteld om de beslissing over Wereldoorlog I uit te stellen, 'to postpone', wat al niet beantwoordt aan het jargon dat altijd gebruikt wordt. Het is ofwel 'to inscribe' of 'not to inscribe', inschrijven of niet inschrijven, en dan 'to refer' of 'to defer', met een gradatie waarbij 'defer' meer vergt dan 'refer'. Ik kom er ook nog op terug.

ICOMOS zei 'to postpone'. Nu is er niet 'to postpone' uit gekomen en ook niet die vier andere, maar 'to adjourn', wat ook totaal nieuw jargon is, en met een reflectie. We zitten dus op een onbeschreven blad. Het is nog nooit voorgekomen.

Wat mij het meest stoort, is dat wij niet de kans hebben gekregen om dit dossier daar te verdedigen. Er is een zeer ongelijke behandeling geweest. Er waren bijvoorbeeld projecten van twee landen, Iran en Saoedi-Arabië, waar het voorstel was om niet in te schrijven. Zij zijn geen lid van de commissie. Dat zijn 21 landen met een wisselend lidmaatschap. Iran en Saoedi-Arabië hebben de kans gekregen om hun dossier te verdedigen, met als gevolg dat het ook ingeschreven is. Frankrijk had een dossier voor de binnenstad van Nîmes maar heeft dat niet mogen verdedigen, net zoals wij samen met Frankrijk het dossier van Wereldoorlog I niet hebben mogen verdedigen. Er zijn dus verschillende behandelingen: Iran en Saoedi-Arabië wel, met een positief gevolg, en wij en Frankrijk niet. Dat heeft geleid tot een beslissing die erop neerkomt dat het dossier is uitgesteld.

Australië heeft ons daarin zeer sterk bijgestaan. Australië is 1 van de 21 landen en heeft het dossier verdedigd. Het heeft ook gezegd: 'Laat die mensen hun dossier verdedigen.' Collega's, ik herhaal het, het is al gebeurd dat erfgoed rechtstreeks gerelateerd aan oorlogssites wel erkend is. Ik refereer aan Auschwitz en Hiroshima. Ook daar was het moeilijk. Ook daar heeft men het aanvaard, zonder dat er een kader is.

Nu is 'to adjourn' beslist, verdagen dus, met de opdracht om een reflectie te doen en na te gaan of de inschrijving van het erfgoed Wereldoorlog I wel verenigbaar is met de UNESCO-doelstellingen. Wij hebben verdedigd dat dit wel kan. Dat staat ook in ons dossier. Ik ga brieven sturen naar ICOMOS en naar UNESCO om te vragen wat nu precies verwacht wordt. Wie stelt die wetenschappers en experten aan? Aan welke criteria moeten zij voldoen? Wie moet die betalen? Aan wie moeten ze rapporteren? Enzovoort. Ik zeg het, het is totaal, totaal onbeschreven. Ook de besluitvorming zegt daar niets over. Ik zal in mijn brief aan UNESCO ook mijn ongenoegen uiten over de manier van besluitvorming, met twee maten en twee gewichten.

Wat de Koloniën van Weldadigheid betreft, hebben we gelukkig een veel betere besluitvorming. Daar was het voorstel 'to defer'. Er is nog heel veel werk te doen. Dat is daar ter plekke omgevormd tot 'to refer'. Je kunt niet zeggen dat dat al een impliciete erkenning inhoudt van het uitzonderlijke universele karakter, maar toch een positieve waardering. Er wordt aan de indieners van de Koloniën van Weldadigheid gevraagd om bijkomend werk te doen: een aanpassing van het voorstel, met focus op de goed bewaarde culturele landschappen, betere beschrijving van het doel en de aanleg, aanpassing van het beheersplan, sterkere motivering voor de begrenzing van de bufferzones, meer uitleg over de bescherming van de verschillende koloniën en aanvulling van het monitoringsysteem. Dat zijn allemaal zaken die mij niet onoverkomelijk lijken en waarbij ik zeer goede hoop heb dat dit bij een volgende ronde kan leiden tot een erkenning. Het is nu aan het Kempens Landschap en de provincie Drenthe om dit huiswerk te doen. Uiteraard helpen wij daarbij.

Wat Wereldoorlog I betreft, zullen we eerst de uitleg vragen zodat we goed weten wat precies wordt verwacht, wie wat doet, om dan, over twee jaar, na het einde van de honderdjarige herdenking, desgevallend te komen tot een finale aanvraag tot erkenning. We zullen zien wat die experts opleveren. Ik ben daarin ontgoocheld, zeker over de wijze van besluitvorming.

Ik wil eindigen met een woord van dank aan de commissieleden, die steeds eendrachtig, over de partijgrenzen heen, dit dossier hebben gesteund, maar ook aan de vele, vele mensen die er jarenlang werk in hebben gestoken en een technisch zeer goed dossier hebben gemaakt.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt dat u ontgoocheld bent. Ik denk dat we dat allemaal zijn, zeker over de gang van zaken in verband met het dossier over Wereldoorlog I, meer bepaald over de onduidelijkheid. Ik denk ook, zoals u hebt gezegd, dat alle organisaties, overheden en vrijwilligers die hierbij betrokken waren en die allemaal zeer intens aan het dossier hebben gewerkt, enorm ontgoocheld zijn.

Op welke termijn denkt u dat het kader er zou komen? Is het haalbaar tegen 2020 of 2021? Zoals ik het heb begrepen, zou het wel haalbaar zijn om het dossier van de koloniën opnieuw in te dienen in 2019.

Tine Soens (sp·a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad bijzonder spijtig, zeker dit jaar, dat de Wereldoorlog I-sites niet erkend zijn tot werelderfgoed, vooral omdat in de missie van UNESCO staat dat oorlog in de hoofden van mensen begint, maar dat dat ook geldt voor vrede. Volgens mij zijn die sites zeer belangrijk in het kader van vredeseducatie, van herinneringseducatie, zeker voor onze jongeren. Het zou een mooi signaal zijn indien de sites erkend zouden worden als werelderfgoed.

We moeten afwachten hoe dat onderzoek precies zal verlopen. Ik vraag u Vlaanderen hierin een zeer actieve rol te laten spelen. Het lijkt me niet slecht om ook het Vlaams Vredesinstituut, dat toch beschikt over de nodige expertise in verband met herinneringseducatie, vredeseducatie, hierin een belangrijke rol te laten spelen.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, hartelijk dank voor uw antwoord.

De commentaar, de kritiek die naar voren komt, is dat het dossier in vergelijking met andere gebieden niet noodzakelijk uniek is - wat het eigenlijk wél is. De vraag is in welke mate u bereid bent het dossier bij te sturen. Het geheel, namelijk het erfgoedlandschap met de verschillende herinneringsmonumenten, met daarnaast ook de bunkers en dergelijke, is geschapen door de oorlog. In welke mate bent u bereid om het dossier in die richting aan te passen, wetende dat er dan een grotere kans is om die erkenning binnen te halen, en ook rekening houdend met de commentaar dat er op dit moment een hogere densiteit is aan graven maar niet noodzakelijk een uniek karakter? Dat zijn niet mijn woorden, maar die komen wel naar voren in de analyse van het onafhankelijk studiecentrum.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, het dossier wordt inderdaad gesteund over de partijgrenzen heen. Dat blijft ook zo.

Ikzelf ben ook ontgoocheld dat het niet gelukt is, ook al is de situatie iets positiever dan we dachten. In het preadvies was er een negatieve benadering. Nu komt er bij wijze van spreken een tweede zet omdat men het begrip 'herinnering' of 'remembrance' in de criteria niet kent en het dus moet ontwikkelen.

Tegelijk wil ik eraan toevoegen dat Vlaanderen misschien ook meer het maken van het landschap door de oorlog, de gevolgen voor burgers, de vredeseducatie, herinneringseducatie centraal moet stellen en misschien wat meer afstand moet nemen van de Angelsaksische, patriottische benadering, die natuurlijk zeer sterk is omdat het Gemenebest, en niet de Duitsers, de oorlog heeft gewonnen in de Westhoek.

Ik steun het idee om een aantal vredesbewegingen te betrekken in het gesprek – niet alleen het Vredesinstituut maar ook andere – om een andere invalshoek te maken en het dossier in 2021 wel naar erkenning als werelderfgoed te krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister-president, ik wil mij graag aansluiten bij uw teleurstelling. Op het moment dat je een examen aflegt, wil je natuurlijk voor 100 procent slagen. De doelstelling die vooropgesteld was, was om zowel de Koloniën van Weldadigheid als deze sites van WOI te laten erkennen. We zijn er terecht van overtuigd dat dit effectief unieke zaken zijn die gewaardeerd moeten worden met een UNESCO-label.

Het advies van ICOMOS was al een voorbode, maar we moeten ons optrekken aan de positievere boodschap die we in Bahrein hebben kunnen horen. Vanuit de lokale overheid, de provincie en de partners die eraan hebben meegewerkt, hadden we voor de koloniën duidelijk aangegeven dat als we naar een 'refer' kunnen gaan, we al een hele grote stap voorwaarts zouden kunnen zetten, want we voelen aan dat er in het ICOMOS-advies een aantal feitelijke onjuistheden zitten. Misschien hebben we extra tijd nodig om dit recht te trekken bij de juryleden. Ik ben heel blij dat Vlaanderen de schouders daar mee verder onder zet.

Ik voel aan dat u uw ontgoocheling duidelijk wilt uiten en wilt kijken hoe het verder moet. We zijn met meerdere partners. Ook Frankrijk heeft in deze een belangrijke rol. Zit u daar op dezelfde lijn en wordt het traject samen afgelegd of is het terug zoeken welke partners we voor dit dossier op onze kar kunnen krijgen?

Minister-president Geert Bourgeois: Ik ga ervan uit dat de drie partners schouder aan schouder blijven staan en dat we gezamenlijk dit unieke dossier blijven verdedigen. Een bemerking: in het dossier van Frankrijk zitten heel veel monumenten en zitten ook monumenten die niet beschermd zijn in hun eigen nationale wetgeving. Misschien zullen zij – ik zal er niet op vooruitlopen – hun eigen dossier qua inhoud, qua voorgestelde sites eventueel moeten herbekijken. Ik wil daar niet op vooruitlopen, maar ik blijf erbij dat dit een uniek dossier is.

Een aantal leden focussen op de evenementen en de manier waarop wordt herdacht. Dat is eigenlijk niet de essentie. Het gaat hier over onroerend erfgoed. Ik ben het er uiteraard mee eens dat dit herinneringserfgoed is, dat dit erfgoed is dat aanzet tot herdenking, tot vrede, tot ontmoeting. Dat is de hele boodschap die uitgedragen wordt. Het unieke eraan is dat voor het eerst in de menselijke geschiedenis alle gesneuvelden een eigen individueel graf hebben gekregen – wat voorheen nooit was gebeurd – zonder rang of stand, van gewone soldaat tot generaal. De essentie van de vredesgedachte bestaat erin dat miljoenen en miljoenen bezoekers van over de hele wereld er komen en geconfronteerd worden met die massa graven, met de gruwel en de waanzin van die oorlog. Zij gaan als vanzelf reflecteren over vrede, over geweld en oorlog. Dat is wat wij willen brengen. Het is de eerste keer dat op zulke grote schaal graven van militairen zijn aangelegd en bewaard, al meer dan honderd jaar lang. Daarom alleen vinden we dit heel uniek.

UNESCO vraagt of dit verenigbaar is met hun doelstellingen. Ik herhaal dat ook Auschwitz en Hiroshima zijn erkend als werelderfgoed en gerelateerd zijn aan de gruwel van de Tweede Wereldoorlog.

Maar goed, er moet een kader worden gemaakt. Ik wil de suggesties om daar vredesbewegingen of andere bij te betrekken, onderzoeken. Ik zal daar nu geen uitspraken over doen. Ik zal eerst vragen aan UNESCO wat men precies voor ogen heeft met die experten. Ik denk niet dat we zozeer de nadruk moeten leggen op het evenementiële omdat dit niet de essentie is van het dossier: het gaat over onroerend erfgoed.

Ik heb wel grote terughoudendheid om dit dossier weer open te breken. Er zijn hier mensen van de Westhoek. Als we gaan naar landschappen en sites, dan zetten we alles op de helling. We hebben jaren intens gewerkt, overleg gehad

met de steden, met de gemeenten, met landbouw en alle betrokkenen om die sites – achttien als ik me niet vergis – wel te omschrijven, beperkt te omschrijven en ervoor te zorgen dat exploitatie mogelijk blijft in de Westhoek.

En ik ben er dus echt voor beducht om dat weer te gaan opentrekken en te zeggen dat we er hele sites en hele landschappen van maken. Daarrond zijn er ook nog eens bufferzones. Nu zijn al die bufferzones goed afgelijnd, en dat is echt het resultaat van een heel sterk, participatief proces. Ik zou dat niet willen overdoen. Dit zal leiden tot de onmogelijkheid om nog met een dossier te komen.

Ik wil dus blijven focussen, wat Vlaanderen betreft, op onze 18 sites. Ik wil daar dan volop voor gaan: nagaan welke experten het moeten zijn en vragen dat ze daar verslag over uitbrengen. Ik sta open voor suggesties maar ik wil er ook geen comité van 25 experten opzetten, en liefst mensen die op dat vlak niet al te conservatief zijn en een open blik hebben op wat beweegt en op wat de essentie is van die herdenking, van die commemoratie, van mensen die we samenbrengen.

U hebt gelijk, collega Caron: het is in het verleden te veel en te eenzijdig het Angelsaksische militaire geweest. Dit is nu ook weer aan het kenteren: de twee partijen komen meer en meer samen voor herdenkingen, voor vredesontmoetingen enzovoort.

De boodschap voor de koloniën is dat we een goede stap vooruit hebben gezet. Ik hoop dat dit in een jaar kan worden afgerond. Ik ga me niet vastpinnen op termijnen, collega Van Werde. Voor WO I zal er inderdaad nog wat meer werk nodig zijn. We moeten ook afstemmen met Frankrijk en Wallonië natuurlijk. Ik blijf hopen, ook al is het een zeer moeilijk dossier waarin we al heel veel weg hebben afgelegd.

Voorzitter, om te eindigen met de Zwijger: "Point n'est besoin d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour persévérer." *(Applaus bij de meerderheid en van Bart Caron)*

De voorzitter: U kunt dat misschien even vertalen voor diegenen die geen Frans verstaan?

Manuela Van Werde (N-VA): Minister-president, er is inderdaad nog veel werk, maar ik ben ervan overtuigd dat u de zorg en het onderhoud van deze sites, of ze nu werelderfgoed worden of niet, blijft opvolgen en blijft garanderen.

Ik heb het even nagekeken: Spanje staat 47 keer op de lijst van het UNESCO-werelderfgoed, Italië 54 keer, Duitsland 43 keer. Nu ga ik een heel vreemde uitspraak doen voor een Vlaams-nationaliste: maar minister-president, wij zitten tenminste nog in het WK. We gaan richting finale, ook met deze dossiers. Daar ben ik zeker van. Er is een groot fandorp. Er zijn heel veel enthousiaste toeschouwers op de tribune. En, we zullen scoren. *(Applaus bij de N-VA)*

Tine Soens (sp·a): Minister-president, dank u voor de steun om op zijn minst te onderzoeken of het Vredesinstituut bijvoorbeeld een rol kan spelen in het onderzoek. Het lijkt mij zeer goed te zijn om hun expertise in te zetten. Laat ons hopen dat over twee of drie jaar zowel de sites van WO I als de sites in Merksplas en Wortel zo snel mogelijk worden goedgekeurd en erkend als werelderfgoed. *(Applaus bij sp.a)*

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik ga niet te veel uitweiden over het voetbal, maar de realiteit is dat je in voetbal moet kunnen scoren maar er ook voor moet zorgen dat de anderen niet scoren, en dan moet je verdediging sterk zijn. De vraag is op welke manier we ervoor kunnen zorgen dat tegen 2021 de verdediging sterker wordt gemaakt zodat we de zaken die naar voren zijn

gekomen, waar ICOMOS inderdaad twijfels over naar voren brengt, genoeg kunnen verdedigen en verstevigen, zodat de sites worden erkend als werelderfgoed. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de plannen voor een federale CO_2-taks en een eventueel conflict met een Vlaamse groene taxshift

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de resultaten van het onderzoek rond de mogelijke invoering van een CO_2-taks

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het standpunt van de Vlaamse Regering betreffende een eventuele CO_2-taks

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Tommelein.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) al afkomt met belastingvoorstellen, dan zult u begrijpen dat we daar niet zo gerust in zijn, ook al formuleert het VBO achteraf een aantal voorwaarden. Die voorwaarden zijn dat de opbrengst van de CO_2-taks moet worden geïnvesteerd in de energietransitie en dat ze moet dienen om andere, niet nader genoemde, belastingen te verlagen. Van een taxshift, en zelfs van een taxvermindering als het gaat over het geheel van wat we aan belastingen betalen, is N-VA uiteraard voorstander. Maar dan moet het inderdaad een taxshift zijn die sturend werkt. We willen niet dat we moeten spreken over een belastingverhoging. Absoluut niet. Het moet met andere woorden zo sturend werken dat als men iets heft op één zaak, men het kan compenseren op iets anders.

Als we kijken naar wat er momenteel is bestudeerd door de federale administratie, dan is het eerder concreet waar het gaat over de bedragen van een koolstofpremie, maar veel minder concreet in de compenserende belastingverlaging. Als we kijken naar wat er is gebeurd in de verpakkingsindustrie met de ecotaks, de verpakkingsheffing, dan zien we dat het federale niveau 320 miljoen euro heft. Die wordt gebruikt voor de federale begroting, maar de taks is niet sturend en het geld keert niet terug naar Vlaanderen en naar de gemeenten, die het geld zouden kunnen gebruiken om bijvoorbeeld de problematiek rond het zwerfvuil op te lossen.

Met andere woorden, toen ik de aankondiging van minister Marghem zag, deels ondersteund door het VBO, dan vroeg ik me af waarover het precies gaat. Bent u daar als minister van Energie ook in betrokken? Immers, de taks zal uiteindelijk federaal geïnd worden, maar zal zijn toepassing vinden op het Vlaamse niveau. In welke mate bent u betrokken bij die bespreking?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil nog even duiden waarover het precies gaat, hoewel de heer Gryffroy al een aantal zaken heeft gezegd. Het gaat inderdaad over het voorstel van de klimaatadministratie van de federale overheid om een CO_2-taks in te voeren, waardoor men het gebruik van fossiele brandstoffen

duurder wil maken. Dat zal natuurlijk wel betekenen dat de accijnzen op diesel, benzine en gas zouden stijgen. Uit de berichtgeving kunnen wij opmaken dat vooral de Vlaming, de gezinnen, opnieuw de dupe zouden kunnen worden van deze nieuwe belastingmaatregel: 63 euro voor een modaal gezin in 2020; 283 euro tegen 2030. Er wordt zoals altijd natuurlijk wel bij gezegd, om de pil wat te vergulden, dat de maatregel budgetneutraal zal moeten zijn, maar men zegt er niet bij hoe men die budgetneutraal wil maken. Het is het zoveelste voorstel van de Federale Regering, in het bijzonder van minister Marghem, dat heel vaag is, dat weinig concreet is, en waarover ze opnieuw zegt dat ze overleg heeft gepleegd met de andere overheden.

Minister, wat is uw reactie op het voorstel van de klimaatadministratie van de Federale Regering en op de uitspraken van minister Marghem?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik maak me zorgen. Ik maak me grote zorgen, omdat het klimaat opwarmt. Het is een van de grootste uitdagingen van onze generatie. We hebben de mogelijkheid om er iets aan te doen, we hebben de middelen, maar het ontbreekt soms aan politieke wil. Ik vind dat bijzonder jammer, vooral omdat ik vaststel dat Vlaanderen vaak op de rem staat als het gaat over een ambitieus klimaatbeleid. Ik had graag de vraag gesteld aan minister-president Bourgeois, maar hij is ondertussen vertrokken. Vlaanderen staat niet alleen op de rem in Vlaanderen zelf, maar ook in België en ook in Europees verband.

Ik stel vast dat we de belangrijkste klimaatdoelstellingen niet halen. Voor de vermindering van de CO_2-uitstoot zitten we niet op koers en zullen we ook de komende jaren niet op koers geraken. Wat een contrast met het discours van Thomas Leysen op de slotconferentie van het Belgisch nationaal debat over carbon pricing! Hij riep op om werk te maken van zo'n CO_2-prijs, want het is dringend, het is noodzakelijk en het is haalbaar. Bovendien bleek uit het traject dat hiervoor een groot draagvlak bestaat bij de Vlamingen, bij het middenveld, bij vakbonden en werkgeversorganisaties. Waar wacht u op? Iedereen wil het, de mogelijkheden zijn er. Welk concreet engagement gaat u opnemen om hier concreet werk van te maken?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Vooreerst ben ik grote voorstander van het principe dat de vervuiler betaalt. Het is goed en belangrijk voor het klimaat en voor het milieu, voor onze eigen gezondheid en voor die van onze kinderen en kleinkinderen dat we de CO_2-uitstoot beperken. Het is heel logisch dat we onze fiscaliteit gebruiken om bij te sturen, en dat doen we nu al. Op registratierechten is er 1 procent vermindering voor energierenovatie. Ook de schenkbelasting maken we goedkoper met energierenovatie. We hebben een vergroening van de verkeersbelasting doorgevoerd. Als u elektrisch rijdt of met waterstof rijdt, betaalt u geen verkeersbelasting. We sturen vandaag dus al bij met de fiscaliteit.

Voor mij en voor de regering is het ook cruciaal dat de totale belastingdruk niet stijgt. Een CO_2-taks moeten we met de verschillende regeringen in dit land samen aanpakken. De federale minister kan daar studies over bestellen, de administratie kan daar een aantal uitspraken over doen. Maar als puntje bij paaltje komt, moeten we de koppen bij elkaar steken, want de bevoegdheden zijn verdeeld over de verschillende entiteiten. Het staat trouwens ook in het Energiepact dat we die beweging zullen moeten doen. Het voorbereidende werk daarvoor loopt, maar ik wil het niet overhaasten. Dit is een grote oefening waar we de nodige tijd en energie in moeten steken. Als we dat overhaast doen, kan er 'een wiel aflopen'.

Een heffing op de CO_2-uitstoot kan inderdaad dienen om andere, milieuvriendelijke, alternatieven goedkoper te maken. In de voorbije weken zei ik al meermaals dat we bijvoorbeeld de kosten in de elektriciteitsfactuur kunnen verlagen. Misschien kunnen we op een andere manier inkomsten genereren om die factuur te verlichten? We kunnen bijvoorbeeld hernieuwbare energie minder belasten. Mijnheer Tobback, ik spreek nog niet van subsidiëren, maar wel van minder belasten. We kunnen de btw verlagen voor zonnepanelen, maar dat is dan weer een federale maatregel. We kunnen ook extra ondersteuning geven aan de meest kwetsbaren in onze maatschappij. Als we spreken over een CO_2-taks, denken we meteen aan belastingen. Ik heb begrepen dat sommige mensen daar enthousiaster over zijn dan ikzelf en een aantal coalitiepartners. We moeten die middelen ook gebruiken om de zwakkeren in onze maatschappij te helpen. We zouden die heffing, als we ze invoeren, ook kunnen teruggeven aan de gezinnen, zodat gezinnen zelf kunnen kiezen of ze een duurdere, fossiele brandstof gaan aanwenden dan wel of ze kiezen voor alternatieven.

Mijnheer Danen, u weet dat ik een grote voorstander ben van motiveren en stimuleren en dat ik niet hou van verbieden of verplichten. Als we dat laatste moeten doen, is dat wat mij betreft de laatste optie. Er zijn dus verschillende mogelijkheden die we moeten bekijken. Als we nu overhaast te werk gaan, is dat volgens mij geen goede zaak.

Het is belangrijk om een draagvlak te creëren. Tot mijn groot genoegen stel ik vast dat zeven op tien mensen positief staan tegenover zo'n koolstoftarifering. Dat is niet slecht, maar ik heb de ambitie om een nog groter draagvlak te krijgen. We zouden moeten komen tot een situatie waarbij iedereen het normaal vindt dat deze sturing gebeurt.

En het laatste redmiddel is inderdaad een verplichting invoeren, maar zoals u weet, mijnheer Danen, ben ik daar vrij consequent in. De Vlaamse Regering verwelkomt het debat dat daarover wordt gevoerd en moet verder hard werken om tot een goede en breed gedragen oplossing te komen.

Wanneer we tijdens de volgende jaren naar een dergelijke situatie zouden gaan, moeten we bekijken wat we met de eigen Vlaamse bevoegdheden doen. We zullen alvast een studie laten maken om in kaart te brengen wat de Vlaamse bevoegdheden zijn in een dergelijke beweging en wat de verschillende pistes zijn binnen onze eigen Vlaamse bevoegdheden. Met die pistes binnen onze eigen Vlaamse bevoegdheden kunnen we dan het gesprek aangaan met de andere gewesten en met de federale overheid.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik hoor u graag zeggen dat er een draagvlak moet worden gecreëerd. U zult pas een draagvlak kunnen creëren of vergroten wanneer het voor de mensen duidelijk is dat het niet gaat over een belastingverhoging. Maar wanneer het niet gaat over een belastingverhoging, dan kunt u het initiatief niet enkel laten aan het federale niveau. Zij zijn nu al aan het berekenen waar ze wel de belastingen kunnen verhogen zonder te discussiëren over waar er compenserende maatregelen zullen komen.

Ik stel ook vast dat u te vaak spreekt binnen de energiesector. Stel dat we inderdaad een taxshift doorvoeren van elektriciteit naar aardgas. Dan wordt het voor mensen met een warmtepomp een stuk goedkoper, maar wordt de terugverdientijd voor mensen die zonnepanelen plaatsen, langer. Minister, bent u betrokken geweest bij de studie die is opgeleverd door de administratie waarin ik enkel een verhoging zie en geen concrete maatregelen om dat te compenseren in een taxshift?

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik weet niet waar u het haalt dat er een draagvlak bestaat bij de Vlamingen voor het invoeren van een CO_2-taks.

Ik denk dat wij andere mensen zien en horen als ik zie wat mensen allemaal schrijven op sociale media over de invoering van een nieuwe taks.

Het is gemakkelijk om onder druk van klimaatfanatici en politiek correcte activisten in de media klimaatdoelstellingen te formuleren en klimaatakkoorden in Parijs te sluiten om zich dan achteraf af te vragen hoe dat allemaal moet worden georganiseerd, hoe we die klimaatdoelstellingen zullen halen en wie dat allemaal zal financieren. Als het over de financiering gaat, naar wie wordt dan gekeken? Naar de melkkoe, en dus de burger. En dan wordt er een taks ingevoerd. We hebben de Turteltaks gehad, straks krijgen we de kilometerheffing, en zo gaat dat maar verder.

Er wordt een voorstel gelanceerd en er is absoluut geen garantie dat dit budgetneutraal zal zijn. Minister, welke garantie kunt u geven dat dit voorstel budgetneutraal zal zijn?

Johan Danen (Groen): Natuurlijk is een goed ontwerp belangrijk. Het moet wel degelijk gaan over een taxshift en niet over een taxlift, daar zijn we het allemaal over eens. Minister, ik hoor u een aantal dingen zeggen waar ook Thomas Leysen en wij over spreken en waar een breed draagvlak voor bestaat: teruggeven aan de mensen, de energietransitie financieren, energiearmoede bestrijden, investeringssteun. Dat zijn allemaal zaken waar wij het over eens zijn, maar ik merk een heel groot verschil tussen uw discours hier in het parlement en wat u op het veld doet. U zegt dat u een nieuwe studie zult bestellen, en dat is allemaal goed en wel, maar eigenlijk had die er al lang moeten zijn. Ik verwacht ook wel iets meer trouwens dan alweer een nieuwe studie, want dan zijn we weer een jaar verder terwijl er tegen volgend jaar een omvattend plan moet liggen. Ik wil graag een integraal beleid en een integrale visie. Welke concrete maatregelen wilt u nemen om deel te nemen aan dit debat?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, collega's, ik was op die slotzitting en een van de dingen die ik geleerd heb, is dat er over zowat heel de wereld consensus is over het feit dat als we het probleem van klimaatopwarming willen oplossen, iets als een koolstofprijs eigenlijk noodzakelijk is. Het idee van de klimaatadministratie en van de heer Leysen en van een aantal andere partners, het VBO en UNIZO, heeft minstens de verdienste te proberen iets op tafel te leggen dat daartoe bijdraagt, dat kan werken en dat bruikbaar is. Ik vind dat het in ieder geval veel meer verdient als reactie dan een reeks goedkope clichés die ter eigen profilering op tafel worden gegooid over belastingverhoging en weet ik veel wat allemaal. Ik vind dat dit de moeite waard is om te onderzoeken.

Minister, als u compenserende belastingverlagingen wilt doen: u moet voor mij niets subsidiëren, u zou bijvoorbeeld gewoon al kunnen beginnen met de btw op stroom, die uw coalitie verdriedubbeld heeft, terug te brengen naar 6 procent voor levensnoodzakelijke zaken. Dan kunt u misschien die gezinnen compenseren.

Laat ons alstublieft proberen om hier op een constructieve manier mee om te gaan, een oplossing te zoeken en inderdaad compensaties te zoeken, mijnheer Gryffroy, in plaats van goedkope profilering op grond van dit echt serieuze probleem. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, bij een vorige vraag hadden we het nog over de extreme droogte. Een mooiere illustratie van de urgentie van dit debat kunnen we niet hebben. Het klimaat verandert terwijl we erbij staan. Aangepast beleid is noodzakelijk.

We hebben daar ook een draagvlak voor, collega's, niet alleen bij de mensen, maar ook hier in het parlement. De verschuiving van taxatie richting CO_2 was een wezenlijk element van onze klimaatresolutie, die we hier eind 2016 samen hebben goedgekeurd. In die zin vind ik het studiewerk van de federale administratie wel degelijk een bijzonder waardevol aanknopingspunt. Laat ons niet verzanden in politiek geprofileer. Dit is geen belastingverhoging en het mag ook nooit een belastingverhoging zijn. Het moet een verschuiving zijn, zoals in onze resolutie is opgenomen. Het is per definitie iets waar de verschillende bevoegdheidsniveaus over moeten samenwerken. Zowel Vlaanderen als de federale overheid heeft er nood aan om hiervoor samen aan tafel te gaan zitten en ervoor te zorgen dat er effectief een belastingverschuiving komt, zodat we bijvoorbeeld de lasten op arbeid kunnen verlagen of de elektriciteitsfactuur kunnen verlagen. Minister, zult u samenwerken en samenzitten met uw federale collega om die verschuiving waar te maken?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, het kan nooit de bedoeling zijn om een gezond principe als 'de vervuiler betaalt' te vertalen in 'we zullen nog maar eens die melkkoe van die arme burger leegmelken totdat-ie erbij sterft'. Neen, mijnheer Sintobin, dit gaat over een totale omslag in ons economisch systeem. Dit gaat over westerse, welvarende landen die eindelijk beseffen dat het principe 'de vervuiler betaalt' de enige garantie is om de toekomst van onze kinderen te vrijwaren.

Minister, de studie waar u naar verwijst, om duidelijkheid te krijgen over welke rol Vlaanderen zal spelen, komt die er op korte termijn en zal die ook geïncorporeerd worden in het nationale energie- en klimaatplan?

Minister Bart Tommelein: Bedankt voor al jullie vragen en opmerkingen. Ik zal proberen ze te overlopen. Ik zie dat ik daar wat tijd voor heb, gezien de talrijke vraagstellers.

Mijnheer Gryffroy, ik zit op één lijn met u – de Tommelijn, zeg ik dan meestal. *(Gelach. Opmerkingen)*

Goed gevonden, hé mijnheer Tobback.

Belastingverhoging is absoluut niet aan de orde, mijnheer Gryffroy. U verwijst altijd maar naar het federale niveau: 'Hebt u daar contacten mee gehad? Hebben ze overleg gepleegd met u?' Uw partij is de grootste partij op het federale niveau. U weet dat ik de bevoegdheden respecteert. Ik ben de Vlaamse minister van Energie, en ik overleg met mijn collega's. Ik ga er ook van uit dat u overlegt met uw federale collega's in het federale parlement, mijnheer Diependaele. Het is gemakkelijk om telkens de boodschap naar mij te sturen. Als ik dan zeg dat jullie de grootste partij zijn in het federale parlement en in de Federale Regering, dan veronderstel ik dat u ook overleg pleegt met uw collega's in uw eigen partij. Ik mag me toch verdedigen, mijnheer Diependaele? *(Opmerkingen van Matthias Diependaele)*

Ben ik betrokken in de discussie? Uiteraard ben ik betrokken in de discussie. Ik heb al verwezen naar het Energiepact, waarin de passage staat dat wij effectief naar een uitfasering zullen moeten van de fossiele brandstoffen en dat we daar de nodige middelen voor moeten inzetten. Ik heb daar trouwens maanden geleden al verklaringen over afgelegd. Dus ik ben er inderdaad bij betrokken.

Ben ik betrokken in het werk van de administratie? Ben ik betrokken in de opbouw? Ben ik betrokken bij de studie? Neen, het is de federale administratie die dat doet. De federale administratie heeft een rapport gemaakt, niet de Vlaamse minister van Energie.

Dus, ik zeg hier dat ik een studie zal maken wat de Vlaamse bevoegdheden betreft. Dat is ónze verantwoordelijkheid. We hebben een federaal ingerichte staat met gewestelijke bevoegdheden: het is aan mij als Vlaams minister om te bekijken wat die Vlaamse bevoegdheden zijn en op welke manier wij daar een rol in kunnen spelen. Ik ben níet verantwoordelijk voor het federale niveau. Ik zal dat hier blijven herhalen. Ik ben níet verantwoordelijk voor de beslissingen die federaal worden genomen. Daarvoor zijn er de federale Kamerleden, federale collega's en een federale ministerraad.

Mijnheer Sintobin, u kunt verwijzen naar het draagvlak en sociale media. Ik zeg u dat er diverse onderzoeken zijn geweest waaruit duidelijk blijkt dat de Vlamingen niet afkerig zijn van het sturen van bepaalde zaken om een gedragswijziging te kunnen verkrijgen. En dat dóén we ook. Het gaat niet over nieuwe belastingen. Het gaat trouwens ook niet over klimaatfanatici. Het gaat over de toekomst van onze kinderen en van onze kleinkinderen. Als u het standpunt wilt innemen dat er niks aan de hand is, dat we het allemaal naast ons mogen neerleggen en geen enkele maatregel nemen, dat we maar fossiele brandstoffen blijven verbruiken en CO_2 blijven uitstoten, dat we maar het milieu blijven verpesten, dan is dat uw verantwoordelijkheid. Dat zal niet met mij als minister van Energie zijn. Ik neem mijn verantwoordelijkheid.

U spreekt over bijkomende heffingen. U verwijst naar een bepaalde taks. Ik heb die weggewerkt, mijnheer Sintobin. Die bestaat niet meer. Voor meer dan 230.000 gezinnen in Vlaanderen is dat zelfs 0 euro geworden. Ik vind het natuurlijk wel leuk dat u altijd verwijst naar mij als de minister die nieuwe taksen heeft ingevoerd. Zegt u eens waar ik nieuwe taksen heb ingevoerd. Ik ben twee jaar minister. Ik heb er alleen maar afgeschaft, mijnheer Sintobin. Ik heb er alleen maar weggewerkt. Dat is duidelijk.

Mijnheer Danen, uiteraard moet het een taxshift zijn. Uiteraard moeten we een breed draagvlak hebben. Ik denk dat we dezelfde bekommernissen delen, maar u weet evengoed als ik dat het allemaal niet van vandaag op morgen gaat, zeker niet als de bevoegdheden van de gewesten moeten worden samengelegd met de bevoegdheden van de federale overheid. Dat vraagt overleg, dat vraagt discussie en dat vraagt inderdaad verantwoordelijkheid van alle niveaus. Ik zie immers gebeuren dat andere entiteiten grote verklaringen afleggen, maar als puntje bij paaltje komt in de uitvoering ervan blijven stokken.

Mijnheer Tobback, ik heb het u gisteren ook al gezegd in de commissie: ik heb vandaag geen enkele schroom. Er is een Zonneplan. Er is een energieplan. In 2016 en 2017 hebben wij de resultaten behaald. U zegt dat er niks gebeurt op het terrein. Ik ben ermee begonnen: ik heb gezegd dat we aan de registratierechten energetische maatregelen hebben gekoppeld, en een fiscale vermindering. Bij de schenkbelastingen is er een fiscale vermindering als men energetische renovaties doet. Er is een vergroening van de verkeersbelasting. Voor elektrisch rijden en op waterstof rijden is er 0 euro verkeersbelasting, mijnheer Tobback. Dan moet u mij niet vertellen dat er niks gebeurt. Er gebeurt dus wel degelijk iets. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Als ik als minister al niet meer mag onderzoeken, als we geen studie meer mogen laten maken, ja, dan weet ik het ook niet meer. Als ik geen studie laat maken, dan krijg ik de kritiek dat ik maar wat in het wilde weg aan het formuleren ben, uit de losse pols. Met andere woorden, ik doe wat ik moet doen. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Mijnheer Bothuyne, die Klimaatresolutie van 2016 is híer goedgekeurd. Ik kijk iedereen recht in de ogen: ik handel daar ook naar. Ik ben naar de onderhandelingen over het Energiepact getrokken met die Klimaatresolutie in mijn

achterhoofd. Het stáát ook in het Energiepact. Met andere woorden, dit gaat niet over profileren, dit gaat over samenwerken en ervoor zorgen dat we resultaten boeken, niet van vandaag op morgen, maar het mag wel op middellange en lange termijn zijn, want anders is het grote probleem weer dat we geen visie hebben.

Mijnheer Schiltz, ik zal met u besluiten. Uiteraard is het principe dat de vervuiler betaalt, het principe waar iedereen achter staat, tenzij mijnheer Sintobin beweert dat dat niet zo is, dat mensen die vervuilen, niet moeten betalen. Uiteraard zal die studie van de Vlaamse overheid op korte termijn worden gerealiseerd. Het zal niet zo snel zijn dat het al in het Vlaams klimaat- en energieplan kan. Daarvoor is het immers toch wel wat te kortbij. Dat zit in een finale fase.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Tobback, ik vind u soms grappig, want eigenlijk hebben wij van sp.a geen lessen te leren. Het is dankzij Vande Lanotte, die het indertijd leuk vond om tarieven te bevriezen, dat we nu nog altijd de miserie van de belastingverhoging op de tarieven betalen. *(Applaus bij de N-VA. Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Minister, ik ben blij dat u een Vlaamse studie hebt aangekondigd. Ik hoop dat die studie concreet zal ingaan op de bedragen voor de compenserende maatregelen, want we willen geen belastingverhoging. Ik verwacht dat het principe 'de vervuiler betaalt' hierin wordt onderschreven. We willen een taxshift die sturend is en waarvoor de verschillende politieke niveaus, ook de EU, moeten samenwerken. Voor ons is die taxshift zeer belangrijk. We moeten de systeemkost onder controle houden.

U bent minister van Energie, maar ik vind dat u nu wel een enorm grote parasol hebt geopend. Als minister van Energie hebt u het meest contact in de eerste lijn met federaal minister Marghem gehad. Ik heb gevraagd of u contact hebt gehad en hoe dat is verlopen. Dat zijn gerechtvaardigde vragen. *(Applaus bij de N-VA)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, verder is de sfeer opperbest. Tijdens de eerste twee actuele vragen heeft de N-VA minister Schauvliege zitten bashen. Nu is er een dispuutje tussen u en de N-VA. Zo gaat de Vlaamse Regering maar verder.

Mijnheer Bothuyne, uw woorden zijn lachwekkend. U doet alsof er 50 jaar of 100 jaar geleden geen periodes van extreme droogte waren. Er waren er toen nog veel meer dan nu. Indien u dat nu aangrijpt om te zeggen dat er een probleem met het klimaat is, is dat bijzonder lachwekkend.

Minister, ik blijf erbij dat klimaatakkoorden worden gesloten en extreme klimaatdoelstellingen worden vooropgesteld zonder te weten hoe we dit zullen financieren. Die akkoorden komen er onder druk van klimaatfanatici en van de politiek-activistische media. Ik ben geen klimaatnegationist, maar een klimaatrealist.

Bruno Tobback (sp·a): U bent de Trump van de Aldi!

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Mijnheer Tobback, ik ben er niet voor dat de president van het grootste land ter wereld hier elke week wordt beledigd zoals de heer Daems dat doet. *(Opmerkingen)*

De Amerikaanse bevolking staat wel degelijk achter haar president. Ik wil dat een correct beleid wordt gevoerd en dat dit beleid niet altijd op de Vlaamse burger wordt afgewenteld. *(Rumoer)*

Minister Bart Tommelein: Het grootste land van de wereld is Rusland.

De voorzitter: Het heeft geen belang welk land het grootst is.

De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik dacht dat we dit debat een twintigtal jaren geleden al hadden gevoerd, maar blijkbaar is dat toch niet helemaal het geval. Wat belangrijk is, is dat we onze belangrijkste klimaatdoelstelling niet halen. De vermindering van de CO_2-uitstoot zit niet op koers en om die reden is er nood aan bijkomende instrumenten.

Minister, ik ben blij veel eensgezindheid rond de tafel te horen. U hebt gezegd dat een taxshift belangrijk is, dat we mensen zaken moeten teruggeven en dat we de energiearmoede moeten bestrijden. We moeten investeren in hernieuwbare energie. Dit kan met de CO_2-prijs worden betaald. Ik vraag me af waarop u wacht. Waarom doet u dit niet? Waarom staat de Vlaamse Regering constant op de rem? Ik zie een heel groot verschil tussen woorden en daden. Daar maak ik me zorgen om.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Ward Kennes aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de beschikbaarheid van een tool voor de uniforme registratie van het aantal wachtenden op een inburgeringstraject

De voorzitter: Mijnheer Kennes, we zijn heel blij dat u, weliswaar met een blauw oog, opnieuw in ons midden bent. Het was toch ernstig. *(Applaus)*

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, ik dank u voor uw lieve woorden.

Minister, in het begin van dit jaar hebben we in de commissie en tijdens plenaire vergaderingen heel vaak debatten gevoerd over het al dan niet bestaan van wachtlijsten in de inburgeringssector, over de vraag hoe groot die wachtlijsten dan zouden zijn, over de vraag of bijkomende middelen vereist zijn en over de vraag of er in bepaalde regio's grotere problemen dan elders zijn.

De discussie is een tijdje stilgevallen omdat we op 27 februari 2018 een interessante ontmoeting met het Agentschap Integratie en Inburgering hebben gehad. We hebben toen heel wat informatie gekregen, maar ik heb ook onthouden dat het agentschap toen heeft toegegeven eigenlijk geen volledig zicht te hebben op de vragen, op het bestaan van wachtlijsten en op de verschillende noden.

Het agentschap heeft toen verklaard aan een tool te werken. Die tool zou, over alle regio's heen, de vragen in beeld te brengen in verband met de verschillende talen waarin les moet worden gegeven en het bestaande aanbod. We kregen te horen dat er een totale tool zou komen, maar dat we wat geduld moesten hebben, want die tool zou pas in juni 2018 klaar zijn.

Minister, ik heb gewacht tot eind juni om niet te moeten horen dat het nog niet klaar is en dat ik nog wat geduld moet hebben, maar we zijn nu dus begin juli. Voortgaande op de informatie van februari, die zeer eerlijk en daarom interessant was, wil ik u vandaag vragen: hebt u bevestiging gekregen dat de tool beschikbaar en operationeel is, dat we voor alle regio's in Vlaanderen die informatie kunnen oplijsten en dat we op basis van de cijfers die daaruit voortkomen, de discussie over al dan niet wachtlijsten, de noodzaak van extra middelen, de noodzaak van herorganisatie en hergroepering, op een objectieve manier kunnen voeren?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega Kennes, bij het begin van mijn antwoord wil ik nog eens onderlijnen dat er bij het Agentschap Integratie en Inburgering geen tekort is aan personeel, zodat alle cursussen kunnen worden ingericht. Er zijn ook geen wachtlijsten. Dit debat hebben we al verschillende keren gevoerd in de commissie en

in de plenaire vergadering, maar ik begrijp uw vraag, want u hebt een blitzbezoek afgelegd en ik ben ook blij u terug te zien. Als dat u kan verheugen.

Het agentschap heeft tijdens het tweede bezoek gezegd – en ik heb dat nooit ontkend – dat vraag en aanbod beter op elkaar moeten worden afgestemd. Als het over maatschappelijke oriëntatie gaat, is dat een heel moeilijke klus, omdat we er bewust voor hebben gekozen op maat te werken. Bijvoorbeeld, om mensen die overdag werken, een aanbod te kunnen geven in het weekend of 's avonds, om mensen die een zeer zeldzame contacttaal spreken, toch in die contacttaal maatschappelijke oriëntatie te laten volgen.

Er zijn grosso modo twee groepen die wachten om aan een traject te beginnen. De eerste groep is een groep vanwege persoonlijke redenen. Het kan bijvoorbeeld zijn dat men nog geen kinderopvang heeft, dat men werkt – wat een zeer goede zaak is –, en men vraagt een aanbod 's avonds of in het weekend. Dan is er natuurlijk nog een andere groep van mensen met een zeer zeldzame contacttaal, waar bijvoorbeeld maar één persoon op dat moment vragende partij voor is. Dan is het natuurlijk logisch dat men wacht tot er bijvoorbeeld drie extra vragende partijen zijn voor die zeldzame contacttaal, zodat er een klasje van vier kan worden geïnstalleerd.

Het grote probleem is dat de trajectbegeleiders, die allemaal zeer goed werken, nu allemaal op een andere manier registreren wat een persoonlijke reden is. Dat is natuurlijk noodzakelijk om vraag en aanbod op elkaar te kunnen afstemmen. Als men bijvoorbeeld in het systeem registreert: 'wachtend wegens persoonlijke redenen', maar er bijvoorbeeld niet bij zet dat het gaat om iemand die werkt, dan kan men natuurlijk ook geen bijkomend aanbod installeren 's avonds of in het weekend in een bepaalde regio waar er bijvoorbeeld heel veel mensen zijn die werken en om die reden graag op een ander moment een passend aanbod zouden willen hebben.

Dat is de complexe problematiek die het agentschap heeft geduid tijdens het werkbezoek. Het agentschap heeft aangegeven tegen deze zomer hiervoor een analyse klaar te hebben. Collega Kennes, ik kan u meegeven dat die analyse klaar is en dat daaruit vooral is gebleken dat er absoluut nood is aan een uniforme registratie door de trajectbegeleiders. Daarvoor moet de Kruispuntbank Inburgering (KBI) worden aangepast. De richtlijnen zijn momenteel uitgewerkt en er wordt nu gestart met de aanpassingen in die KBI, waar vraag en aanbod veel beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

Bij de start van het nieuwe aanbod maatschappelijke oriëntatie in augustus, zullen de inburgeraars automatisch een passend aanbod krijgen. De trajectbegeleiders moeten niet meer zelf op zoek gaan naar een passend aanbod, ze worden wel proactief op de hoogte gebracht en dat is een zeer goede zaak.

Het is maatwerk, en daar wil ik absoluut aan vasthouden. Ik neem aan dat u ook geen voorstander bent om af te wijken van dat maatwerk. Maatwerk is absoluut noodzakelijk. Het agentschap heeft gedaan wat het moet doen. Bij de aanvang van de nieuwe cursus maatschappelijke oriëntatie zal er automatisch een gepast aanbod zijn voor de inburgeraars in kwestie.

Ward Kennes (CD&V): Minister, dank u voor de toelichting. Voor een groot deel zijn het natuurlijk zaken die u al vaker hebt gezegd. Maatwerk maakt het inderdaad allemaal wat complexer, en moeilijker om de juiste zaken te matchen. Maar de belofte die ik heb genoteerd, was eind juni, nu dus, en u spreekt over augustus. Maar het is goed dat er een evolutie in zit. Ik hoop dat we een toelichting kunnen krijgen in het begin van het nieuwe parlementaire jaar. Want het is altijd de bedoeling geweest om de juiste cijfers te hebben, zodat we de discussies over al dan niet wachtlijsten enzovoort objectief kunnen voeren, met

de bedoeling dat er ofwel geen zijn ofwel dat er kan worden ingezet op de middelen die nodig zouden zijn om ze weg te werken.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, ik neem even het woord in de plaats van mijn collega An Moerenhout, die op het einde van haar zwangerschapsrust is. Voor zover ik me heb laten inlichten, minister, is het mij uit uw antwoord niet duidelijk of de vraag die tijdens het bezoek aan het Agentschap Integratie en Inburgering werd gesteld, namelijk dat die Kruispuntbank op punt moet staan, nu in orde is of niet. Want zoals de heer Kennes net zei, was dé centrale vraag van de afgelopen jaren: zijn er nu wachtlijsten of niet? En enkel een kruispuntbank die op punt staat, kan daarop een antwoord geven.

Minister, gezien het werk dat er nu geleverd is, kunt u met zekerheid zeggen of er al dan niet wachtlijsten zijn? Of moet dat later nog worden uitgemaakt?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp·a): Minister, u zegt dat er geen openstaande vacatures zijn, dat er geen nood aan extra personeel is. Maar dat klopt natuurlijk niet. Want in de feiten is er een gigantisch verloop bij het agentschap. In Vlaams-Brabant alleen al zijn er zeven openstaande vacatures die men niet ingevuld krijgt. En waarom? Niet omdat men met de vingers zit te draaien, maar omdat in de afgelopen jaren de instroom van nieuwkomers nog nooit zo groot is geweest.

We stellen nu vast dat er in de computers van het agentschap nog altijd geen klaarheid kan worden gecreëerd. Minister, we moeten rekening houden met de feiten die we wél kennen: de grote instroom van nieuwkomers, gezinshereniging, Europeanen. U weet op basis van uw onderzoek ook dat de vraag naar inburgering gigantisch groot is en dat men zeer tevreden is dat men dat kan doen. We moeten rekening houden met die realiteit en in middelen en mensen voorzien voor het agentschap, zodat ze hun werk naar behoren kunnen doen.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): En zo ontstaan al die misverstanden, voorzitter. *(Gelach)*

Het agentschap geeft zelf duidelijk aan dat er eigenlijk geen personeelstekort is. De wachttijden die er volgens sommigen bestaan, en die ik zelfs in twijfel trek, zijn er doordat we met een pakket op maat werken.

Minister, u hebt het zelf al aangehaald: avonduren, lessen in eigen taal, en – heel belangrijk voor de cursisten – lessen niet ver van huis. En net dit maatwerk, collega's, maakt het moeilijk om de vraag en het aanbod naadloos op elkaar af te stemmen.

Om de vraag en het aanbod verder op elkaar af te stemmen, zullen er in de toekomst verdere aanpassingen worden gedaan. Dat hebt u duidelijk gezegd, minister. En dat is ook logisch. Maar dit zal dan vooral organisatorische verschuivingen betreffen en geen extra personeel, aangezien het agentschap zelf eenduidig aangeeft geen tekort te hebben.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Kherbache, uw riedeltje over de wachtlijsten kennen we ondertussen. Een tijdje geleden, tijdens de wekelijkse heftige

discussies daarover in dit parlement, was u elke week van een ander gedacht. De ene week stonden er vijfhonderd mensen op de wachtlijst, dan zesduizend, dan weer driehonderd: het varieerde altijd.

Vooraleer ik naar hier kwam, heb ik nog contact gehad met de leidend ambtenaar van het agentschap. Ik kan u zeggen dat er momenteel geen wachtlijsten zijn, zoals ik in het verleden ook al heb gezegd.

Ik heb dat ook al verschillende keren uitgelegd. Ik heb hier kort – korter dan vorige keer, omdat ik nu maar twee minuten had – nog even uitgelegd wat de twee groepen zijn. In de commissie is dat ook al uitvoerig uit de doeken gedaan.

Mevrouw Kherbache, u verwijst naar de asielcrisis. *(Opmerkingen van Yasmine Kherbache)*

U hebt er wél naar verwezen. *(Opmerkingen van Yasmine Kherbache)*

De instroom. Ja, oké. Dat heeft uiteraard niets te maken met de asielcrisis. Dus: de instroom van mensen die inburgeren, mevrouw Kherbache. Enerzijds is er de basisdotatie van het agentschap, die tussen 2015 en 2018 van 35 naar 45 miljoen euro is gegaan.

10 miljoen extra. Bovendien hebben we al die jaren ook in tijdelijke asielmiddelen voorzien. In 2018 waren er 3,2 miljoen euro extra tijdelijke middelen. Mijn leidend ambtenaar zegt dat alle mensen die zich aanbieden voor het volgen van een inburgeringscursus en die daar ook toe verplicht zijn – want daarnaast zijn er ook nog vrijwillige inburgeraars – aan hun trekken komen en met de cursus kunnen starten.

Collega Pira en collega Kennes stelden een vraag over de tool. De tool houdt juist in dat er een analyse gemaakt moest worden. De analyse is gemaakt. Daaruit is gebleken dat er uniform geregistreerd moest worden door de trajectbegeleiders. De kruispuntbank inburgering wordt nu ook aangepast. Ik heb u gezegd dat iedereen bij de start van de nieuwe cursussen maatschappelijke oriëntatie in augustus 2018 automatisch een gepast aanbod zal krijgen en dat de trajectbegeleider niet meer zelf op zoek moet gaan naar een gepast aanbod. Dat is toch alles wat jullie hier altijd hebben gevraagd. Ik denk dat het agentschap zijn werk heeft gedaan. Dat was ook nodig, mijnheer Kennes, daar geef ik u gelijk in.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik denk dat het inderdaad nodig was om die uniforme registratie te kunnen doen om de zaken precies te kunnen weten. Dat er mensen wachten om een aanbod op maat te kunnen ontvangen, dat is niet onlogisch. Het is niet het feit dat je een aantal weken moet wachten, of dat je moet wachten om een taalgroepje te vormen, dat problematisch is. Het is wel problematisch als er geen antwoord komt of als er ergens een strop of een flessenhals ontstaat. Iemand die geregistreerd is en moet wachten tot hij kan starten, met een duidelijk vooruitzicht om te starten, dat lijkt me op zich geen probleem.

Er was inderdaad een gebrek aan transparantie. Ze hebben dat toen ook toegegeven. Ik begrijp dat men nu uniform registreert en dat men daaruit beleidsmaatregelen kan distilleren om het verloop te verbeteren. Ik wacht af hoe het in augustus verloopt. Dan zullen we zien of de aangekondigde tool om het probleem aan te pakken, de juiste zal zijn.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Martine Fournier aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de overname van Blue-Bike

De voorzitter: Mevrouw Fournier heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, de fiets wordt steeds belangrijker, zeker in het kader van onze ideeën over combimobiliteit. Ik denk dat ik de voordelen van de fiets hier niet meer moet toelichten. We hebben er al verschillende keren over gediscussieerd in de commissie en ook hier in de plenaire vergadering. Ik denk dat heel het parlement overtuigd is van het belang van de fiets. U bent zeker ook overtuigd van het belang van de fiets, minister.

De Vlaming gebruikt heel veel zijn eigen fiets voor woon-school- en woon-werkverkeer. De Vlaming maakt echter ook heel veel gebruik van fietsdeel-systemen. Een van de belangrijkste systemen is Blue-bike. Blue-bike heeft ongeveer 20.000 abonnees, goed voor ongeveer 200.000 ritten. Het is aanwezig in meer dan 50 stations. De grootste aandeelhouders van Blue-bike zijn de NMBS met 52 procent en De Lijn met 32 procent. De NMBS wil echter al een tijdje af van haar aandelen, met alle gevolgen van dien. Er gebeuren geen investeringen meer, er zijn fietsen te kort, klanten zijn misnoegd.

Op 17 mei heb ik u in de commissie een vraag gesteld over eventuele stappen die u zou zetten voor het overkopen van de aandelen van de NMBS van Blue-bike. U zei toen dat u al verschillende onderhandelingen achter de rug had, dat het allemaal goed zat, dat alles zeer constructief verliep en dat u eventueel eind juni een akkoord zou hebben om die aandelen over te nemen. Er was nog een discussie, als ik me goed herinner, over de bestemming van de grond, maar u was zeer positief.

Vandaag vertrok echter een brief van verschillende steden en gemeenten naar de NMBS om hun beklag te doen over de stand van zaken inzake Blue-bike. Zij willen garanties. Mijn vraag aan u, minister: u had in de commissie in mei gezegd dat er waarschijnlijk eind juni een akkoord zou zijn. Kunt u vandaag goed nieuws brengen? Hebt u een akkoord over de aandelen van de NMBS bij Blue-bike?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel. Ik geloof rotsvast in combimobiliteit, waarbij we proberen mensen meer te overtuigen om de wagen te laten staan, misschien niet voor het volledige woon-werktraject, maar voor een deel van het woon-werktraject. Net daarom investeren we zwaar, ook op basis van een akkoord met de NMBS, in combiparkings. Daarbij creëren we 14.000 extra parkeerplaatsen, onder meer aan stations op terreinen van de NMBS. Wij zorgen daarbij voor een uitbreiding van de parkeerfaciliteiten, ook voor fietsers trouwens.

Zo komen er 14.000 bij. Daarom ben ik overtuigd van het nut van Blue-bike. Dan was het een spijtige vaststelling dat zowel de Waalse TEC als de NMBS inzake Blue-bike de rol lossen. Ik heb dat ook gezien als een opportuniteit voor De Lijn, niet alleen vanuit het oogpunt van combimobiliteit maar ook vanuit het oogpunt van een versterking van het aanbod van De Lijn, bijvoorbeeld met een combi-abonnement zowel voor openbaar vervoer als voor het fietsdelen.

Daarom zijn wij inderdaad gesprekken aangegaan. Natuurlijk nemen we dat niet over tegen eender welke prijs, dat spreekt voor zich. Ik heb enkele voorwaarden vooropgesteld, onder andere dat het moet gaan over een volledige overname en dat er een akkoord moet zijn over het gebruik van de gronden van de NMBS. De huidige infrastructuur staat immers vaak op gronden van de NMBS. Daar moet

een akkoord over zijn. Daarnaast moet er vanzelfsprekend ook een akkoord zijn over de mogelijkheid tot tariefintegratie en ticketintegratie.

Ik heb inderdaad gezegd dat ik ervan uitga dat we tegen juni een akkoord hebben. Wel, wij hebben nu een akkoord op directieniveau. Maar ik mag niet voor mijn beurt spreken in die zin dat er zowel op de raad van bestuur van De Lijn als die van de NMBS nog formeel een 'afzegening' moet komen. Op directieniveau hebben we een akkoord dat uitgaat van het behoud van het huidige aanbod, op basis waarvan ik kan overgaan tot een verhoging van het aanbod in heel Vlaanderen. Dat zou een leuke stap voorwaarts zijn: een uitbreiding van het aanbod inzake combimobiliteit en een uitbreiding van het aanbod in de dienstverlening van De Lijn.

Ik hoop dat de steden en gemeenten die nu wat afwachtend zijn, ook het engagement zullen opnemen om daarmee met ons in te stappen.

De conclusie is dat ik inderdaad beloofd heb dat ik zou proberen om dat akkoord rond te krijgen. Wel, ik denk dat we er zo goed als zijn.

Martine Fournier (CD&V): Oké, minister, dat is zeer goed nieuws. Het is nu in orde op directieniveau, maar hebt u er enig idee van wanneer de totale onderhandelingen zouden afgerond zijn? Dat is nog een belangrijke stap. We zijn nu wel heel tevreden over de stappen die u ondernomen hebt. Als er een oplossing zou zijn voor Blue-bike, zou dat voor veel gemeenten een goede zaak zijn en zal het voortbestaan van Blue-bike zeker niet in het gedrang komen.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Minister, dank u voor het duidelijke antwoord. Het klopt dat u sinds uw aantreden hebt ingezet op de combimobiliteit met een belangrijke rol voor de fiets als cruciale schakel in heel het woon-werkverkeer. Nu gaat u een stap verder. Op het ogenblik dat we in dit dossier zien dat de Belgische NMBS het volledig laat afweten, het dossier naast zich parkeert en zelfs vandaag letterlijk in de krant verklaart dat het geen kerntaak is van de NMBS, kan Vlaanderen gelukkig in de bres springen. We kennen dat al van andere dossiers, zoals helaas het dossier van de cofinanciering, waar u uw verantwoordelijkheid hebt opgenomen. Beste collega's, dit is voor mij het zoveelste argument in de richting van confederale organisatie, ook voor de NMBS.

Ik ben dus tevreden met uw antwoord. Ik ben blij dat u dit positieve signaal geeft, niet alleen aan de steden en gemeenten die terecht ongerust waren, maar ook aan de reizigers, want dat is toch het allerbelangrijkste in de combimobiliteit. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Minister, collega's, de kernopdracht van een overheid is dienstverlener zijn. Een overheid zal dienstverlener zijn of ze zal niet zijn, of ze is bezig met dingen die niet nuttig en niet nodig zijn. Dit is iets waarvan ik denk dat de overheid belangrijk flankerend werk kan leveren in het voor- en natraject voor mensen die per spoor reizen en op die manier niet de stap naar de auto zetten. Dat is dus een goede zaak.

Wie dat dan doet? Blue-bike is een van de aanbieders en is vandaag heel populair. Ik heb begrepen dat zij garant staan voor 200.000 ritten op jaarbasis. Je hebt ondertussen ook Mobit en Velo. Zoveel te meer, zoveel te beter, want, opnieuw, dat zet de dienstverlening helemaal op scherp en, opnieuw, dat is onze kernopdracht.

Minister Ben Weyts: Wanneer zouden we afronden? Ik heb nog een laatste opmerking geformuleerd via die weg maar op directieniveau zijn we rond met de

onderhandelingen. Het komt nu nog aan op de finale 'afzegening' door de respectieve raden van bestuur van De Lijn, die volgende week zal zijn, en van de NMBS. Dan kunnen we echt aan de slag.

Martine Fournier (CD&V): Dat is goed nieuws. Dank u wel.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de financiering van het decreet Iedereen verdient vakantie

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, nauwelijks enkele weken geleden hebben we in het Vlaams Parlement met een bijzonder brede meerderheid het voorstel van decreet Iedereen verdient vakantie goedgekeurd, simpelweg omdat we vonden en vinden dat een eenvoudige vakantie, een daguitstap, een zinvolle vrijetijdsbesteding ook mogelijk moet zijn voor mensen die krap bij kas zitten, mensen met een chronische ziekte, met een zorgnood, met een handicap. Dat decreet is in heel nauw overleg met de sector tot stand gekomen en werd vormgegeven over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. Nu staat die sector natuurlijk klaar om dat decreet met, inderdaad, ambitieuze doelstellingen uit te voeren.

Er is wel een bijzonder grote bekommernis. Het budget waarin voorzien was in het oude decreet zal bij eenvoudige overheveling onvoldoende zijn om datgene te doen wat we ons hier enkele weken geleden voorgenomen hebben in de praktijk om te zetten. Het zou natuurlijk bijzonder jammer zijn mocht dat niet lukken omdat we weten dat maar liefst een op vijf gezinnen zich geen weekje kan veroorloven aan de Belgische of, als u wenst, Vlaamse kust. Heel concreet gaat het om de projectmiddelen, maar ook de middelen voor de bemiddelingskantoren. Dat zijn die kantoren die het decreet in de praktijk moeten brengen. We hebben een heel actieve oproep gedaan aan de brede toeristische sector om zich in te schrijven in dit decreet. We verwachten ook wel een toeloop van nieuwe mensen, van nieuwe organisaties. Dus ook de middelen voor de sociaaltoeristische organisaties zullen moeten toenemen. Het grootste verschil tussen het oude en het nieuwe decreet is dat we in het oude enkel en alleen keken naar de armoededrempel. In het nieuwe decreet trekken we dat open naar elke drempel die men niet kan overwinnen om zelf op vakantie te gaan.

Minister, het ligt voor de hand dat het budget volgt. Wat zult u concreet doen, met name budgettair, om het nieuwe decreet niet enkel in woord, maar ook in daad in de praktijk om te zetten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat we met dit decreet in het kader van 'vakantie voor allen' nog meer dan voorheen het voortouw nemen in Europa en zelfs in de wereld. Voorheen lag de focus inderdaad enkel op het wegwerken van de financiële drempels. In de praktijk zijn er echter meerdere drempels. Mensen kunnen niet op vakantie gaan om financiële redenen, of vanwege een fysieke beperking, of vanwege een of andere aandoening. Daarom hebben we gezegd dat we niet alleen focussen op armoede maar op alle drempels. Dat brengt natuurlijk ook met zich mee dat we, gelet op het vergroten van de doelgroep, ook rekening moeten houden met en moeten uitgaan van een verruiming van de middelen.

Ik kan nog niet vooruitlopen op de begrotingsbesprekingen, maar ik verwacht een toename van de middelen op twee fronten. Enerzijds gaat het om een

verhoging van het budget ter ondersteuning van alle partners in de volledige keten. Dat gaat van hotels en de wijze waarop zijn hun aanbod moeten aanpassen met betrekking tot deze of gene drempel, tot de sociaal-toeristische organisaties of bemiddelingskantoren. We zullen die meer ondersteunen via consultancy, expertise, kennis en kunde.

Daarnaast moeten we natuurlijk ook de subsidiemogelijkheden in de praktijk verruimen, net omdat we de doelgroep vergroten. Dat geldt enerzijds voor de sociaal-toeristische organisaties die vakanties organiseren die anders niet betaalbaar of niet te organiseren zouden zijn voor mensen die te maken hebben met een of andere drempel. Anderzijds moeten we ook de subsidies verruimen in het kader van projectoproepen, waarbij we vernieuwende projecten van organisaties die niet erkend zijn, ook zouden opnemen.

Ik mag nog niet voor mijn beurt spreken, maar ik ga uit van een verhoging van de middelen. Ik zet daarbij in op een verhoging met ongeveer 15 procent van de middelen, wat toch aanzienlijk is, gelet op het feit dat we de middelen in het verleden al hebben verhoogd. Dat zal alleszins maken dat we erin zullen slagen nog meer dan voorheen het voortouw te nemen en een voorbeeld te zijn, in Europa en zelfs in het kader van de Verenigde Naties, op het vlak van toerisme voor iedereen.

Vera Jans (CD&V): Minister, u kunt niet voor uw beurt spreken, maar ik vind het toch bijzonder positief om te horen dat we dezelfde doelstelling delen, namelijk toerisme, vakantie en zinvolle vrijetijdsbesteding voor meer mensen mogelijk maken dan vandaag. Aangezien de zomer hier toch wel gekleurd wordt door de technische begrotingsbesprekingen die bezig zijn of zullen beginnen, vind ik het heel belangrijk dat u heel duidelijk dit voornemen hebt geuit. Ik hoop ook dat u de bemiddelingskantoren, zij die de nieuwe doelgroepen echt in contact brengen met de aanbieders uit de sector, financieel zult ondersteunen, want daar ligt een heel grote uitdaging en veel potentieel om echt het praktijkgedeelte van dit decreet te laten slagen.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Met dit decreet hebben we inderdaad een nieuw wettelijk kader vastgelegd in overleg met de sector. Het is nu aan de Vlaamse Regering om daar uitvoering aan te geven. Ik ben ervan overtuigd dat dit opnieuw samen met de sector zal gebeuren. Ze zullen absoluut nog de kans krijgen om de accenten die ze willen leggen, naar voren te schuiven. Ik ben ook heel blij dat u zegt dat daar meer middelen tegenover zullen moeten staan.

We hebben met dit decreet een aantal zaken proberen te doen, waaronder een daling van de administratieve lasten, professionalisering en kennisuitwisseling, samenwerking tussen publieke en private sector, het charter, het netwerk dat we zullen vormen, de bemiddelingskantoren die een belangrijke rol zullen spelen. Middelen zijn één iets, maar door efficiënte samenwerking kunnen de doelstellingen van het decreet absoluut gerealiseerd worden.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, de financiering is inderdaad een bekommernis van de sector. Dit nieuwe decreet is een belangrijke stap voor de toekomst. Dat mag worden gezegd. Het gaat niet alleen meer over de financiële drempels die vroeger bestonden, maar er wordt ook gefocust op alle drempels. Ook de publieke-private samenwerking is heel belangrijk.

De financiële middelen zijn natuurlijk belangrijk om alle actoren te laten deelnemen en aan bod te laten komen in dit nieuwe decreet. Iedereen verdient

vakantie. Minister, u spreekt nu van plusminus een verhoging van 15 procent. Vindt u het realistisch dat het budget zal worden verhoogd met 15 procent of meer, indien blijkt dat er nog meer middelen nodig zijn dan aanvankelijk gedacht?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Voorzitter, we hebben inderdaad lang gedebatteerd over het decreet in de commissie. We hebben onze bekommernis geuit om de laagdrempeligheid zeker te blijven bewaken. Er is ook voorzien in een overgangsmaatregel van vier jaar voor de vzw die met vrijwilligers hele mooie initiatieven onderneemt om met mensen op vakantie te kunnen gaan.

We moeten het debat niet helemaal overdoen, maar ik hou een beetje mijn hart vast als die middelen er niet zouden komen. Het zou voor de regering een absolute prioriteit moeten zijn. We hebben het decreet verfijnd. Dat is op een heel goede manier over alle partijgrenzen heen gebeurd, maar de nodige middelen moeten wel worden vrijgemaakt. We moeten er absoluut voor zorgen dat we de vzw's die inspanningen leveren en dreigen uit de boot te vallen, ook meekrijgen. Koken kost uiteraard geld. Ik hoop dat de regering op dat vlak haar verantwoordelijkheid neemt en dat we niet tot de constatatie komen dat groeperingen die jarenlang enorme inspanningen hebben geleverd, er toch uit vallen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, meer drempels die vakantie belemmeren, wegnemen, leidt tot meer doelgroepen en meer bereik. Het is een goed decreet, fantastisch, maar u moet er wel de middelen voor uittrekken. Ik heb met verschillende actoren uit de sector contact gehad en zij zeggen mij dat er 2 miljoen euro extra middelen nodig zijn om dit te bereiken. Er is op vandaag blijkbaar geen enkel signaal om daarnaar te streven. Ik hoop dat u in het politieke overleg over de begroting die 2 miljoen effectief kunt vrijmaken, want anders zullen alle huidige spelers van de oude drempels massaal veel geld verliezen.

Minister, even technisch. U zegt dat uw budget met 15 procent zal verhogen, over hoeveel geld gaat dat dan? Mij eender waar u die 2 miljoen euro haalt, uit eigen middelen via een verschuiving binnen Toerisme Vlaanderen of uit nieuwe middelen, maar het is belangrijk dat u de ambitie die breed gedragen is – wij hebben het ook goedgekeurd en ondersteund – waarmaakt, want het is belangrijk dat iedereen op vakantie kan gaan. Maar voor 2 miljoen euro elke Vlaming op vakantie laten gaan, lijkt mij meer dan een nobel doel voor weinig geld.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Caron, ik heb toevallig gezien dat u al hebt gecommuniceerd via Twitter dat ik geen middelen zou uittrekken. Nog voor ik maar enige vraag heb beantwoord, kwam u al tot de conclusie dat ik geen extra middelen zou uittrekken. Het is iets relatiever dan dat.

Het decreet is nog maar net goedgekeurd en u vraagt me al waar de cash is. Ik zal ervoor zorgen dat er extra middelen zullen zijn. Mijn ambitieniveau ligt op 15 procent toename van de middelen. Ik ga ervan uit dat we dat kunnen realiseren. Er komen middelen bij, maar u tweet ongetwijfeld uw excuses.

We zullen er dus voor zorgen dat we er staan met de nodige extra middelen. We zullen ook nagaan, volgens het principe van de annuïteit van de begroting, of er zich volgend jaar misschien andere herschikkingen aandienen. We zullen er alleszins voor zorgen dat we met het nieuwe decreet niet alleen financiële maar ook alle andere drempels die verhinderen dat mensen met vakantie kunnen, kunnen wegwerken en dat Vlaanderen, zoals gezegd, met een beetje fierheid, een voortrekkersrol kan spelen.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik vind het bijzonder goed om te vernemen dat niet iedereen hier op dezelfde lijn zit, maar ook dat u zegt dat u garanties gaat inbouwen in de begroting. Ik hoop dat u dat een van de komende week in orde brengt en dan wens ik u een zorgeloze vakantie toe.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 16.21 uur.

– De vergadering wordt hervat om 16.38 uur.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 – 1645 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Matthias Diependaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): We vragen de spoedbehandeling omdat het voorstel van resolutie aansluit bij het ontwerp van decreet, zodat het wenselijk is om beide samen te behandelen. In het voorstel van resolutie willen we enkele elementen meegeven waarop de Vlaamse Regering zich moet baseren bij de verdere verfijning van het decreet, in het bijzonder met betrekking tot de nieuwe erfgoedpremie. Dat is dringend, aangezien de Vlaamse Regering onmiddellijk na de stemming van het ontwerp van decreet aan de slag zal gaan met de aanpassing van het besluit.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van resolutie van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 naar aanleiding van de ex-post evaluatie
– 1553 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013
– 1645 (2017-2018) – Nr. 1

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn het ontwerp van decreet houdende de wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 naar aanleiding van de ex-post evaluatie en het voorstel van resolutie van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Ik stel voor de bespreking van het voorstel van resolutie samen te voegen met de algemene bespreking van het ontwerp van decreet. Is het parlement het hiermee eens? *(Instemming)*

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): Ik zal eerst spreken over het ontwerp van decreet. Een aantal organisaties die werkzaam zijn in het veld, hebben een opmerking gegeven over het ontwerp van decreet. We hebben daar ook een hoorzitting over gehad. Onder andere de Vlaamse Ondernemers in Archeologie (VONA) liet weten dat het positief was dat de verhoging van het oppervlaktecriterium naar 5000 vierkante meter niet doorgaat, maar VONA liet ook weten dat aan de andere opmerkingen, zoals de controle van een toezichthouder, die ook unaniem worden gedragen in de sector, nauwelijks werd tegemoet gekomen. Daarom zullen we ons bij de stemming over het ontwerp van decreet onthouden.

Ik kom tot het voorstel van resolutie. De schrapping van de decretale verankering van de premies van 80 procent brengt een grote rechtsonzekerheid met zich mee, zeker voor kleinere gemeenten. Het is wel positief dat we met de meerderheid een akkoord hebben kunnen bereiken om voor bepaalde types erfgoed wel nog tot 70 procent premie te kunnen gaan en dat de regeling niet kan gelden voor dossiers die nu al op de wachtlijst staan. Daarom zullen we het voorstel van resolutie uiteraard wel mee goedkeuren.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik zal de bespreking van de commissie niet in detail herhalen. Er is een grondige evaluatie gebeurd van het Onroerenderfgoeddecreet, met veel aandacht voor het luik archeologie. Er zijn overigens ook een aantal correcties daarrond gebeurd in het parlement, onder meer op initiatief van enkele collega's.

Het Onroerenderfgoeddecreet zal nog blijven evolueren. Het zit altijd gevat in een spanning tussen enerzijds het maximaal honoreren van de zorg voor het onroerend erfgoed en anderzijds een zekere soepele omgang met betrekking tot het beschermd erfgoed, wat vaak in conflict zou durven komen met het eerste.

Minister-president, een belangrijk element, dat collega Soens heeft onderstreept, is dat u de oppervlaktenormen dan toch niet hebt verhoogd, zodat er ook geen waardevol archeologisch erfgoed en kennis over ons verleden verloren gaan. Er zijn immers een aantal historische stads- en dorpskernen waar anders geen opgravingen meer zouden worden gedaan.

We betreuren maar één zaak, met name dat archeologische rapporten niet meer moeten worden bekrachtigd door het agentschap Onroerend Erfgoed, maar ze alleen moeten gemeld worden. Wij menen dat de grootste kennis nog altijd in het agentschap aanwezig is en dat het toezicht op archeologische opgravingen op dat niveau moet gebeuren, des te meer omdat het risico bestaat dat een aantal lokale besturen, die wel erkend moeten zijn als onroerenderfgoedgemeente en aan een hele rits criteria voldoen – ook dat is een aanpassing ten opzichte van het ontwerp, een goede aanpassing – wat lichter zouden omgaan met het archeologisch onderzoek, wat wij niet willen. We willen vermijden dat daartoe toch een zekere druk zou ontstaan.

Globaal genomen, kunnen we achter dit decreet staan. De correcties aan het voorontwerp die gebeurd zijn naar aanleiding van de besprekingen van het ontwerp, zijn positief.

Dan kom ik tot de resolutie. Minister-president, mochten we in de meerderheid zitten, dan zouden wij het premiestelsel in het decreet opnemen en niet in een uitvoeringsbesluit. Een premiestelsel is voor ons onroerend erfgoed zo'n fundamentele basis van het beleid. Dat verschuif je best niet naar een besluit. Daarenboven menen we dat een decretale basis altijd een sterkere rechtsgrond is dan een besluit, dat naargelang van de politieke samenstelling van het moment misschien al te lichtzinnig zou kunnen worden aangepast. Dat is niet goed, en daarom geniet het inschrijven in het decreet onze voorkeur.

Helaas heeft de meerderheid ervoor geopteerd om alleen het basispercentage van 40 procent erfgoedpremies in het decreet op te nemen en daar eventueel een aantal aanvullingen bij te voegen, zoals 20 procent extra voor monumenten zonder economisch nut (ZEN) of 10 procent extra voor onroerend erfgoed waar mensen zelf goed zorg voor dragen. We delen die principes, namelijk dat niet alle monumenten economisch nut kunnen hebben, dat goede zorg beloond moet worden en dat bepaalde monumenten tegen een hoger premiepercentage gerestaureerd moeten kunnen worden. Omdat er een gelijkaardige bekommernis bij de meerderheid is, die in deze resolutie is opgenomen, waarin die categorieën en die toevoegingen van percentages uitdrukkelijk worden vermeld, kwam de vraag om ze vandaag te behandelen. We vragen de regering om daar bij de opmaak van de uitvoeringsbesluiten rekening mee te houden.

Een breed gedragen zorg voor het erfgoed waar we voorzichtig mee omgaan, is de kern van ons betoog.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Het is niet mijn bedoeling om het commissiedebat nog eens helemaal over te doen. Wat belangrijk is in het proces, is het feit dat bij de goedkeuring van het OE-decreet afgesproken werd om de nieuwe bepalingen al in 2017 te evalueren. Op basis van het evaluatierapport heeft de minister-president een aantal concrete maatregelen voorgesteld, zonder aan de kern van het decreet te raken. De weg die het rapport aflegde vanaf mei 2017 en de behandeling van het ontwerp van decreet in deze vergadering is natuurlijk wel lang: méér dan 1 jaar. Dat maakt dat op het terrein vaak onduidelijkheid bestaat over wat nu precies de regeling is, welke wijzigingen al doorgevoerd zijn en welke wijzigingen nog in werking moeten treden. Zeker over de premieregeling is het voorbije jaar al veel gezegd, en vaak dingen die niet klopten. Mensen zijn in

paniek geschoten en allerlei verhalen deden de ronde. In de conceptnota van 14 juli 2017 heeft de Vlaamse Regering al min of meer aangegeven hoe we de beperkte financiële middelen beter willen inzetten, zodat meer gebouwen kunnen genieten van een premie, en vooral zodat goed beheer beloond wordt. Het heeft geen zin om hoge premiepercentages te voorzien voor panden die jarenlang zijn verwaarloosd, en dus veel kosten aan restauratie, terwijl eigenaars die als een goede huisvader hun monumenten hebben onderhouden vijf jaar moeten wachten. Straks meer over die premies.

Algemeen staat onze fractie positief tegenover dit ontwerp van decreet. Het maakt werk van administratieve vereenvoudiging en zal bijdragen tot de betaalbaarheid van de erfgoedzorg. Het ontwerp van decreet ligt in lijn met de conceptnota van vorig jaar en voert alleen technische en inhoudelijke aanpassingen door aan het decreet. Uiteraard zijn we ook blij met de aanpassingen die de minister-president nog heeft doorgevoerd naar aanleiding van de hoorzittingen over archeologie die we hebben gehouden. Zo blijven de oppervlaktecriteria, als een archeologienota verplicht is bij vergunningsplichtige werken, ongewijzigd en worden de drempels niet versoepeld. En ook belangrijk: een onroerenderfgoedgemeente kan niet zomaar bijkomende vrijstellingen geven voor de archeologienota. Men moet hiervoor een gemeentelijk reglement hebben, goedgekeurd door de gemeenteraad, en dat gebaseerd is op archeologische studies in de gemeente. Bovendien kan dit alleen maar voor kleinere projecten. Dit zijn toch wel belangrijke randvoorwaarden, en ik ben blij dat de regering ze na de hoorzitting ook zo heeft opgenomen.

Het ontwerp van decreet geeft ook invulling aan elementen uit ons voorstel van resolutie met betrekking tot betaalbare archeologie. We vroegen bijvoorbeeld om na te gaan of het nodig is om een archeologienota te laten bekrachtigen of dat dit via een melding kan.

We suggereerden om in een premie te voorzien voor archeologisch vooronderzoek en in de opmaak van een archeologienota. Door het invoeren van twee types archeologen komt het ontwerp tegemoet aan onze vraag om na te gaan op welke manier het systeem van erkenning van archeologen kan worden herbekeken met het oog op een efficiëntere en betaalbaardere procedure.

De collega's hebben al andere punten uit het ontwerp van decreet toegelicht, ik wil het verder alleen nog hebben over de nieuwe premieregeling.

Artikel 56 van het ontwerp van decreet voorziet in een wijziging aan de decretale bepalingen inzake de erfgoedpremie. Het decretale minimumpercentage wordt opgetrokken van 32,5 naar 40 procent en in het ontwerp van decreet wordt in de mogelijkheid voorzien dat de Vlaamse Regering een hogere premie kan toekennen voor bepaalde types van erfgoed of een aanvullende premie bij goed beheer en onderhoud. Die verfijning moet gebeuren door een wijziging van het uitvoeringsbesluit.

Vanuit dit parlement willen wij een paar elementen meegeven waarop de Vlaamse Regering zich moet baseren bij de verdere verfijning van deze premie. En daarom hebben wij samen met CD&V, Open Vld, sp.a en Groen een voorstel van resolutie ingediend. Dat werd vanmiddag bij hoogdringendheid toegevoegd aan de agenda. Het lijkt ons aangewezen om het ontwerp van decreet en het voorstel van resolutie hier samen te behandelen.

Ik wil even een korte duiding geven bij het voorstel van resolutie. Uit het evaluatierapport is gebleken dat een fundamentele aanpassing aan het premiesysteem nodig is, onder andere omdat de huidige regeling van 40, 60 en 80 procent niet altijd afgestemd is op de aard en het type van erfgoed, maar eerder rekening houdt met de eigenaar: is het een publieke eigenaar of een private eigenaar?

Bepaalde types van erfgoed hebben door hun aard en gebruik een beperkt economisch nut. Ik denk aan ZEN-erfgoed (erfgoed zonder economisch nut), maar ook molens en publieke gebouwen. Een hogere premie lijkt ons hier relevant. Bovendien moeten we ervoor zorgen dat goed beheer en onderhoud beloond wordt. Dit kan door een hogere of aanvullende premie.

Daarom vragen wij de Vlaamse Regering om bij de uitwerking van de nieuwe premiepercentages te vertrekken van het principe dat de middelen op de meest efficiënte manier ingezet moeten worden en goed beheer beloond moet worden. We vragen om geen onderscheid te maken naargelang de eigenaar, publiek of privé, maar te focussen op het erfgoed zelf. We vragen om een verhoogde premie van 60 procent toe te kennen voor open erfgoed, ZEN-erfgoed, molens, gebouwen voor de eredienst of het onderwijs en overheidsgebouwen met een publieksfunctie. We vragen om een aanvullende premie van 10 procent, dus tot 50 procent of 70 procent, toe te staan voor monumenten die beschikken over een beheerplan of onderhoudsplan. We vragen om het instrument van beheerplannen te vereenvoudigen en vooral in te zetten bij grotere en complexe sites. Tot slot vragen wij dat de nieuwe regeling slechts ingaat voor nieuwe dossiers.

Ik wil de minister-president, zijn administratie en alle vrijwilligers en organisaties op het terrein die zich dagelijks inzetten voor het erfgoed bedanken. Ik dank ook de collega's in de commissie voor de constructieve inbreng tijdens het debat en de hoorzittingen en voor het tot stand komen van dit voorstel van deze resolutie. En ik reken op jullie goedkeuring van het ontwerp van decreet en van het voorstel van resolutie. *(Applaus bij de meerderheid, sp.a en Groen)*

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Het is goed dat het debat zoals we dat uitvoerig in de commissie hebben gevoerd, hier niet wordt herhaald. Daar zijn we in detail ingegaan op dit ontwerp van decreet. Ik herhaal wat ik daar heb gezegd, namelijk dat ik over alle partijgrenzen heen een zeer grote liefde voor erfgoed ervaar. We verschillen van mening over een aantal onderdelen ervan, maar over de grote lijnen zijn we het eens.

Ik denk dat iedereen het er ook over eens is dat wij nog nooit zoveel middelen hebben besteed aan onroerend erfgoed als in deze regeerperiode. We hebben ook een heel leger van maatregelen uitgewerkt in de fiscaliteit: verlaging van het kooprecht, de personenbelasting, het schenkingsrecht, regeling voor de erfgoedlening enzovoort. Die komen boven het bestaande premiestelsel dat we inderdaad hervormen en eenvoudiger maken: 40 procent, 60 procent, 70 procent waarbij ik het eens ben met de lijnen die zijn getrokken, ook in het voorstel van resolutie.

Die 10 procent additioneel is er inderdaad op gericht om ervoor te zorgen dat er goed huismoederschap en huisvaderschap is, een bijkomende premie voor wie goed onderhoudt, veeleer dan een 'blanco cheque' te gaan geven.

We moeten rekening houden met de budgettaire beperkingen, maar ik heb in de commissie de bedragen weergegeven die in de buurlanden besteed worden aan onroerend erfgoed, en het bedrag dat Vlaanderen jaarlijks besteedt aan onroerend erfgoed, is zeker niet om beschaamd over te zijn. Het omgekeerde is waar. Proportioneel besteden wij veel meer middelen dan in de omringende landen.

Het is ook belangrijk dat er een groter draagvlak ontstaat. Dat is ook zo, gelukkig, met betrekking tot archeologie. Collega Caron heeft erop gewezen. Er is altijd een spanningsveld tussen onroerend erfgoed en het gebruik van monumenten, maar ook met de andere maatschappelijke actoren. Ook daar komen we tot goede oplossingen. Het is zeer goed dat de fameuze grens van 3000

vierkante meter niet opgetrokken is. Ik denk dat dat bij de evaluatie en de discussie het zwaarste punt was, waarover veel mensen vielen. Ik denk dat we daarmee een goede maatregel nemen.

Over het opnemen van alle premies in de decreten, dan wel in de begrotingen – het spanningsveld decreet parlement versus regering – daar heb ik het over gehad in de commissie. Ik blijf erbij dat het in de goede, normale verhouding is dat we nu werken, de goede, normale verhouding tussen wetgevende, controlerende macht enerzijds en de uitvoerende macht anderzijds.

Wij gaan in dit ontwerp van decreet uit van vertrouwen, zoals we dat doen in heel het regeerakkoord. Wij vertrouwen de archeologen, collega's van de oppositie. Wij gaan ervan uit dat die mensen bonafide zijn en dat ze goed werk leveren, vandaar dat niet elk van hun rapporten moet worden goedgekeurd. Er is wel een controle. Slechte rapporten worden geschorst. Die kunnen niet doorgaan. Ik denk dat het een veel beter systeem is dan planlast op te leggen en telkens opnieuw goedkeuring te vragen. Op die manier kun je vlotter werken, en de rotte appels gaan er toch uit. Op termijn worden erkenningen ingetrokken van die archeologen die niet voldoen aan de voorwaarden.

Hetzelfde met betrekking tot de gemeenten: gemeenten die een archeoloog in dienst hebben of die dat intergemeentelijk hebben, gemeenten die een gemeentelijk reglement hebben, gemeenten die cumulatief voldoen aan alle voorwaarden die ook gelden op Vlaams vlak, die kunnen ook vrijstellingen verlenen tot 5000 vierkante meter. Ofwel zeggen we: er zijn onroerenderfgoedgemeenten, die daarin investeren, die een archeoloog in dienst hebben, die een eigen beleid ontwikkelen, die gemeentelijke reglementen hebben, en dan geven we hun ook die autonomie, gaan we ervan uit dat die mensen dat doen met kennis van zaken en bovendien vaak nog met veel meer terreinkennis dan wij die hebben. Ofwel doe je dat niet, en zeg je: het blijft allemaal in Brussel. Maar ik hoor hier permanent het pleidooi voor meer autonomie en meer ontvoogding – terecht ook. Welnu, alle voorwaarden zijn geschapen om er vertrouwen in te hebben dat de gemeenten daar op een verstandige manier, met trouwens democratische controle, meerderheid en oppositie, in de gemeente mee omgaan.

Ik vind dat we hier de goede hervormingen doorvoeren. Ik vraag met vertrouwen dat het ontwerp van decreet zou worden goedgekeurd. *(Applaus)*

Bart Caron (Groen): Eén puntje maar, minister-president. In het kader van de vraag voor de bekrachtiging van de archeologienota's: wij hebben geen wantrouwen in de competentie en de beroepseer van archeologen. Zij waren zelf vragende partij om die rol van het agentschap als bekrachtiger van die archeologienota's en de kwaliteitscontrole ervan in stand te houden, niet omdat zij niet goed zouden samenwerken met de lokale besturen of andere opdrachtgevers, of omdat ze onder druk zouden worden gezet, maar omdat zij vinden dat een centrale overheid dan toch de beste is om die kwaliteitscontrole en -garantie af te dwingen. Het lijkt een detail, maar dat is het niet. Het is geen kwestie van planlast. Als de sector zelf iets vraagt, dan hadden we daarop moeten ingaan.

U hebt een goede oplossing gecreëerd voor lokale besturen door middel van dat reglement dat u net schetst, met een aantal strenge criteria. Dat is ook zo. Niettemin denk ik dat het anders had gekund.

Minister-president Geert Bourgeois: We verschillen daarover van mening. In tegenstelling tot wat u zei in de commissie, vraagt de SARO hetzelfde als wat wij doen. Hij gaat ook uit van vertrouwen in de archeologen. De kwaliteitscontrole blijft. Ik wil dat herhalen. Het is niet omdat je een aanmelding hebt, dat er geen controle meer is. Wat negatief is, wat niet voldoet aan de kwaliteitsnormen, daar zal een schorsing op volgen. Daar zal geen goedkeuring volgen.

Wij gaan er echter van uit dat de kwaliteit er in de regel altijd zal zijn. Het zijn erkende archeologen. Zij weten dat hun erkenning kan worden ingetrokken. Wij keren dus, in de lijn van het regeerakkoord, de zaken om: we gaan uit van vertrouwen in de mensen. We zijn ervan overtuigd dat het overgrote deel van alle maatschappelijke actoren zijn werk goed doet en dat je alleen moet optreden als de zaken slecht lopen. Nog eens, de adviesraad gaat uit van hetzelfde principe: geef vertrouwen aan die mensen, treed alleen op als men de kwaliteitsnormen niet haalt. Ik vind dit een zeer, zeer goede oplossing.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1553/1)

– De artikelen 1 tot en met 74 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over het ontwerp van decreet en over het voorstel van resolutie houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming
– 1555 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, minister, om een rationeel beleid te voeren op het vlak van dierenwelzijn, is er natuurlijk een goede decretale basis nodig, en dat is ook meteen de oefening die werd gemaakt met het voorliggende ontwerp van decreet, dat uiteraard een Vlaamse juridisch-technische vertaling is van wat voorheen de federale Dierenwelzijnswet was. Tegelijkertijd bevat dit ontwerp ook enkele politiek hete hangijzers: items die inspelen op nieuwe beleidsinzichten, die onder meer gevolg geven aan engagementen die werden aangegaan naar aanleiding van het convenant tussen de federatie van slachthuizen en het Departement Dierenwelzijn.

Dierenwelzijn is een beleidsdomein dat in volle ontwikkeling is. Daarom vinden we het positief dat we vandaag een tekst zullen goedkeuren die een goede decretale basis vormt voor de verdere uitbouw van dat beleid. Evenwel wil ik kort drie inhoudelijke kanttekeningen maken bij de nieuw opgenomen elementen in dit ontwerp van decreet.

Ten eerste is er de definitie van 'verantwoordelijke' die wordt toegevoegd in artikel 3, punt 2. Daarmee wordt een natuurlijke persoon bedoeld die gewoonlijk een onmiddellijk beheer of toezicht uitoefent op een dier. Onze bedenking is de volgende: is die definitie in alle omstandigheden wel voldoende duidelijk, of

behoeft ze eventueel toch geen verdere explicitering, teneinde rechtszaken te vermijden?

Ten tweede is er het verbod op elektrische halsbanden voor honden. Dat zal niet echt een sinecure zijn. Uiteraard staan we daarachter, maar vooreerst is het nog nodig om te bepalen in welke uitzonderlijke gevallen het zal worden toegestaan, en om te bepalen wie dat procedé mag toepassen, aangezien er geen reglementair kader bestaat inzake gedragstherapeuten voor honden.

Dan is er een laatste kanttekening. Minister, toen ik het ontwerp van decreet doornam, heb ik even de wenkbrauwen gefronst toen ik las dat ook audiovisueel materiaal van derden kan worden aangewend als bewijsmateriaal. Gelukkig moet het gaan om beelden die op een rechtmatige manier zijn verworven. Ik ben dan ook heel tevreden dat u duidelijk hebt aangegeven dat die bepaling niet is bedoeld om het maken van undercoverbeelden toekomstgericht aan te moedigen. Ik hoop dat u dat straks in uw repliek nog eens zult herhalen.

Dierenwelzijn is voor onze partij een heel belangrijk thema. Wie mistoestanden ziet, moet de gelegenheid hebben om die te rapporteren, en het is aan de overheid om conform de beginselen van de rechtstaat actie te ondernemen tegen eigenaars die in de fout gaan. Dat betekent dat we voldoende én gekwalificeerde controleurs moeten hebben, en natuurlijk dat wie wordt aangeklaagd, recht heeft op een correct proces. Het is níet de bedoeling om het recht in eigen handen te nemen.

Minister, om die reden zijn wij tevreden met het voorliggend decretaal kader. We pleiten voor een integere toepassing. In die veronderstelling zal onze fractie dit ontwerp van decreet straks uiteraard goedkeuren.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, dit is een goed ontwerp van decreet, al is het maar omdat we de federale regelgeving in Vlaamse regelgeving moeten omzetten. Er is van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal belangrijke stappen vooruit te zetten, niet het minst met betrekking tot de verstrenging van de bestraffing en de optimalisering van de handhaving. Dat is een belangrijke stap vooruit.

Minister, het is nog de vraag of dit zal lukken met het bestaand personeelskader. U hebt al een belangrijke inspanning geleverd. U hebt het aantal inspecteurs van de Inspectiedienst Dierenwelzijn verhoogd. Ik denk dat dit aantal tijdens deze legislatuur is verdubbeld. In verhouding tot het reusachtig veld waarop dierenwelzijn betrekking heeft, van landbouwers tot slachthuizen en van markten tot dierenwinkels of tentoonstellingen, blijft het natuurlijk een zeer beperkt aantal mensen. Het scala dat moet worden bestreken, is oneindig.

In dit verband begrijpen we niet goed waarom u in een aantal gevallen niet naar een nog betere samenwerking het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV) streeft. Ik zeg niet dat u naar een slechte samenwerking streeft. U wilt op een aantal vlakken zelf mensen inzetten, maar ik denk dat u nooit genoeg inspecteurs zult hebben om de handhaving op een dergelijk niveau te brengen dat u calamiteiten helemaal kunt vermijden.

In die zin pleiten we voor een nog sterkere Inspectiedienst Dierenwelzijn, maar ook voor een sterke samenwerking met het FAVV, dat op dit vlak zelf ook een tandje kan bijsteken. Het FAVV moet niet enkel op de volksgezondheid, de hygiëne en de voedselkwaliteit letten, maar zou ook op dierenwelzijnsaspecten kunnen letten.

De positie van de animal welfare officers (AWO's) en de inzet van zelfstandige dierenartsen zijn allemaal positieve zaken.

Minister, over de camera's wil ik nog iets kwijt. Mevrouw De Vroe heeft het ook al gezegd. Ik weet niet of de bepaling in verband met rechtmatig verkregen beelden volstaat om bewijsmateriaal te hebben. Waarom zouden de beelden die een dierenrechtenorganisatie heeft gemaakt niet even rechtsgeldig zijn? Dat is overigens een zaak die door een rechtbank moet worden geëvalueerd. Dat is niet in eerste instantie aan de uitvoerende macht of, in ons geval, aan de wetgevende macht.

Er is nog een ferme discussie over de problematiek van de elektronische halsbanden. Nu wordt dit tot honden beperkt, terwijl het ook voor katten is gevraagd. De meerderheid heeft ons amendement helaas verworpen, maar we blijven toch maar zeggen dat dit belangrijk is.

Ten slotte wil ik nog iets kwijt over de geheimhouding waarmee u de Vlaamse Proefdierencommissie omkadert. Volgens het ontwerp van decreet blijven de verslagen van de Vlaamse Proefdierencommissie geheim. Met betrekking tot de individuele vragen van bedrijven die voor bepaalde onderzoeken proefdieren willen inzetten, is dat ook logisch. U hoeft die verslagen niet publiek te maken. Ik denk echter dat de geaggregeerde gegevens over een jaarwerking, het aantal aanvragen, het aantal betrokken dieren of doelstellingen waarvoor de dieren zijn gebruikt in globo, zonder individuele bedrijven te vernoemen of te suggereren, wel publiek zouden moeten zijn. U weet immers zo goed als ik dat de maatschappelijke discussie over de proefdieren relevant is. De commissie heeft Janssen Pharmaceutica bezocht. U weet dat er een sterke maatschappelijke tendens is om proefdieren enkel nog in te zetten voor vormen van geneeskundig onderzoek waarvoor geen alternatieven, bijvoorbeeld in vitro, aanwezig zijn. Ik weet dat u er ook voor pleit voor dergelijk onderzoek die alternatieven in plaats van proefdieren in te zetten. Ik denk dat het geen goede zaak is dat u dit alles in de toekomst in zijn totaliteit geheim wilt houden. Ik zou dat onderscheid willen maken. U moet daar nog eens over nadenken. Wij zijn altijd bereid om ter zake een aanvullend ontwerp van decreet goed te keuren.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Voorzitter, de voorbije jaren zijn op het vlak van dierenwelzijn stevige stappen gezet. Dat is in de eerste plaats gebeurd omdat het beleidsdomein is geregionaliseerd en omdat de minister het beleidsdomein ernstig neemt.

Maar ook maatschappelijk bewoog er heel wat. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de mistoestanden in slachthuizen of in hondenkwekerijen die naar buiten werden gebracht, waardoor kordaat ingrijpen nodig was, wat ook gebeurde.

Vandaag ligt het ontwerp van decreet voor over de Dierenwelzijnswet, waarbij naast technische en terminologische aanpassingen ook inhoudelijke aanpassingen worden doorgevoerd ten gevolge van het beleid van deze legislatuur. Ik denk dan aan de mogelijkheid die wordt gecreëerd voor een verbod op stroomhalsbanden voor honden. Ik denk ook aan het gegeven van de personeelsleden van de dienst Dierenwelzijn die opsporings- en vaststellingsbevoegdheid krijgen, zodat ze zich ten aanzien van de burger kunnen identificeren en legitimeren. Daarbij kunnen ze nu ook een beroep doen op deskundigen en op audiovisuele middelen.

De bevoegdheden van de leden van de federale en lokale politie inzake dierenwelzijn blijven behouden, want een goede samenwerking tussen de federale en de lokale politie is noodzakelijk om de dierenwelzijnswetgeving ten volle en adequaat te blijven handhaven en om straffeloosheid te voorkomen.

Wat ik zelf heel belangrijk vind in dit ontwerp van decreet, is dat gevangenisstraffen in geval van recidive kunnen worden verhoogd. We spreken in dit ontwerp van decreet van een verdubbeling van straffen tot een vermenigvuldiging met factor zes. Dit kan tellen als een zeer krachtig signaal. Het is ons menens met het dierenwelzijnsbeleid in Vlaanderen. Minister, ik steun uw aanpak, uw beleid en uw ontwerp van decreet. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik wil mij in grote mate aansluiten bij wat al is gezegd. We hadden een aangenaam en ook waardevol debat in de commissie, maar ik wil toch nog even drie elementen benadrukken.

Er is het verhaal van de beelden die rechtsgeldig moeten worden genomen indien ze worden gebruikt wanneer dierenrechten zijn overtreden. Dat is belangrijk als signaal, en de minister heeft dat ook duidelijk gezegd in de commissie. Het kan niet de bedoeling zijn om aan te moedigen wat in het verleden is gebeurd, zijnde inbraken in stallen en huisvesting van dieren om beelden te nemen. Neen, het moeten beelden zijn die rechtsgeldig zijn genomen en het liefst ook na goedkeuring of na bekeken te zijn geweest door de inspecteurs die hiervoor bevoegd zijn.

Dit ontwerp van decreet vormt de rechtsbasis voor heel wat elementen uit de samenwerking, het convenant tussen de minister en de Federatie van het Belgisch Vlees (FEBEV), waar de slachthuizen onder ressorteren. Heel wat elementen uit dat convenant zullen nu wortel kunnen schieten en duidelijk kunnen worden uitgewerkt nadat dit ontwerp van decreet is goedgekeurd.

Dan is er nog de problematiek die hier nog niet aan bod is gekomen, over de inbeslagnames en eventueel plaatsbestemmingsbeslissingen. Wat in het ontwerp van decreet staat, is in principe wat ook in de praktijk zou moeten gebeuren. De ervaring leert echter dat er her en der problemen zijn, met als gevolg dat iemand die niet akkoord gaat met de genomen beslissing, zich vandaag enkel tot de Raad van State kan wenden. De minister heeft gezegd dat evaluatie nooit slecht is. We rekenen erop dat dat wordt gemonitord en desgevallend zou moeten leiden, indien het noodzakelijk is, tot een eventuele administratieve procedure die een alternatief kan zijn voor een verplichte handeling bij de Raad van State. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil eerst even in herinnering brengen wat het aanvankelijke opzet was van dit ontwerp van decreet, namelijk de bevoegdheidsoverdracht an sich. Er zijn grotere supporters en fans van de zesde staatshervorming dan ik. Misschien is deze bevoegdheid in de marge overgedragen, maar als er toch een positief element was verbonden aan de zesde staatshervorming, dan is het zeker en vast de bevoegdheidsoverdracht van dierenwelzijn. Dagelijks proberen we op het terrein te bewijzen dat wat we zelf doen, ook echt beter doen. Ik denk dat we daarin slagen.

Dit ontwerp van decreet hebben we aangegrepen om niet alleen die bevoegdheidsoverdracht legistiek te regelen, waarbij we bijvoorbeeld koninklijke besluiten of de terminologie wijzigen. Als het bijvoorbeeld gaat over de Koning, wordt dat omgezet in Vlaamse Regering. Dat zijn dus zuiver legistieke aanpassingen.

Maar daaraan hebben we ook een heleboel inhoudelijke wijzigingen toegevoegd, waarbij we nog meer dan voorheen de bakens inzake dierenwelzijn willen verzetten. Eén element, misschien wel het meest opvallende, is natuurlijk ook de wijziging van de strafmaat. We hebben in alle stappen ingegrepen. We hebben,

als het gaat over de aanpak van dierenmishandeling, ervoor gezorgd dat er meer controles zijn, dat het inspectieteam dierenwelzijn verdubbeld is in aantal en dat er dus ook meer processen-verbaal zijn. Die cijfers zijn ongelooflijk. Er zijn toenames van processen-verbaal met 150 procent, zeker bij processen-verbaal van waarschuwing. Ondertussen zijn we er ook in geslaagd om in nagenoeg elke politiezone iemand aangeduid te krijgen die zich specifiek bezighoudt met dierenwelzijn. In alle parketten is ondertussen een verantwoordelijke voor dierenwelzijn.

In al die schakels van de ketting, hebben we dus ongelooflijke stappen vooruit gezet inzake dierenwelzijn. Maar het sluitstuk is natuurlijk het repressief instrumentarium. Vandaag is de maximale straf, zelfs voor recidive, zelfs voor mensen die zich bij herhaling – je kunt het je niet voorstellen, maar dat is soms het geval – aan dierenmishandeling bezondigen, zes maanden gevangenisstraf. In de praktijk betekent dat in dit land: geen straf. Geen straf. Dat kunnen wij echt niet over onze kant laten gaan. En daarom is er deze aanpassing: we gaan naar een maximale straf van achttien maanden. Ik vind dat niet overdreven. Ik vind dat mensen, zeker wanneer ze zich bij herhaling bezondigen aan dierenmishandeling, ook effectief een gevangenisstraf moeten ondergaan. Ze moeten echt voelen dat het deze samenleving menens is als het gaat over dierenwelzijn en de schendingen van de dierenwelzijnswetgeving.

Daarnaast leggen we ook de decretale basis voor een eigen Vlaams inspectieteam, als het gaat over het respect voor dierenwelzijn in de slachthuizen. We hebben vastgesteld dat het huidige systeem, waarbij we eigenlijk werken met een samenwerking met het FAVV en de dierenartsen die in opdracht van het FAVV werken, die dagelijks aanwezig zijn in de slachthuizen, niet sluitend is. Dat systeem zorgt er wel voor dat er op de vloer, op de slachtvloer, altijd inspectie is van dierenartsen met opdracht en dat zij, naast hun opdracht inzake volksgezondheid, ook zouden moeten toezien op het dierenwelzijn.

In de praktijk stellen we vast dat dat niet volledig zo is. De dierenartsen – en ik begrijp dat volledig – focussen vooral op het takenpakket dat hun is toevertrouwd door hun werkgever, zijnde het FAVV. Verder hangt het een beetje af van dierenarts tot dierenarts of men ook de taken die extra zijn toegevoegd inzake dierenwelzijn al dan niet ernstig neemt. Daarom creëren wij nu met dit ontwerp van decreet een decretale basis om een nieuw Vlaams inspectieteam gestalte te kunnen geven. Zo kunnen we dan vanuit Vlaanderen zelf zorgen voor inspecties ten aanzien van dierenwelzijn in de slachthuizen. Dat is een belangrijke stap vooruit.

Een ander element zijn de 'animal welfare officers'. In alle slachthuizen bestaat er vandaag een officier, iemand die verantwoordelijk is voor het toezien op het dierenwelzijn. Eigenlijk is dat een werknemer van het slachthuis in kwestie, maar die – alleszins vandaag – in een niet-afhankelijke positie staat. Heel concreet wil dat zeggen dat, wanneer die melding maakt van een schending van de dierenwelzijn, zich als werknemer eigenlijk blootstelt aan mogelijke sancties in hoofde van zijn werkgever. Daarom leggen we hier de basis voor een soort klokkenluidersregeling, zoals we die kennen bij de Vlaamse ambtenaren. Dat wil heel concreet zeggen dat, wanneer een 'animal welfare officer' melding maakt van schendingen van dierenwelzijn door zijn werkgever, zijnde het slachthuis, er tegen die persoon dan geen disciplinaire maatregelen kunnen worden ondernomen.

Een ander element is dat we ervoor zorgen dat we de kosten voor inbeslagname in geval van dierenmishandeling ook kunnen verhalen op degene die zich bezondigd heeft aan dierenmishandeling. Dat is eigenlijk de logica zelve.

Ik begrijp dat er wat bezorgdheden zijn als het gaat over de duidelijke definitie met betrekking tot wat een verantwoordelijke is. Wel, het is net om de huidige

discussies over wie nu verantwoordelijk is voor de dierenmishandeling voor dierenwelzijn – diegene die de zorg ervoor draagt of diegene die de eigenaar is? – de wereld uit te helpen, dat deze definitie in dit ontwerp van decreet is opgenomen.

Voor het verbod op elektrische halsbanden leggen we in dit ontwerp van decreet de rechtsbasis. Er zijn nog wel wat onduidelijkheden. Ik zou graag werken aan de introductie van een verbod op elektrische halsbanden. Ik vind dat in velerlei gevallen een marteling voor de dieren. Zo krijgen bijvoorbeeld honden die blaffen, een elektrische schok toegediend. Anderzijds bestaat er nog altijd in hoofde van bepaalde gedragstherapeuten en in hoofde van bepaalde opleiders de vraag om die mogelijkheid toch nog te behouden bij wijze van ultieme maatregel, bijvoorbeeld om honden die totaal gedragsgestoord zijn, toch nog op het goede pad te kunnen krijgen. Ik begrijp dat men dit nog zou willen kunnen inzetten als ultiem instrument om die dieren toch nog handelbaar te maken. Ik wilde gewoon aan die vraag tegemoetkomen. Vandaag zitten we echter met het praktische probleem dat het beroep van gedragstherapeut voor dieren niet erkend is. Iedereen kan dus een bordje aan de deur hangen met 'gedragstherapeut voor dieren'. Daarom moet eerst nog bekeken worden hoe we dat concreet zouden kunnen regelen. Hier leggen we gewoon de rechtsbasis voor het eventuele selectieve verbod met betrekking tot de elektrische halsbanden.

Tot slot nog iets over het gebruik van audiovisueel materiaal. Ik heb net een protocol gesloten met de federatie van slachthuizen om ervoor te zorgen dat er meer cameratoezicht zou komen. Het logische gevolg daarvan is natuurlijk wel dat we de beelden die dat cameratoezicht oplevert, kunnen gebruiken als bewijsmateriaal. Dit is louter en alleen de concrete resultante daarvan en de omzetting in de regelgeving. Het is inderdaad niet de bedoeling dat illegaal verkregen beeldmateriaal gebruikt wordt, want dat is op zich waardeloos. Het is de bedoeling om het audiovisueel materiaal dat rechtmatig verkregen werd, te gebruiken als bewijslast. Dat lijkt me de evidentie zelve.

Slotsom: ik dank iedereen voor de goede discussies. Wat onmiskenbaar is, is dat we hiermee niet louter een omzetting doen in de regelgeving van de zesde staatshervorming, maar dat we hier opnieuw bakens verzetten ten voordele van dierenwelzijn in Vlaanderen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1555/1)

– De artikelen 1 tot en met 42 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Lionel Bajart, Peter Wouters, Joris Poschet, Herman Wynants, Katrien Schryvers en Miranda Van Eetvelde houdende wijziging van het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector en van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid – 1630 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Lionel Bajart, Peter Wouters, Joris Poschet, Herman Wynants, Katrien Schryvers en Miranda Van Eetvelde houdende wijziging van het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiering van de georganiseerde sportsector en van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Voorzitter, collega's, iets meer dan een jaar geleden gingen we van start met de bijzondere commissie rond grensoverschrijdend gedrag. Eerst ging het enkel om het gedrag in de sportwereld, maar na het uitbreken van de wereldwijde getuigenissen onder de noemer '#MeToo' zijn we overgegaan tot een bredere aanpak.

Met dit voorstel van decreet leggen we vandaag de conclusies voor in dit parlement, maar straks ook de bestendiging van de erkennings- en bemiddelingscommissies voor historisch misbruik en ook een voorstel van resolutie met beleidsdomeinoverschrijdende aanbevelingen.

Collega's, voor mijn fractie was het van meet af aan belangrijk dat we afstappen van een vrijblijvende aanpak van grensoverschrijdend gedrag. Die tijden zijn voorbij. Dat is niet meer van deze tijd. Je kunt niet verantwoorden dat we in Welzijn en in Onderwijs streng optreden maar niet in de sportwereld en de jeugdsector. Ik was dan ook erg tevreden dat zowel minister Muyters van Sport als minister Gatz voor de subsidieovereenkomsten de vlucht vooruit nam en dat een beleid ter zake nu wel verplicht is voor die organisaties.

Maar door het via de subsidieovereenkomsten te doen, betekent het ook dat dit bij het aflopen van de overeenkomsten niet meer verplicht zou zijn. Daar gaat het nu over. Met dit voorstel van decreet verankeren we het beleid. Voor zowel de sport- als jeugdsector moet het ook aan de subsidievoorwaarden zijn dat het beleid tegen grensoverschrijdend gedrag gevoerd wordt. Geen vrijblijvende aanpak meer, maar een echte conditio sine qua non.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Met de wijziging van de decreten met betrekking tot de jeugd- en de sportsector zijn we blij dat het beleid dat het voorbije jaar door de ministers Muyters en Gatz werd ingevoerd inzake grensoverschrijdend gedrag wordt voortgezet. De aanspreekpunten integriteit en het integriteitsbeleid bij de organisaties en verenigingen in de jeugdsportsector worden op deze manier op lange termijn verankerd.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Voorzitter, collega's, het is een zeer kort voorstel van decreet, maar het is een belangrijk voorstel van decreet omdat het handen en benen geeft aan onder andere een van de aanbevelingen in het voorstel van resolutie, dat

we hopelijk straks kamerbreed zullen goedkeuren. Het gaat er namelijk over dat we van het hebben van een uitgebreid integriteitsbeleid binnen de organisaties die erkend en gefinancierd worden door de Vlaamse Regering in het veld van jeugd en sport, een conditio sine qua non maken. Dat is een heel belangrijk punt geweest voor onze fractie. Ik ben blij dat we dit voorstel van decreet alvast in de commissie met alle partijen aanwezig hebben kunnen goedkeuren. Ik hoop dat dit opnieuw het geval zal zijn.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp·a): Voorzitter, wij steunen uiteraard ook vanuit de oppositie dit voorstel van decreet, net omdat het vrijblijvende karakter dat er was rond het integriteitsbeleid binnen het grensoverschrijdend gedrag, nu verdwijnt. Daarom verdient het de steun van ons allemaal.

De voorzitter: Dit was vanuit Limburg een zeer korte tussenkomst.

De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, ik zal nog korter zijn. Dit is een goed voorstel van decreet. Wij hebben het gesteund in de commissie en zullen dat ook vandaag hier doen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1630/3)

– De artikelen 1 tot en met 9 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Joris Poschet en Herman Wynants houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik
– 1631 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Joris Poschet en Herman Wynants houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, in 2013 besliste minister Vandeurzen tot de installatie van een expertenpanel historisch misbruik en dit naar aanleiding

van getuigenissen van mensen die in het verleden binnen de muren van jeugd- en onderwijsvoorzieningen fysiek, psychisch of seksueel grensoverschrijdend gedrag hadden ervaren. Na het expertenpanel kwam hier in dit parlement een voorstel van resolutie tot stand waarin onder meer werd gevraagd naar de oprichting van een onafhankelijke raad waarbij slachtoffers die daaraan behoefte hadden terecht zouden kunnen.

Die tijdelijke erkenningscommissie was actief van december 2014 tot einde 2015. Uit de evaluatie bleek dat mensen meer dan aan contact met lotgenoten, ook veel belang hechten aan bemiddeling en aan erkenning. Er is dan ook een vraag om de commissie een meer permanent karakter te geven.

Vooraleer dit decretaal te verankeren, hebben we de werkzaamheden van de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag afgewacht. Daaruit noteerden we ook een oproep om dit niet meer te beperken tot de sectoren Jeugd en Onderwijs maar om dit verder open te trekken. Met dit voorstel van decreet komen we daaraan tegemoet. We geven de tijdelijke commissie een permanent karakter. We maken dat de commissie zich niet enkel richt tot minderjarigen maar tot alle slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag, dus ook meerderjarigen. Het werkdomein wordt uitgebreid, niet enkel meer naar jeugd- en onderwijsinstellingen maar naar de hele maatschappij.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Al in 2014 steunden de N-VA'ers Lies Jans en Helga Stevens de resolutie die voor de tijdelijke erkennings- en bemiddelingscommissie in jeugd- en onderwijsinstellingen zorgde. Vandaag zijn we tevreden dat we de commissie permanent kunnen maken en dat iedereen die in het verleden werd misbruikt, er terecht zal kunnen. We mogen immers de slachtoffers uit het verleden evenmin vergeten. Ook zij kunnen er nood aan hebben hun verhaal te doen om erkend te worden als slachtoffer.

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Collega's, het is belangrijk dat het nu duidelijk wordt dat voor alle slachtoffers, ongeacht hun leeftijd, ongeacht waar ze slachtoffer van misbruik werden, de deur van de overheid en van de zorg altijd en blijvend opstaat. Die vraag leeft ook duidelijk bij diegenen die de getuigenissen hebben gebracht, zowel in de commissie Grensoverschrijdend Gedrag als in de media en de sociale media.

Met dit voorstel maken we dat nog eens duidelijk. Met een permanente erkennings- en bemiddelingscommissie kunnen slachtoffers van historisch misbruik altijd ergens terecht. Zelfs na jarenlang stilzwijgen kan zo ook het verwerkingsproces altijd op gang worden getrokken en kan het gesprek worden aangegaan, zelfs met plegers of verantwoordelijke organisaties.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp·a): De oprichting van een dergelijke onafhankelijke raad die met dit voorstel uit haar tijdelijkheid wordt gehaald, verdient uiteraard alle steun. Sp.a zal het, net zoals in de commissie, mee goedkeuren. Het feit dat het wordt opengetrokken naar verschillende sectoren is alleen maar positief.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Dit is een nodige en belangrijke stap. Zoals de collega's hebben aangehaald, zijn tijdens de commissievergaderingen verschillende getuigenissen naar voren gekomen van mensen die vooral op zoek waren naar erkenning.

We hebben het verhaal van verschillende mensen gehoord die te maken hebben gehad met grensoverschrijdend gedrag en die zich soms de vraag stelden of de schuld bij hen lag, of ze zelf iets fouts hadden gedaan, wat hun plek was in dit hele verhaal, hoe ze ermee moesten omgaan. Die mensen een vorm van erkenning geven, is van cruciaal belang. Het is belangrijk dat we hiermee een stap vooruit zetten. We hebben het voorstel gesteund in de commissie, we zullen het ook zeker steunen tijdens de stemming in de plenaire vergadering.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1631/1)

– De artikelen 1 tot en met 10 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Peter Wouters, Joris Poschet, Lionel Bajart, Elke Sleurs, Katrien Schryvers en Marius Meremans betreffende voorstellen voor het versterken van de beleidsdomeinoverschrijdende aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag
– 1629 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Imade Annouri, Katia Segers, Elke Van den Brandt, Bert Moyaers, Bart Caron en Tine Soens betreffende de preventie en aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag
– 1633 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn het voorstel van resolutie van Peter Wouters, Joris Poschet, Lionel Bajart, Elke Sleurs, Katrien Schryvers en Marius Meremans betreffende voorstellen voor het versterken van de beleidsdomeinoverschrijdende aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag en het voorstel van resolutie van Imade Annouri, Katia Segers, Elke Van den Brandt, Bert Moyaers, Bart Caron en Tine Soens betreffende de preventie en aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Het voorstel van resolutie van de heer Imade Annouri, mevrouw Katia Segers, mevrouw Elke Van den Brandt, de heren Bert Moyaers en Bart Caron en mevrouw Tine Soens werd door de commissie verworpen.

Bij mail van 3 juli 2018 hebben de heer Imade Annouri, mevrouw Katia Segers, mevrouw Elke Van den Brandt, de heren Bert Moyaers en Bart Caron en mevrouw Tine Soens verzocht het op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen.

Conform artikel 77, punt 5, van het Reglement van het Vlaams Parlement moeten wij ons bij zitten en opstaan uitspreken over het aanvatten van de bespreking.

Vraagt hierover iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het ermee eens om in de bespreking ook het voorstel van resolutie van Imade Annouri, Katia Segers, Elke Van den Brandt, Bert Moyaers, Bart Caron en Tine Soens mee te nemen? *(Instemming)*

Dan is aldus besloten.

De bespreking is geopend.

De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): In november 2016 schrikt de Engelse voetbalwereld op door getuigenissen van bekende voetballers over seksueel misbruik. Enkele maanden later komen er ook in Vlaanderen getuigenissen naar buiten uit de judowereld naar aanleiding van het Europese Voice Project. Dappere, moedige getuigenissen. Op 21 juni 2017 werd er in het Vlaams Parlement een commissie inzake grensoverschrijdend gedrag in de sportsector opgericht.

Doorheen de zomerperiode in 2017 komt echter de ene na de andere getuigenis naar buiten, en niet alleen uit de sportsector. Het lijkt alsof de moedige getuigenissen ook anderen de kracht geven om hun verhaal te doen. Grensoverschrijdend gedrag is immers een maatschappelijk probleem. Het is overal. Jonge meisjes en vrouwen, maar evengoed ook mannen, worden lastiggevallen in het onderwijs, in de welzijnsvoorzieningen, in de media en cultuursector, bij jeugdbewegingen en in sportclubs, of gewoon op straat. Al jaren. N-VA vroeg dan ook in oktober 2017 een uitbreiding van de werkzaamheden van de commissie Grensoverschrijdend Gedrag zodat we de problematiek tot op de bodem konden uitspitten. Iets meer dan een half jaar hoorden we de moedige getuigenissen en experten uit alle sectoren. Vandaag komen we met conclusies en aanbevelingen van onze commissie naar de plenaire vergadering. We hopen dat iedereen die zal steunen.

Ten slotte wil ik nog meegeven dat onze opdracht hier niet stopt, hoewel de commissie vandaag haar werkzaamheden beëindigt. Zoals ik al zei, is het een maatschappelijk probleem dat zich al lang voordoet. We moeten ook buiten deze muren mee zorgen voor een mentaliteitswijziging, elk van ons binnen onze omgeving. We moeten het taboe doorbreken, onze kinderen en kleinkinderen leren dat je 'nee' of 'stop' kunt en mag zeggen wanneer iemand je grenzen overschrijdt, en hulp en een luisterend oor aanbieden daar waar we denken dat het nodig is.

De twee voorstellen van decreet zijn al besproken, maar ik wil ook nog iets zeggen over het voorstel van resolutie. In ons voorstel van resolutie doen we twaalf concrete aanbevelingen aan de Vlaamse Regering. Ik zal enkele belangrijke kort toelichten.

Tijdens de hoorzittingen hebben we gemerkt dat er reeds heel wat goede instrumenten bestaan om het met verschillende doelgroepen over grensoverschrijdend gedrag te hebben. We hebben echter ook gemerkt dat die instrumenten vaak niet tot op het werkveld geraken en dus te weinig worden gebruikt. We vragen om de verschillende instrumenten in de verschillende beleidsdomeinen in kaart te brengen, te evalueren en bij te sturen waar nodig, en die beter in te zetten in de praktijk over de verschillende beleidsdomeinen heen. Ook de aanspreekpunten Integriteit die inmiddels reeds in heel wat organisaties geïnstalleerd zijn, dienen verder ondersteund te worden.

Wat onderwijs betreft, vragen we een voldoende versterking van seksuele en relationele vorming in de nieuwe eindtermen. We vragen ook de dialoog aan te gaan met de instellingen van hoger onderwijs die de lerarenopleiding aanbieden, zodat beginnende leerkrachten gevormd worden om met dit thema om te gaan en leerkrachten die reeds in het werkveld staan, blijvend vormingen hierover kunnen volgen.

We vragen prioriteit te geven aan de bekendheid en de bereikbaarheid van hulplijnen zoals 1712, nupraatikerover.be, Awel, clbchat en Stop it Now. We vragen ook een betere registratie van meldingen zodat deze gegevens gebruikt

kunnen worden voor beleidsevaluatie. We vragen om te bekijken of een mediarichtlijn voor 1712 mogelijk is bij berichtgeving over geweld, naar analogie met de mediarichtlijn inzake 1813, de Zelfmoordlijn.

Ten slotte willen we dat er wordt ingezet op een actievere informatie-uitwisseling met politie en justitie over lopende onderzoeken en veroordelingen inzake zedenfeiten. Aanvullend op dit beleid, vragen we het uittreksel van het strafregister, model 2, een model bestemd voor het uitoefenen van een activiteit in contact met minderjarigen, te verplichten voor werknemers die in loondienst zijn of als zelfstandige werken en die een verantwoordelijkheid dragen voor minderjarigen in alle sectoren.

We denken dat we met de twee decreten en het voorstel van resolutie samen een stap in de goede richting zetten voor wat een preventief en curatief beleid voor grensoverschrijdend gedrag zou moeten zijn.

Tot slot wil ik de collega's echt bedanken voor de serene debatten en de goede samenwerking*. (Applaus)*

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Voorzitter, collega's, grensoverschrijdend gedrag, het is decennia de olifant in de kamer geweest. Iedereen wist dat het er was en helaas nog steeds in ruime mate is, maar de zaak eens grondig onderzoeken, daarvoor was een trigger nodig. Die trigger kwam er toen overal in de wereld sporters getuigenis begonnen af te leggen hoe zijzelf slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag waren. Van baseballspelers in de Verenigde Staten, over honderden voetballers in Engeland tot judoka's bij ons. Nadien volgde een golf in de culturele en mediawereld en werd #metoo een van de krachtigste hashtags van de afgelopen jaren. Vijf letters die honderden, ja zelfs duizenden, de kracht gaf om te getuigen over hun ervaringen met grensoverschrijdend gedrag.

Vanuit CD&V zouden we in eerste instantie graag eer betuigen aan deze moedige mensen. Het is door hun durf dat grensoverschrijdend gedrag bovenaan de politieke agenda is komen te staan en we vandaag een stevig voorstel van resolutie voorleggen, met daaraan gekoppeld meteen twee voorstellen van decreet die meteen ook de operationalisering van een aantal voorstellen zijn.

Zo kwamen verschillende slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag en vele experts en organisatieverantwoordelijken naar onze commissie om hun verhaal te brengen, om hun kennis en ervaringen te delen. Ik wens hen hiervoor – ik denk namens alle collega's – uitdrukkelijk te bedanken. Deze getuigenissen en sprekers vormen een rijke bijdrage aan het voorstel van resolutie dat we vandaag willen goedkeuren.

Van nature werk ik het liefst samen met zoveel mogelijk mensen. Ik huiver voor partijpolitieke spelletjes, zeker bij een thema als dit. Het is daarom jammer dat we vandaag geen gezamenlijk voorstel van resolutie kunnen voorleggen. Want de uitdagingen die aangegaan moeten worden, zullen een inspanning vragen die jarenlang zal duren, dus over de grenzen van een legislatuur en de toevalligheden van huidige of toekomstige coalitiesamenstellingen heen.

In de commissie heeft de oppositie zich onthouden, hoewel ik goed begrepen heb dat er geen enkel voorstel in het voorstel van resolutie staat waar de oppositie tegen is. Ik hoop daarom van harte dat we alsnog een kamerbrede meerderheid achter ons voorstel van resolutie zullen krijgen.

Graag licht ik enkele accenten toe die voor mijn fractie zeer belangrijk zijn. Het is iets zeer vaags, maar eigenlijk essentieel: het werken aan een cultuuromslag. We

kunnen niet met een eenvoudige beleidsmaatregel komen om hier iets aan te doen. Het gaat niet over het bijbouwen van infrastructuur of pakweg het verdubbelen van subsidies voor verenigingen of koepels – was het maar zo eenvoudig. Neen, de uitdaging is tot een cultuuromslag te komen, een verandering van denken, waarbij vrouwen en mannen niet langer als lustobject gezien worden, waarbij respect opgebracht wordt voor de fysieke en psychische integriteit van kinderen en volwassenen, waarbij dingen die tot voor kort als normaal – 'het is maar om te lachen' – beschouwd werden, niet meer aanvaard worden, waarbij het voor iedereen duidelijk is waar de grenzen liggen.

Dat heeft uiteraard ook een directe link met het aanpakken van heteronormativiteit en machismo. We moeten dus in eerste instantie de kraan van grensoverschrijdend gedrag toedraaien door preventie en sensibilisering, door een cultuuromslag. Dat is een werk van lange adem. Sommige beleidsdomeinen zijn hier al heel lang mee bezig. Ik denk uiteraard in eerste instantie aan de welzijnssector. In andere sectoren is de aanpak van grensoverschrijdend gedrag relatief nieuw. Daar moet het voorstel van decreet rond de aanpassing van erkenning en subsidiëring van de sport- en jeugdsector een belangrijke bijdrage leveren. Van in het begin heb ik gesteld dat het hebben van een afdoend integriteitsbeleid een conditio sine qua non moest worden alvorens bijvoorbeeld een sportfederatie zelfs maar in aanmerking kan komen om erkend te worden en subsidies te krijgen. Ik ben bijzonder blij dat dit punt opgenomen is in de resolutie en meteen geoperationaliseerd wordt via het voorstel van decreet dat we daarnet bespraken.

Een specifieke kwetsbare groep zijn minderjarigen. Om grensoverschrijdend gedrag bij hen tegen te gaan, op te sporen en in een goede nazorg te voorzien, bestaan al een reeks tools: zo werkte Sensoa het Vlaggensysteem uit, is er het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, en het meldpunt 1712, dat uitgebreid werd met een chatfunctie om zo nog laagdrempeliger te werken. Met de commissie stelden we echter vast dat een aantal zeer waardevolle tools en organisaties nog onvoldoende bekend zijn bij het brede publiek. Daarom pleiten we er uitdrukkelijk voor de bekendheid daarvan te vergroten. Waarom zou er enkel bij berichtgeving over zelfdoding over het bijhorende hulpnummer 1813 gecommuniceerd mogen worden op de openbare omroep, maar kan het nummer 1712 niet vermeld worden bij berichtgeving over grensoverschrijdend gedrag?

We geloven ook sterk in de rol van het onderwijs om te helpen in het maken van de cultuuromslag waarover ik al sprak. Zo moet er bij de seksuele en relationele vorming en binnen de lerarenopleiding nog meer aandacht komen voor het stellen en respecteren van grenzen. Het moet voor iedereen, en vooral voor kinderen, duidelijk worden wat normaal is en wat niet.

Er is geen 'one-size-fits-all'-aanpak voor alle problemen van grensoverschrijdend gedrag. Daarom vragen we de Vlaamse Regering in de resolutie met de verschillende sectoren te analyseren hoe de preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag binnen de desbetreffende sector krachtig uitgebouwd kan worden. Vertrekken van de realiteit op het terrein, bottom-up en ambitie zijn daarbij cruciaal. Verenigingen en organisaties moeten nog beter geïnformeerd en geadviseerd worden over de stappen die ze moeten zetten in de richting van een breed beleid tegen grensoverschrijdend gedrag. Het lokale beleidsniveau kan daarbij een belangrijke rol spelen, zeker voor jeugd-, cultuur- en sportorganisaties die ze nu al financieel ondersteunen.

Tot slot willen we ook uitdrukkelijk voorkomen dat daders veelplegers worden en ongestoord verder slachtoffers kunnen maken. Dat is een van de schrijnende vaststellingen die we samen hebben gedaan. Daarom vragen we het bewijs van goed gedrag en zeden, tweede lid, te verplichten voor werknemers die in loondienst zijn of als zelfstandige werken en een verantwoordelijkheid dragen over

minderjarigen. Ook een actievere informatie-uitwisseling over lopende onderzoeken en veroordelingen met de betrokken verenigingen en organisaties is een must. Daarvoor kan het model dat in het onderwijs bestaat, gekopieerd worden.

Onze woorden zijn nog niet koud of minister van Justitie Geens maakte al afspraken met het college van procureurs-generaal om jeugdbewegingen en jeugdhuizen voortaan sneller te informeren over begeleiders die verdacht worden van kindermisbruik of in het bezit zijn van kinderporno, naar analogie met wat al bestaat in het onderwijs. Ook minister Gatz beloofde al maatregelen uit te werken voor de culturele sector.

Collega's, ik denk in alle eerlijkheid dat onze commissie een steen heeft kunnen verleggen in de rivier van onze maatschappij. We hebben een sterk werkstuk afgeleverd waarin we bestaande instrumenten willen maximaliseren, nieuwe initiatieven vragen en werken op preventie, sensibilisering en nazorg. De initiatieven die nu al overal ontwikkeld en uitgerold worden – ik gaf er net nog twee – zijn mede het gevolg van de maatschappelijke en politieke druk die onze commissie mee heeft ontwikkeld. Ik wil iedereen alvast danken voor de samenwerking en beloof dat onze fractie de uitvoering van deze resolutie nauwlettend zal opvolgen. Dat zijn we aan onszelf verplicht. Dat zijn we aan de slachtoffers verplicht. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): We hebben het afgelopen jaar heel wat hoorzittingen georganiseerd. De getuigenissen, die we in de commissie vanuit de sportwereld te horen kregen, zullen mij altijd bijblijven.

Wat ons echt met de neus op de feiten drukte, is het gebrek aan taal. Slachtoffers hebben geen taal om te uiten wat met hen gebeurt. Niet wanneer het gaat om het misbruik van minderjarigen in een vermeende veilige omgeving, maar ook niet wanneer het gaat om grensoverschrijdend gedrag bij volwassenen in hun professionele of vrijetijdsleven. Mensen weten niet waar ze terechtkunnen, mensen kunnen niet uitdrukken wat er bij hen gebeurde. En dat is wraakroepend.

Want er zijn wél een heel aantal instanties, vandaag al, die hen kunnen helpen. Seksuele opvoeding maakt ook vandaag al deel uit van het curriculum. En voor bijna alle sectoren bestaan handleidingen en tools om aan de slag te gaan, om beleid uit te werken tegen grensoverschrijdend gedrag. Maar het loutere bestaan van al die organisaties, instrumenten en tools, is uiteraard niet voldoende. We kunnen het als overheid beter doen, en we moeten het als overheid beter doen.

Want dat 1712, het gratis nummer waar iedereen terecht zou moeten kunnen met vragen over geweld en misbruik, enkel bereikbaar is op weekdagen, en dan nog enkel tussen negen en vijf, dat krijg je niet uitgelegd. Dat moet beter. Mensen kennen het nummer ook niet, of denken dat ze er niet terechtkunnen. Een vraag die aan hulpverleners vaak gesteld wordt, is of hun verhaal wel erg genoeg is.

Met deze resolutie willen we duidelijke stappen voorwaarts zetten. Bij 1712 is een grotere bereikbaarheid en bekendheid noodzakelijk. Ik lichtte eerder al het voorstel toe om de verplichte aanpak van grensoverschrijdend gedrag in jeugd en sport decretaal te verankeren. Geen vrijblijvende aanpak meer, we leven niet meer in vrijblijvende tijden. We werken een ongelijke screening van mensen die professioneel verantwoordelijkheid dragen voor minderjarigen weg. Voor hen zal het, ongeacht in welke sector ze actief zijn, verplicht worden het attest van goed gedrag en zeden voor te leggen. Het is ook mijn oprechte hoop dat de koudwatervrees op dit vlak in verschillende sectoren hierdoor overwonnen kan worden. Dat zal stap voor stap gebeuren.

Voor dat gebrek aan taal ligt de sleutel uiteraard in het onderwijs. De seksuele opvoeding van vandaag volstaat, jammer genoeg, niet. Ik ben dan ook tevreden dat we de duidelijke vraag stellen om hieraan te werken bij de eindtermen voor het secundair onderwijs, die vandaag worden voorbereid, en niet alleen daar, maar in het hele leerplichtonderwijs. En ook in de vorming van leerkrachten, zodat zij beter gewapend zijn om dit te doen. Zodat er sterker kan worden gewerkt aan het leren van grenzen, het kennen van de eigen grenzen, het stellen van die grenzen, het afdwingen van grenzen, en het respecteren van grenzen.

Collega's, ik zei dat de overheid beter kan en moet doen, maar we moeten elkaar ook geen blaasjes wijsmaken. De overheid alleen, het beleid alleen, zal een probleem dat erg diepgeworteld zit, niet kunnen oplossen. Wat we vandaag voorleggen, met de twee voorstellen van decreet en met deze resolutie, moet iedereen in staat stellen, niet alleen slachtoffers, maar ook omstaanders, getuigen, of mensen met enkel vermoedens, om in te grijpen, om te weten waar ze terechtkunnen met vragen of wat ze kunnen doen. Want dit is een gedeelde verantwoordelijkheid, die we met zijn allen, en niet zozeer als politici, maar als burgers en als mensen, moeten opnemen. De tijd van vrijblijvend omgaan met grensoverschrijdend gedrag moet voortaan achter ons liggen. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA en CD&V)*

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp·a): Voorzitter, collega's, vandaag wordt er definitief een slot gebreid aan het commissiewerk inzake grensoverschrijdend gedrag. Vanaf nu moet het daadwerkelijk op het werkveld gebeuren.

Er is een commissie tot leven geroepen naar aanleiding van de wereldwijde getuigenissen van sporters over dat buitensporig gedrag. Ook in Vlaanderen ging de bal aan het rollen, eerst binnen de judowereld. Na de sport volgden ook nieuwe meldingen in de cultuur- en mediawereld, iedereen kent ongetwijfeld de hashtag #MeToo.

Ik heb eindeloos respect voor de moedige getuigenissen van slachtoffers, ook tijdens de hoorzittingen. Dat heeft enorm veel impact op mij gehad en wellicht ook op alle andere commissieleden. We zijn ook heel veel dank verschuldigd aan alle experten die ons verrijkt hebben met meer informatie, mogelijke plannen van aanpak en nuttige voorstellen.

Zal grensoverschrijdend gedrag na de stemming over dit voorstel van resolutie nooit meer voorvallen in Vlaanderen? Laat ons daar maar vooral nuchter en realistisch in zijn: dat zal helaas niet altijd voorkomen kunnen worden. Net daarom moet de strijd jarenlang volgehouden worden. Men kan het probleem ook niet met enkele beleidsmaatregelen oplossen. We moeten, zoals de heer Poschet ook zei, een cultuuromslag bewerkstelligen, en dat vraagt tijd.

De meerderheid heeft een voorstel van resolutie ingediend en vanuit de oppositie deden we hetzelfde. Nochtans bleek uit de bespreking vorige week in de commissie dat er best heel wat overeenkomsten zijn, misschien zelfs meer overeenkomsten dan verschillen. Stel je voor dat de oppositie daadwerkelijk vanaf het begin betrokken was geweest bij het uitwerken van een gemeenschappelijk voorstel van resolutie. Ik ben er bijna zeker van dat we dan ook tot een akkoord waren gekomen. Dat zou een nog krachtiger signaal zijn geweest dat we vandaag geven.

Ik zie in het voorstel van resolutie weinig elementen waar ik en mijn fractie tegen gekant kunnen zijn. Maar tegelijkertijd moeten we ook durven toegeven dat wij vinden dat er te weinig elementen in zitten om de problemen echt doortastend en accuraat aan te kunnen pakken. Daarom heeft sp.a een aantal amendementen ingediend op het voorstel van resolutie van de meerderheid waarvan ik hoop dat

de meerderheid ze zal goedkeuren. Het thema ligt ons immers te na aan het hart om er niet alles aan te doen om een zo sterk mogelijk signaal te geven.

De cultuuromslag die we allen wensen te bereiken, is gewoonweg makkelijker haalbaar wanneer we daar dwingendere maatregelen en het noodzakelijke budget aan koppelen.

In het voorstel van resolutie van de meerderheid vraagt men om het Raamwerk Seksualiteit en Beleid, zoals dat al bestaat voor onderwijs, kinderopvang, jeugdwerk, integrale jeugdhulp en de sportsector in overleg met de betrokken sectoren te evalueren en te verbeteren en daarnaast te bekijken in welke mate er nood is aan een uitbreiding naar andere sectoren. Ik vind het belangrijk om daar zeer concreet verder in uit te klaren hoe we dat Vlaggensysteem van Sensoa verder kunnen implementeren en faciliteren. Vandaag moeten we vaststellen dat de kennis en het gebruik ervan nog niet optimaal is, dat het de basis vaak niet bereikt, en dus eigenlijk voor een groot deel zijn doel mist. Dat is zonde, zeker omdat het zo'n waardevol instrument is.

Voor mij is het ook zeer belangrijk dat in de aanbevelingen van het ontwerp van resolutie van de meerderheid zwart op wit wordt opgenomen dat er nog een toevoeging mogelijk is wanneer we het hebben over de nieuwe eindtermen en er tevens wordt gevraagd om de dialoog aan te gaan met de instellingen van het hoger onderwijs die de lerarenopleiding aanbieden opdat leerkrachten verder of blijvend gevormd worden.

Ik kom zelf uit het onderwijs en heb in het kader van dit thema ook enkele scholen bezocht. Ik kan alleen maar vaststellen dat er nood is aan middelen en voldoende ondersteuning en houvast in deze materie. Laat ons dan ook verder gaan en voorzien in een kwaliteitsvol bijscholingsaanbod voor de duizenden leerkrachten die vandaag wel al voor de klas staan.

Waar onze resoluties misschien het sterkst verschillen, is op aanbeveling 8 van de meerderheid. Daarin vraagt men om blijvend de dialoog aan te gaan met de verschillende sectoren om te bekijken, analyseren, evalueren en eventueel bij te sturen hoe de preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag sterker uitgebouwd kan worden in het kwaliteitsbeleid van de organisaties en verenigingen, rekening houdend met de eigenheid van de sector.

Voor ons is de dialoog aangaan eigenlijk niet verregaand genoeg, en veeleer te vrijblijvend. Wij zien veel meer heil in de opmaak en ondertekening van een integriteitscode, en die te verplichten voor alle organisaties in diverse sectoren.

Tot slot, als we echt iets willen veranderen, moeten daar ook de middelen voor zijn. Maak dus meer middelen vrij in de begroting, zodat er op een duurzame en kwaliteitsvolle manier echt aan de slag kan worden gegaan in alle sectoren, en we op die manier echt duidelijk maken dat we grensoverschrijdend gedrag niet meer tolereren. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, collega's, in december 2016 diende ik een vraag om uitleg in over meldingen van grensoverschrijdend gedrag in het voetbal. Het antwoord was toen dat er nul meldingen waren binnengekomen. Sommigen vroegen zich af of dat nu een goede zaak was of een slechte zaak. Een jaar later, in 2017, was er een Vlaamse regisseur die zei: "Dit is Hollywood niet. Zaken zoals de affaire-Weinstein gebeuren hier niet."

Vandaag, juli 2018, weten we allemaal beter, collega's. Het is al aangehaald: er zijn sindsdien enorm veel dingen veranderd. Er is #metoo geweest. Internationaal

heeft dat een probleem dat jarenlang aanwezig is geweest in onze samenleving, eindelijk boven de oppervlakte gekregen, de ene getuigenis na de andere, in de Verenigde Staten, in Europa, in België, in Vlaanderen. Zelfs mensen die we zelf kennen, begonnen plots hun verhaal te doen, in onze eigen persoonlijke kring. Ik twijfel er niet aan, collega's, dat we allemaal die verhalen hebben gehoord. We hebben een Pano-reportage gehad, hier bij ons, over sporters die vreselijke zaken hebben meegemaakt, die jarenlang misbruikt zijn door een vertrouwenspersoon, een coach, en die dan op de nationale televisie moesten toegeven dat iedereen het wist en dat het bekend was, maar dat ze nog steeds moesten sporten in dezelfde zalen, met die verantwoordelijke mensen.

Er zijn opiniestukken geweest. Er is een onderzoek geweest van de minister van Cultuur, vorige week nog, in verband met grensoverschrijdend gedrag in de cultuur en de media. En de cijfers waren hallucinant. Het afgelopen jaar alleen al is de helft van de ondervraagden, vrouwen, in contact gekomen met grensoverschrijdend gedrag, één op de vier zelfs fysiek of seksueel. Dat zijn hallucinante cijfers, collega's, die aantonen dat de taak die ons rest, gigantisch is. Want hoewel er de afgelopen twee jaar een soort mentaliteitswijziging is geweest en niemand er nog aan durft te twijfelen dat er een probleem is en het nu eindelijk benoemd wordt, is dat het gemakkelijke gedeelte. 'The word is out', het probleem is bekend. Niemand durft er nog aan te twijfelen. Maar nu moeten we er iets aan doen.

We hebben de afgelopen maanden verschillende keren gewerkt in de commissie Grensoverschrijdend Gedrag, die begonnen is bij de commissie Sport en dan de verschillende sectoren heeft gedaan waarvoor we in Vlaanderen verantwoordelijk zijn. We hebben daar goed samengewerkt met de collega's, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. We hebben verschillende mensen gehoord, experten, slachtoffers en professionals die daarmee samenwerken. En allemaal gaven ze, wat mij betreft, één duidelijk signaal: zorg ervoor dat er een duidelijke cultuuromslag komt, zorg ervoor dat het niet enkel blijft bij erover praten, maar dat we nu eindelijk resultaten gaan boeken. Er is een momentum, laten we daarmee aan de slag gaan.

Ik denk dat we die signalen allemaal duidelijk hebben gehoord. Ik wil ook mijn dankbaarheid uitspreken, zoals de collega's dat ook heel terecht hebben gedaan, aan al die mensen die zijn komen getuigen, op een immens indrukwekkende manier, over wat zij hebben meegemaakt. Indrukwekkend, omdat die verhalen onvoorstelbaar waren. Het is tijdens de werking van die commissie, collega's, dat ik heb ontdekt dat er een soort parallelle realiteit bestaat, die van het grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik. Als je geluk hebt gehad, ben je er nooit mee in aanraking gekomen.

Als je echter de pech hebt dat je daar wel mee in aanraking bent gekomen, dan heeft dat een enorm verwoestende impact op je leven, die je voor de rest van je dagen meedraagt. Het probleem is dan ook nog eens dat er heel veel vragen zijn die die slachtoffers zich stellen waarvoor ze geen oplossing kunnen vinden. Ik wil de mensen daarom dus nog eens zeer nadrukkelijk bedanken, ook voor al die andere mensen, die nog niet de moed hebben gehad om te getuigen, die nog niet de moed hebben gehad om dat verhaal te brengen, maar die nu ook zelf zien dat er van alles beweegt in de maatschappij en hopen dat wij politici onze beperkte – collega Bajart, het klopt dat het een breed maatschappelijk probleem is – verantwoordelijkheid, onze beperkte mogelijkheden maximaal inzetten.

Ik heb het al aangehaald: we hebben goed samengewerkt in de commissie. Collega Poschet, ik heb het in de commissie gezegd en ik wil het hier nog eens onderstrepen: ik pik het niet dat er wordt gesproken over politieke spelletjes in deze context. Voetbal is een spel. Basketbal is een spel. Dit, deze materie is bittere ernst. Het is dan ook jammer, en in schril contrast met hoe we hebben

samengewerkt in de commissie, dat de oppositie plots een voorstel van resolutie kreeg van de meerderheid, een beperkte tijd kreeg om daarop te reageren en er zeer dubbele signalen kwamen over wat de marge was om nog aanpassingen te doen. Dit had immers een serieuzer debat verdiend. Dit was inderdaad bij uitstek een mooie kans geweest om, net zoals in de commissie Radicalisering, bijvoorbeeld, waarbij er ook sprake is van een breed maatschappelijk effect dat ons allemaal aangaat, gezamenlijk tot een oplossing te kunnen komen, gezamenlijk tot een standpunt te kunnen komen. Dat is nu niet gebeurd, maar de schuld daarvoor ligt niet bij de oppositie, collega's. Ter zake zijn er geen politieke spelletjes gespeeld, al zeker niet door mezelf.

U mag straks reageren, mijnheer Poschet.

Ik heb in de commissie aangehaald dat er niets in het voorstel van resolutie van de meerderheid staat waar ik eigenlijk tegen kan zijn. Dat is echter voor mij niet goed genoeg. Het signaal dat de diverse mensen ons hebben gegeven, was: doe er iets aan, verander de dingen. Ik ben geen parlementslid geworden, ben niet in de politiek gegaan om dingen te doen die niet slecht zijn, wel om dingen te doen die goed zijn, die dingen kunnen veranderen, die de dingen in beweging brengen. Wat mij betreft, mogen we dit momentum niet laten liggen.

Ik haal een paar voorbeelden aan van wat in ons het voorstel van resolutie staat en waarvan wij denken dat er op dit moment niet ver genoeg in wordt gegaan in het voorstel van resolutie van de meerderheid. 1712 is een hulplijn, die iedereen al heeft aangehaald. Collega's, het is eigenlijk hallucinant. Een of meer getuigen zeiden het volgende. Toen hun was overkomen wat hun is overkomen, vroegen ze zich af of hun verhaal wel erg genoeg was om daarvoor bij 1712 te gaan aankloppen, of ze daar wel terechtkonden, of ze al dan niet daarnaar moesten bellen. Hallucinant: als slachtoffer je die vraag gaan stellen nadat je zoiets intens hebt meegemaakt. Diverse experts die aan bod zijn gekomen, hebben gezegd dat 1712 een goed instrument is. We hebben immers lang het debat gevoerd over de vraag of we meerdere meldpunten sectorspecifiek moeten hebben of één meldpunt. Het is pas nadat ik diverse experten heb gehoord, dat ik ook mijn mening heb gevormd: één is goed, maar dan moet je dat wel maximaal inzetten, dan moet je gaan naar een bereikbaarheid die veel verder gaat dan die 9 tot 5 uur. Inderdaad, collega Bajart. Dan moet dat eigenlijk 24/7 open zijn, en dan moet je ervoor zorgen dat je de verschillende expertises die je nodig hebt, uit de culturele sector, want daarvoor zijn er specifieke vereisten nodig, uit de sportsector, want die heeft ook specifieke vereisten, uit het onderwijs enzovoort, ook allemaal hebt in je backoffice. Dan moet je gaan uitbreiden. Dan moet je ervoor zorgen dat de 1712-lijn, net zoals ze dat bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk doen, veel bekender wordt gemaakt. Dan moet je daar een target op plakken: welk budget willen we verstrekken voor 1712, hoeveel bereikbaarder willen we dat maken, hoeveel expertise extra willen we daarin opnemen, op welke manier willen we de diverse targets en doelgroepen ervan overtuigen dat ze terechtkunnen bij 1712? Niets van dat alles. We gaan geen extra moeite doen. We gaan blijven onderzoeken hoe we het kunnen uitbreiden. Te vrijblijvend. Het is niet slecht, maar het is niet goed genoeg, collega's van de meerderheid.

Een tweede element is dat men in dialoog gaat met de diverse organisaties in de diverse sectoren om daar over integriteitsbeleid te gaan spreken. De tijd van dialoog is voorbij. De cijfers zijn hallucinant. De mensen kunnen daar niet meer op wachten en wij hebben de plicht om daar nu heel straf op te reageren. Het is om die reden dat wij geen dialoog willen aangaan. We willen organisaties verplichten om werk te maken van een integriteitscode, en die uit te rollen, zodat iedereen weet hoe ernstig wij het nemen, zodat iedereen weet hoe belangrijk het is dat je daarmee aan de slag gaat.

Tegelijkertijd willen we de organisaties ondersteunen. We krijgen vandaag nog steeds mails van verschillende organisaties die ons zeggen dat ze met betrekking tot deze thematiek allerlei zaken moeten doen, maar daar amper een budget voor hebben. Ze vragen ons hoe ze dat kunnen doen. Ze willen wel, maar weten niet hoe ze het moeten doen.

Als we over dialoog spreken, geen verplichting opleggen en daar geen exacte budgetten aan koppelen, vrees ik dat we de problemen van de volgende jaren nu al gewoon toelaten. We moeten nu net gebruik maken van het momentum om hiermee aan de slag te gaan.

Een derde element is door verschillende experts aangehaald. Een van de problemen is de toxische genderattitude. Ik was me daar zelf niet van bewust. Ik zat waarschijnlijk in een van die bevoorrechte posities waarin iemand als man staat als hij actief is in een sportclub, in de culturele sector of waar dan ook. Door de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur, organen en structuren van verschillende verenigingen is een cultuur of klimaat ontstaan waarin dergelijke problemen niet voldoende worden besproken.

Volgens verschillende experts moeten we hiertegen optreden. Als overheid, als Vlaamse Regering en als Vlaams Parlement, moeten we het initiatief nemen, bijvoorbeeld met een resolutie. We moeten ervoor zorgen dat we streven naar een maximale vertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur en in de organisaties. Op die manier moeten we de toxische genderattitude kunnen doorbreken. Dat is wat organisaties ons vragen.

Een vierde punt dat ik hier wil aanhalen, betreft het bewijs van goed gedrag en zeden voor mensen in sportorganisaties en vrijetijdscoaches die met minderjarigen in aanraking komen. Dat is door verschillende experts en getuigen aangehaald als een maatregel die moet worden uitgerold. Het is helemaal geen wondermiddel om alles tegen te houden, want veel van die plegers zijn first offenders die zoiets voor de eerste keer doen. Die mensen zullen we daarmee niet tegenhouden, maar we creëren op die manier wel een heel duidelijke cultuur. We zeggen iedereen dat we dit bewijs vragen omdat we het belangrijk vinden dit bespreekbaar te maken. Het is een extra drempel die we opwerpen, zodat iedereen goed weet dat we ons van deze thematiek bewust zijn en dat we goed weten waarmee we bezig zijn.

Mijn laatste punt is dat dit een breed maatschappelijk probleem is dat om permanente opvolging en structurele beslissingen vraagt. Om die reden zou ik heel graag zien dat we met de commissie verder aan de slag kunnen gaan, dat er voortgangsrapportages komen en dat duidelijke targets worden opgesteld. Het gaat dan om alle ministers, over de grenzen van oppositie en meerderheid heen, want de samenstelling van de Vlaamse Regering is toeval en zal waarschijnlijk veranderen. We moeten die ministers altijd kunnen vragen wat ze hebben gedaan, wat al dan niet werkt en waar we kunnen bijsturen. Dit is immers een enorm maatschappelijk probleem dat van ons een permanente opvolging vraagt. Zonder die opvolging vrees ik dat we de structurele oplossingen niet zullen vinden die we nodig hebben.

Vanwege die vijf elementen vind ik dat ons voorstel van resolutie moest worden ingediend. Het voorstel van resolutie van de meerderheid gaat niet ver genoeg. Dat is een discussie die ik heel graag met de meerderheid had gevoerd om samen tot een tekst te komen, in plaats van hier op het spreekgestoelte te staan. Eigenlijk zijn we te laat betrokken bij wat er is gebeurd.

Wat ons betreft, is het werk van de commissie nog niet gedaan. Morgen zullen minister Gatz en de onderzoekers van het onderzoek dat hij heeft laten uitvoeren in de commissie Cultuur tekst en uitleg geven over hoe dat is verlopen. Dat is

een goede zaak. Ik weet dat de meerderheid dit serieus neemt en ongetwijfeld vragen om uitleg over deze thematiek zal blijven stellen. Ik zal alle ministers vragen om het door minister Gatz uitgevoerde onderzoek ook voor hun eigen domeinen uit te voeren, zodat we ook daar een nulmeting krijgen en weten waar de problemen juist zitten.

Als we hier op lange termijn mee willen doorgaan, blijf ik bepleiten dat vragen om uitleg niet genoeg zullen zijn. We zullen een structurele aanpak nodig hebben. Ik blijf voor die voortgangsrapportages pleiten. Het is jammer dat we niet tot een gezamenlijke tekst zijn gekomen. Wij zullen dit niet loslaten. Wij zullen erover blijven waken dat we met zijn allen op deze periode kunnen terugkijken en kunnen zeggen dat we toen voor verandering hebben gezorgd en met de structurele aanpak zijn begonnen. *(Applaus bij Groen en bij sp.a)*

Joris Poschet (CD&V): Mijnheer Annouri, ik wil toch even reageren om iets recht te zetten. Noch in de commissie, noch hier heb ik, voor alle duidelijkheid, gezegd dat de oppositie of de meerderheid politieke spelletjes heeft gespeeld.

Wat uw inhoudelijke punten betreft, denk ik dat de meerderheid het eens is met 90 procent van wat u hebt gezegd. De opvolging van de problematiek kan volgens ons in de bestaande commissies gebeuren.

Wat u daarnet zei, is net een bewijs daarvan, dat morgenvroeg al in de commissie Cultuur, Jeugd, Media en Sport een hele voormiddag wordt uitgetrokken voor deze problematiek.

We stellen wel vast dat een aantal extra maatregelen die jullie vragen in de amendementen, door ons worden opgevangen in de tekst. Als er over bijkomende vorming wordt gesproken en wij spreken over bijscholing, of omgekeerd, dan gaat dat eigenlijk over hetzelfde, om maar een voorbeeld te geven. Als u zegt dat we verwijzen naar de commissie Radicalisering in de resoluties, en de 55 aanbevelingen die we allemaal samen, op een partij na, hebben goedgekeurd op 19 mei 2015, dan zijn daar geen specifieke budgetten aan gekoppeld of voor geëist. Op zich is dat ook niet zo verwonderlijk.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Collega Annouri, er loopt al een proefproject om 1712 uit te breiden. Dus wat u vraagt, wordt al in de praktijk toegepast. Dat dat niet in één keer kan worden uitgerold, is heel logisch. Een bewijs van goed zedelijk gedrag – het staat woordelijk in ons voorstel van resolutie – van niveau twee is nodig om bij jeugd te werken. We gaan geen heksenjacht creëren, we gaan niet iemand die in een ver verleden een kruimeldiefstal heeft begaan, verbieden om nog maatschappelijk werk te doen. Ik denk dat u daar ook niet voor bent.

Imade Annouri (Groen): Collega's, dank u wel voor jullie extra opmerkingen. Zeggen dat er al proefprojecten worden uitgerold en dat we eigenlijk al goed bezig zijn, staat een beetje haaks op het signaal dat de maatschappij ons geeft om echte structurele oplossingen te zoeken.

Collega Wouters, over het bewijs van goed zedelijk gedrag staat er inderdaad een voorstel in jullie voorstel van resolutie en dat gaat over professionals en zelfstandigen. Het probleem van de sport is dat het gaat over vrijwillige coaches natuurlijk. Dat is de expliciete vraag die de mensen vanuit de sportsector zelf hebben gesteld. Dit wordt niet ondervangen door jullie voorstel van resolutie. Uiteraard willen we geen heksenjacht, daar zijn u en ik het helemaal over eens, maar dit gaat niet over heksenjachten, dit gaat over drempels opwerpen en een cultuur van bespreekbaarheid mogelijk maken. Daar zijn we vandaag de dag nog niet aan toe.

Collega Poschet, u volgt vanuit Brussel ook de commissie Radicalisering. U weet dat alles punctueel wordt opgevolgd en voorgelegd, met ministers vanuit verschillende bevoegdheidsdomeinen, die verschillende domeinen overstijgen naast elkaar. Op die manier kun je perfect zien waar moet worden bijgestuurd en kun je op een perfecte manier permanent structureel blijven opvolgen. Dat is nu niet het geval. Dat blijft wat mij betreft een zeer groot zwak punt in wat vandaag voorligt.

Bart Caron (Groen): Ik wil graag nog een element toevoegen aan wat collega Annouri zeer welsprekend heeft gebracht, en waar ik het inhoudelijk helemaal mee eens ben. Vanuit mijn engagement in de cultuursector wil ik zelf een oproep doen aan alle indieners en alle betrokkenen bij dat debat. Dat debat verloopt sereen en dat is oké. Wij zouden iets verder willen gaan dan de meerderheid, laat dat duidelijk zijn.

Ik wil vooral een oproep doen om bij de implementatie van de maatregelen die we met ons allen in het kader van #metoo voorstellen, de sectoren zelf nauw te betrekken. Er is onvoldoende knowhow aanwezig in die honderden culturele organisaties in Vlaanderen, die met het probleem zijn geconfronteerd of ermee kunnen worden geconfronteerd. Ze gaan akkoord om bijvoorbeeld een integriteitscode in te voeren. Ze gaan akkoord met sterke meldpunten, met wetenschappelijk onderzoek, maar de knowhow ontbreekt daarvoor. Ik wil er echt de nadruk op leggen dat de Vlaamse Regering, waarvan helaas niemand bij dit debat aanwezig is – dat hoeft niet, voorzitter, maar ik zou het wel fijn hebben gevonden als er een van de bevoegde ministers bij was –, bij de uitrol van al die maatregelen de sectoren nauw betrekt en ondersteunt. We hebben in het land steunpunten, belangenbehartigers enzovoort, die heel veel kunnen doen, maar verwacht niet dat zij het warm water uitvinden. Daarvoor kijk ik naar de regering.

Ik kijk naar de regering, die de nodige middelen uittrekt om die sectoren daarin te steunen. Ze willen vooruit. Help ze, ondersteun ze. Laat ons de knowhow opbouwen. Voor een groot deel is dat een eenmalige inspanning die moet gebeuren, zodat we de effecten van grensoverschrijdend gedrag op korte termijn en het gedrag zelf kunnen uitroeien. Dat is wat ze zelf vragen en waaraan wij als Vlaams Parlement moeten tegemoetkomen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Voorzitter, op de valreep. Ik wilde normaal niet het woord nemen, maar ik wil toch even iets zeggen. Ik heb alle respect voor de heer Annouri en ik wil de sereniteit van het debat graag behouden.

Maar er is iets dat ik duidelijk wil stellen, omdat ik ermee in mijn maag zit. Mijnheer Annouri, u zei: ik ben de politiek ingegaan om dingen te veranderen, ik wil dingen veranderen. U zou daarmee de indruk kunnen wekken dat de indieners van dit voorstel van resolutie van de meerderheid niet de intentie zouden hebben om te willen wijzigen wat er fout loopt. Die intentie is er zeker en vast. We hebben die ook in een voorstel van resolutie gegoten.

Er zijn verschillen op een aantal vlakken: hoe ver je wilt gaan, de budgettaire weerslag enzovoort. Maar ik wil heel duidelijk stellen dat de leden van de meerderheid, net als de leden van de oppositie, naar ik aanneem, maar ook de indieners van dit voorstel van resolutie, zeer goed weten, zeer erg getroffen zijn en ook vastberaden zijn om de nodige maatregelen te nemen. Iedereen, ook elk parlementslid hier, heeft de verantwoordelijkheid om dat in zijn eigen commissie als een vast item te zien en dat ook te behandelen, nu en in de volgende legislaturen, als we die kans krijgen. Ik dank u.

Imade Annouri (Groen): Mijnheer Meremans, indien u goed had geluisterd, dan had u ook gehoord dat ik heel duidelijk de collega's die mee de commissie

opvolgen heb bedankt voor de goede gesprekken die we daar hebben gevoerd. We hebben dat ook in de commissie gedaan. Dit is iets dat ons allemaal heeft geraakt en dat we allemaal serieus nemen.

Maar we verschillen inderdaad heel duidelijk van mening over hoe we het moeten oplossen. Het is mijn recht om hier als parlementslid te zeggen dat het voorstel dat nu voorligt wat mij betreft niet ver genoeg gaat. Ik vrees dat we niet de juiste resultaten zullen boeken die we allemaal willen bereiken.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de voorstellen van resolutie houden.

VERZOEKSCHRIFT over het private patrimonium van kathedrale kerkfabrieken
– 1509 (2017-2018) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid over het verzoekschrift over het private patrimonium van kathedrale kerkfabrieken.

De heer Kennes, verslaggever, heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Uit respect voor de indieners van het verzoekschrift geef ik een heel kort verslag. De indieners maakten zich zorgen over de manier waarop de kathedrale kerkfabrieken met hun patrimonium omgaan. Zij stelden voor om die regelgeving daarrond uit het decreet te wijzigen.

Ze hadden drie vragen. Ze wilden meer mogelijkheden geven aan het provinciebestuur om richting te geven aan de investeringen in het privaat patrimonium van kathedrale kerkfabrieken, omdat ze dachten dat dat anders was dan dat gemeentebesturen konden doen voor de gemeentelijke kerkfabrieken. Maar dat was een verkeerde interpretatie. Dat klopt dus niet. Het was eigenlijk zonder voorwerp.

Hun tweede vraag was om de reserves aan te spreken vooraleer er recht op een dotatie ontstaat. In de informatie die de minister ons ter beschikking heeft gesteld, hebben we de verwijzing gevonden naar de stukken, de parlementaire werkzaamheden. Bij het tot stand komen van het decreet is daarover heel uitgebreid gediscussieerd. Het heeft te maken met het feit dat men de reserves er niet wil doorjagen, maar duurzaam wil inzetten. Dat is eigenlijk de reden waarom er geen wijziging aan de regelgeving moet gebeuren.

Ten slotte vroegen zij om ethische criteria in te schrijven voor het beheer van het roerend en onroerend patrimonium van die kerkfabrieken. Eigenlijk laat het decreet heel veel toe. Er is een heel beperkte marge van wat er niet mag. Maar via overleg met ofwel de provincie ofwel de gemeentebesturen is er eigenlijk heel wat mogelijk. En daarom heeft onze commissie geoordeeld dat de regelgeving adequaat is en niet moet worden aangepast.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? *(Instemming)*

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

AANWIJZING van het college van deskundigen voor de lokale en provinciale verkiezingen van 14 oktober 2018

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de aanwijzing van het college van deskundigen voor de lokale en provinciale verkiezingen van 14 oktober 2018, conform artikel 12 van het decreet van 25 mei 2012 houdende de organisatie van de digitale stemming bij de lokale en provinciale verkiezingen.

Tijdens de verkiezingen zien de deskundigen toe op het gebruik, de goede werking en de integriteit van de digitale processen in verband met de kandidaten, de stemming en de zetelverdeling, alsook op de procedures voor de aanmaak, de verspreiding en het gebruik van de apparatuur, de software en de digitale gegevensdragers. Uiterlijk tien dagen na de dag van de verkiezingen bezorgen ze een verslag aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement.

Het Uitgebreid Bureau draagt de heren Kurt De Vriendt, directeur van de directie Aankoop, Infrastructuur en Informatica, Bart Martens, directeur van de directie Administratie, en Romain Voes, stafmedewerker IT bij de directie Aankoop, Infrastructuur en Informatica, voor als effectieve deskundigen en de heren Steven Es en Romeo Maryns, analisten-programmeurs bij de directie Aankoop, Infrastructuur en Informatica, als plaatsvervangende deskundigen.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Dan verklaar ik de heren Kurt De Vriendt, directeur van de directie Aankoop, Infrastructuur en Informatica, Bart Martens, directeur van de directie Administratie, en Romain Voes, stafmedewerker IT bij de directie Aankoop, Infrastructuur en Informatica, aangewezen als effectieve deskundigen en de heren Steven Es en Romeo Maryns, analisten-programmeurs bij de directie Aankoop, Infrastructuur en Informatica, als plaatsvervangende deskundigen van het college van deskundigen zoals bedoeld in artikel 12 van het decreet van 25 mei 2012 houdende de organisatie van de digitale stemming bij de lokale en provinciale verkiezingen.

STATUUT VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGER

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger.

De bespreking is geopend.

Dames en heren, op grond van artikel 31ter van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt het Vlaams Parlement autonoom het financieel statuut van zijn leden.

Sinds de eerste rechtstreekse verkiezingen heeft het Vlaams Parlement een eigen Statuut van het Lid van het Vlaams Parlement, goedgekeurd op 6 april 1995. Dit Statuut werd sindsdien herhaaldelijk gewijzigd, laatst op 17 december 2014. Door de herhaalde wijzigingen heeft de tekst aan helderheid en coherentie ingeboet. Het woordgebruik is niet altijd consistent, de structuur onduidelijk, het Statuut bevat bepalingen zonder normatieve waarde, en herhaalt ook bepalingen uit het fiscaal protocol, alsof het Vlaams Parlement bevoegd zou zijn om het fiscaal statuut van de parlementaire vergoeding zelf te regelen.

Om al die redenen hebben de diensten van het Vlaams Parlement de opdracht gekregen het Statuut te herschrijven. Hierbij werd de tekst herschikt, duidelijker gestructureerd en op vele punten technisch verbeterd en verduidelijkt. Het

tekstvoorstel, dat op de banken rondgedeeld is, wordt voorafgegaan door een uitgebreide algemene en artikelsgewijze toelichting.

Ik vestig uw aandacht op de regeling inzake de aanwezigheden van de parlementsleden tijdens de plenaire vergadering en de mogelijke financiële bestraffing die bij ongewettigde afwezigheden toegepast wordt. De huidige regeling was niet op alle punten even helder en gaf soms aanleiding tot discussie. Het voorliggend statuut bepaalt nu duidelijk dat u voor deze regeling geacht wordt aanwezig te zijn indien u aan een meerderheid van de hoofdelijke stemmingen hebt deelgenomen. U zult voor de aanvang van het nieuwe zittingsjaar van mij een brief ontvangen waarin de regeling nog eens in detail uitgelegd zal worden.

Op 6 maart 2017 heeft de Werkgroep Leden van het Vlaams Parlement dit voorstel van statuut besproken en goedgekeurd. Het Uitgebreid Bureau heeft op 25 juni 2018 ingestemd met voorliggende tekst en verzoekt nu de plenaire vergadering dit statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger goed te keuren.

Vraagt hierover iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat het statuut van de Vlaamse volksvertegenwoordiger eenparig is aangenomen? *(Instemming)*

Dan is aldus besloten.

WIJZIGING VAN HET STATUUT VAN HET PERSONEEL VAN HET ALGEMEEN SECRETARIAAT

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Gennez, ondervoorzitter, heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Collegae, voorzitter, dames en heren, het Bureau van het Vlaams Parlement heeft op 2 juli 2018 beslist een wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat aan onze plenaire vergadering voor te leggen. De statuutswijzigingen hebben in eerste instantie betrekking op de mogelijkheid voor contractuele personeelsleden om een andere functie binnen het Algemeen Secretariaat op te nemen zonder meteen opnieuw in concurrentie gesteld te worden met externe kandidaten. Daarnaast wordt ook contractuele personeelsleden de mogelijkheid geboden om zich kandidaat te stellen voor de personeelsraad. Ten slotte wordt gebruikgemaakt van de mogelijkheid die de zesde staatshervorming biedt om de procedures, voorwaarden en regels voor een mogelijk beroep op uitzendarbeid binnen de gemeenschappen en gewesten te regelen. De regeling is vergelijkbaar met die bij de Vlaamse overheid, maar is op het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement afgestemd.

Aangezien er momenteel geen personeelsraad is en de voorstellen niet overlegd konden worden in het Overlegcomité, werden deze, conform de statutaire procedure, aan het personeel meegedeeld. De opmerkingen van de personeelsleden werden aan het Bureau van 2 juli 2018 voorgelegd maar hebben niet meer tot een aanpassing van de teksten geleid. Over die opmerkingen en reacties werd wel op 3 juli 2018 organisatiebreed gecommuniceerd.

U vindt de voorstellen tot wijziging van het personeelsstatuut hierbij gevoegd. Namens het Bureau verzoek ik de plenaire vergadering om de wijzigingen aan het personeelsstatuut ter stemming voor te leggen.

Voorzitter, als u het me toelaat, wil ik ook namens de sp.a-fractie aangeven dat wij uiteraard akkoord gaan…

De voorzitter: Dat staat los van uw verslag? Het verslag is bij dezen afgelopen. Nu vraagt u het woord namens sp.a. Ik ben echt benieuwd wat u nu gaat zeggen.

Caroline Gennez (sp·a): Voorzitter, ik zal herhalen wat ik in het Vast Bureau heb gezegd. Uiteraard zijn wij vanuit de sp.a er voorstander van om ook contractuele personeelsleden te laten kandideren voor de personeelsraad en kandidaat te laten zijn voor functies binnen het Algemeen Secretariaat zonder meteen in concurrentie gesteld te worden met externe kandidaten. Maar zoals u weet, is onze fractie samen met een aantal andere fracties in dit parlement een koele minnaar van uitzendarbeid in overheidsdienst. Daarom zullen we ons op het geheel van deze wijzigingen onthouden.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

De volksvertegenwoordigers die de wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

(sp.a en Groen onthouden zich bij de stemming)

De wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat is aangenomen.

WIJZIGING VAN HET REGLEMENT VAN TOEKENNING VAN MEDEWERKERS AAN DE VOORZITTER, AAN DE LEDEN VAN HET UITGEBREID BUREAU, AAN DE FRACTIES EN AAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

WIJZIGING VAN DE RECHTSPOSITIEREGELING VAN DE MEDEWERKERS VAN DE VOORZITTER, VAN DE LEDEN VAN HET UITGEBREID BUREAU, VAN DE FRACTIES EN VAN DE VLAAMSE VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de wijziging van het reglement van toekenning van medewerkers aan de voorzitter, aan de leden van het Uitgebreid Bureau, aan de fracties en aan de Vlaamse volksvertegenwoordigers en de wijziging van de rechtspositieregeling van de medewerkers van de voorzitter, van de leden van het Uitgebreid Bureau, van de fracties en van de Vlaamse volksvertegenwoordigers.

De bespreking is geopend.

Dames en heren, het Uitgebreid Bureau heeft op 25 juni 2018 beslist een aantal wijzigingen aan het toekenningsreglement en aan de rechtspositieregeling van het politiek personeel aan de plenaire vergadering voor te leggen.

De wijziging aan het toekenningsreglement betreft een aanpassing aan artikel 1.4 met het oog op een verduidelijking van de regeling van de toekenning en het ogenblik van toekenning van het aantal fractiemedewerkers aan een fractie.

De wijzigingen aan de rechtspositieregeling beogen, in het verlengde hiervan, een duidelijke en uniforme regeling tot stand te brengen inzake het ogenblik van beëindiging van de arbeidsovereenkomst van de politieke medewerkers. Op die wijze zal het voor elke medewerker duidelijk zijn wanneer zijn arbeidsovereenkomst opgezegd wordt in bepaalde omstandigheden, in het bijzonder naar aanleiding van de verkiezingen.

Het bestaande principe van opzegging blijft overeind maar de mogelijkheid om de arbeidsovereenkomst, uiteraard met behoud van alle rechten, meteen te verbreken, wordt versoepeld.

Daarnaast had het Uitgebreid Bureau op 27 september 2016 beslist om de bepaling over de preventiemaatregelen met betrekking tot de psychosociale risico's op het werk te actualiseren en dat voorstel tot wijziging van de rechtspositieregeling te gelegener tijd aan de plenaire vergadering voor te leggen. Dat wordt bij deze gelegenheid eveneens gedaan.

De voorstellen tot wijziging van het toekenningsreglement en van de rechtspositieregeling werden op de banken rondgedeeld.

Namens het Uitgebreid Bureau verzoek ik de plenaire vergadering om de wijzigingen aan het toekenningsreglement en aan de rechtspositieregeling van het politiek personeel met onmiddellijke ingang goed te keuren.

Vraagt hierover iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat de wijziging van het reglement van toekenning van medewerkers aan de voorzitter, aan de leden van het Uitgebreid Bureau, aan de fracties en aan de Vlaamse volksvertegenwoordigers en de wijziging van de rechtspositieregeling van de medewerkers van de voorzitter, van de leden van het Uitgebreid Bureau, van de fracties en van de Vlaamse volksvertegenwoordigers eenparig zijn aangenomen? *(Instemming)*

Dan is aldus besloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten
– 1639 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Willem-Frederik Schiltz bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten.

De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, collega's, het is een zeer klein decreet en het betreft de rechtzetting van een juridisch manco dat is vastgesteld door de Raad van State, namelijk het ontbreken van de rechtsgrond die toestaat

dat de verlenging van toekenningstermijnen groenestroomcertificaten volgens afschrijvingstermijn worden bepaald. De reden waarom we niet kunnen wachten, is omdat zich anders de situatie dreigt voor te doen dat andere bedrijven die momenteel in aanmerking komen voor een verlenging van hun steunperiode ook afwijkende termijnen zouden vragen en het zeer moeilijk wordt om dit te weigeren en er dus een verschillende behandeling zou dreigen te ontstaan.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, we snappen het wel. Mijnheer Schiltz, maar de spoedbehandeling vragen, terwijl in het stuk dat u zelf hebt ingediend, blijkt dat de Raad van State op 8 maart 2018 een uitspraak heeft gedaan? Het staat er zelfs in. Het arrest dateert van 8 maart 2018. Dat is ongeveer vier maanden geleden.

Aangezien het een technische materie is, begrijp ik dat er met specialisten moet worden naar gekeken. Maar na vier maanden bij hoogdringendheid dit komen vragen, daar heb ik behoorlijk wat twijfels bij. In de motivering van de hoogdringendheid heb ik niet echt gehoord waarom het zo hoogdringend is. Waarom heeft het zo lang geduurd in te gaan op iets wat de Raad van State op 8 maart zeer duidelijk vraagt, en terecht? Collega's, dat is vier maanden geleden.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Rzoska, ik kan alleen maar aanhalen dat het inderdaad om een technische materie gaat. Toen er gezocht werd om eraan te remediëren werden verschillende opties overwogen. Het heeft enige tijd gekost vooraleer ik tot deze, denk ik, verstandige beslissing ben gekomen. Bovendien was ik er ook niet meteen van op de hoogte welke dossiers hangende waren en dreigden een verschillende behandeling te krijgen. Pas de laatste anderhalve maand heb ik vernomen dat een aantal bedrijven dreigen zeer hoge of veel hogere steun toegekend te krijgen dan andere bedrijven die zich in een gelijkaardige positie bevinden.

De enige bedoeling is te vermijden dat er een ongelijke behandeling zou optreden. Op het ogenblik van het arrest heb ik die niet kunnen vaststellen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is aangenomen. Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei

2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1639/1)

– De artikelen 1 tot en met 4 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 bij de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft
– 1649 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Matthias Diependaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft.

De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Voorzitter, we hebben vorige week in de commissie de resultaten gekregen van de metingen en tellingen van de vijfhonderd meetpunten in Vlaanderen. Daarbij werd vastgesteld dat, naast de aanpassingen die op 1 januari al zijn gebeurd, er nog drie trajecten zijn waar duidelijk sprake is van ontwijkingsgedrag wegens de kilometerheffing. Als leden van de commissie Mobiliteit vonden we het tijd de mensen niet te laten wachten en vandaag reeds die drie trajecten uit het advies van het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) toe te voegen aan het betolde wegennetwerk.

De voorzitter: Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft, onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Het gaat om een kleine aanpassing aan de Codex Fiscaliteit wat betreft de kilometerheffing. Algemeen, zoals we hebben gezien in het advies van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA), kunnen we stellen dat er geen grote algehele verschuiving van het hoofdnet naar het lokale wegennet is door de invoering van de kilometerheffing. Maar zoals daarnet al werd gesteld, tonen metingen toch aan dat op bepaalde trajecten wel nood is aan ingrepen en ze op te nemen in het betolde wegennet.

In dit geval gaat het om de A11 Brugge-Knokke, de N36 Roeselare en de N772 Hasselt-Sint-Truiden, zoals u kunt zien in de documenten die vanmiddag op de banken werden rondgedeeld.

Tot slot wil ik eraan toevoegen dat bijkomend nog 67 trajecten worden gemonitord om te zien of er nog aanpassingen nodig zijn.

Ik dank de collega's van alle fracties – CD&V, OpenVld, Groen en sp.a – die het voorstel mee hebben ondertekend

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Zoals mijn collega zei, zijn er nog 67 trajecten die verder bewaakt worden. We krijgen met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van steden en gemeenten de opmerking dat zelfs op heel landelijke wegen plots zwaar verkeer verschijnt door ontwijkingsgedrag om zo te ontsnappen aan die kilometerheffing. Het zal nu zaak zijn ervoor te zorgen dat het verplaatsingsgedrag niet zorgt voor verkeersonveiligheid en verkeersonleefbaarheid, maar eventueel ook dat deze maatregel wordt uitgebreid.

We hebben nu drie gewestwegen toegevoegd. Voor ons is het een dossier waarover het laatste woord niet is gezegd, waarover we waakzaam moeten zijn.

Want het kan niet zijn dat het zwaar verkeer zich verplaatst van de autostrades die ervoor gecreëerd zijn, naar steden en gemeenten en vooral landelijke kernen. Daar is niemand mee geholpen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik mag dan wel 'de Trump van de Aldi' zijn – mijnheer Tobback, ik vind het trouwens een eretitel – maar we zullen dit niet goedkeuren, omdat we ons steeds hebben verzet tegen de invoering van een kilometerheffing voor vrachtwagens. We hebben in de commissie trouwens altijd voorspeld dat dit zou leiden tot sluipverkeer.

Ik hoor van de indieners dat er nog 67 trajecten op het programma staan om eventueel een uitbreiding te doen van het tolnetwerk. Dat leidt dan tot een verhoging van de prijzen en tot meer kosten voor de transportbedrijven. Dat wordt dan uiteindelijk doorgerekend aan de consument.

Verder was een van de bedoelingen om een kilometerheffing in te voeren, het aantal vrachtwagens van onze autosnelwegen te halen. Dat is absoluut niet het geval, integendeel. Vandaar zullen wij 'neen' stemmen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Voorzitter, ik wens voor de goede orde en om misverstanden te vermijden in het verslag laten opnemen dat ik met die titel voor de heer Sintobin op geen enkele manier iets negatiefs wilde zeggen, 't is te zeggen over de Aldi. *(Gelach. Applaus)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-18, nr. 1649/1)

– De artikelen 1 tot en met 4 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Wouter Vanbesien, Björn Rzoska en Bart Caron betreffende de schending van de mensenrechten door de Marokkaanse overheid naar aanleiding van de protesten in de Rif – 1580 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Wouter Vanbesien, Björn Rzoska en Bart Caron betreffende de schending van de mensenrechten door de Marokkaanse overheid naar aanleiding van de protesten in de Rif.

De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Voorzitter, er zijn in mijn ogen twee redenen om dit vandaag te behandelen.

Ten eerste gaat dit over de situatie ter plaatse in Marokko. U weet dat de vreedzame protesten in de Rif zijn begonnen in oktober 2016, maar vanaf mei 2017 is de houding van Marokko ten opzichte van die protesten serieus omgeslagen. Men heeft gekozen voor hardhandige repressie met vervolging, fysiek geweld en geen eerlijk proces. Dat heeft nu nog eens een actualiteitswaarde gekregen omdat er vorige week uitspraken zijn gedaan door het hof van beroep van Casablanca met bijzonder zware straffen voor de leiders van de protestbeweging. Vier leiders hebben twintig jaar gekregen, en dit enkel als gevolg van vreedzaam protest en opstand tegen corruptie en ongelijkheid en voor economische ontwikkeling. Het is dan ook logisch dat we als Vlaams Parlement op dit moment snel een uitspraak doen over de situatie.

Een tweede reden is veel minder belangrijk en in de marge, maar ik wil ze hier toch geformuleerd hebben, namelijk de behandeling in ons parlement. Ik heb dit voorstel van resolutie begin mei ingediend. Er was begin juni plaats voor behandeling in de commissie. Op dat moment heeft de meerderheid ook een

tekst uitgedeeld en een eigen voorstel van resolutie ingediend op 5 juni. Er was dan de afspraak om die samen op 19 juni in de commissie te bespreken, maar zonder aanwijsbare reden is dat volledig stilgevallen, ondanks het feit dat er een tekst was van de heren Hendrickx, Kennes, De Croo, Van Esbroeck, mevrouw Jans en de heer Vanlouwe. Ik weet niet waarom. Het zou kunnen of moeten zijn dat het met druk te maken heeft vanuit het Marokkaanse regime. Ik neem aan dat de N-VA, CD&V en Open Vld onafhankelijk genoeg zijn om hun eigen standpunt te maken en zich daar niet door te laten leiden.

Omdat de uitspraak van het Vlaams Parlement, ondanks het feit dat het voorstel reeds lang is ingediend, over de zomer zou worden getild, vind ik dat het een goed moment is, met als belangrijkste reden de situatie in Marokko en de uitspraak daar, om het vandaag in deze plenaire vergadering te behandelen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Wouter Vanbesien, Björn Rzoska en Bart Caron betreffende de schending van de mensenrechten door de Marokkaanse overheid naar aanleiding van de protesten in de Rif naar de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed verwezen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement – 1650 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Joris Vandenbroucke bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement.

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van resolutie van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement.

De bespreking is geopend.

De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Voorzitter, collega's, enkele maanden geleden heb ik opgevraagd hoe vaak iemand van de Vlaamse overheid op het vliegtuig stapt in het kader van een internationale zending. Ik leerde uit het antwoord van de minister-president, een zeer uitgebreid en concreet antwoord, dat dat gemiddeld ongeveer 1300 keer per jaar gebeurt of meer dan vijf keer per werkdag. Op zich is er geen probleem dat de Vlaamse overheid talrijke internationale zendingen organiseert. We zijn een open regio. We hebben veel bevoegdheden. We maken ook werk van internationale samenwerking op vele fronten. Maar wat wel problematisch is en was, is dat ik in de lijst van bestemmingen die werden aangevlogen, steden zag staan zoals Parijs, Londen, Amsterdam, Keulen, Frankfurt, Lyon, en een enkele keer zelfs Rotterdam. Er zijn steden bij, collega's, die vanuit Brussel met de trein sneller en gemakkelijker bereikbaar zijn dan sommigen hier vanavond moeten rijden naar hun thuisbasis. Het is een beetje onbegrijpelijk dat dan nog het vliegtuig wordt genomen, een vliegtuig dat meer dan twintig keer zoveel impact heeft op het klimaat dan een treinrit.

Hoe is dat mogelijk? Het is zo dat het kader om te bepalen op welke manier men zich verplaatst voor een internationale dienstreis, vervat zit in een omzendbrief van 2009 waarin staat dat kostprijs, snelheid en veiligheid de belangrijkste criteria zijn. Het is wel mogelijk voor de lijnmanagers van de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid om ook rekening te houden met duurzaamheid, maar uit het lijstje bestemmingen dat wordt aangevlogen, is het duidelijk dat dit niet systematisch gebeurt.

Nu goed, die omzendbrief is 10 jaar oud. Inmiddels is, denk ik wel, het inzicht gegroeid dat we meer inspanningen moeten doen om de klimaatopwarming tegen te gaan. We hebben ons ook verbonden tot ambitieuze doelstellingen. Ik verwijs onder andere naar de kamerbreed aangenomen resolutie voor een sterk Vlaams klimaatbeleid. We delen ook het besef dat de overheid daarin een voorbeeldrol moet opnemen. Je kunt moeilijk van burgers verwachten dat ze inspanningen leveren voor het klimaat als de overheid zelf toestaat dat het vliegtuig wordt genomen naar bijvoorbeeld Parijs in plaats van de trein te nemen.

We hebben daarover al eens van gedachten gewisseld naar aanleiding van een eerder initiatief op 20 februari in de commissie Bestuurszaken. Daar bleek overduidelijk dat die bekommernis in alle fracties aanwezig is, al konden we niet tot een akkoord komen over wat nu de meest geschikte oplossing is. Inmiddels hebben we die gelukkig wel gevonden en wel in de schoot van het Uitgebreid Bureau. Ook het Vlaams Parlement doet heel wat internationale verplaatsingen. We beseffen dat ook wij een voorbeeldrol hebben. We hebben afgelopen maandag beslist om duurzaamheid als criterium op te nemen voor het bepalen van het vervoermiddel waarmee we onze buitenlandse zendingen uitvoeren. Wij zullen, geïnspireerd door het reglement van de Tweede Kamer in Nederland, het Reglement van het Vlaams Parlement aanpassen. Heel concreet zullen we opnemen dat niet met vliegtuig wordt gereisd als de bestemming op minder dan 500 kilometer ligt of de reis over land minder dan 6 uur in beslag neemt, tenzij er een onevenredig verlies van tijd of middelen zou zijn of andere zwaarwichtige redenen.

Collega's, wat het parlement kan, moeten de Vlaamse Regering en haar diensten ook kunnen, zeker gelet op het feit dat er op veel grotere schaal internationale zendingen worden georganiseerd. Als indieners van dit voorstel van resolutie denken we dat zij ook deze regeling moeten kunnen toepassen. Ik heb begrepen dat de mogelijkheid daartoe zich op korte termijn zal voordoen, als we dit voorstel van resolutie zullen goedkeuren.

Ik sta erop om de collega-indieners, mevrouw Pira, mevrouw Sminate, de heer Kennes en de heer De Meulemeester, te danken om dit voorstel van resolutie met spoed te willen agenderen. Ik vind het mooi dat we op het einde van het politieke jaar een gemeenschappelijk initiatief kunnen indienen, waarmee we concrete stappen kunnen zetten om onze ecologische voetafdruk te verkleinen.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): U weet allemaal dat we een paar weken geleden uiteindelijk met een delegatie van de commissie Binnenlands Bestuur met de trein naar Bordeaux geweest. Wat ook iedereen weet, is dat, met uitzondering van onze delegatieleider, iedereen het er heelhuids vanaf heeft gebracht.

Ik ben heel dankbaar dat er, zoals de heer Vandenbroucke daarnet zei, kort nadien al in de schoot van het uitgebreid Bureau een algemene regeling voor het Vlaams Parlement is uitgewerkt, waaraan dan uiteindelijk de regeling voor de Vlaamse overheid kon aangepast worden, een regeling die de heer Vandenbroucke al eerder in het parlement ter stemming voorlegde.

Wat hier voorligt, is misschien een klein gebaar, maar het maakt wel een wereld van verschil. Eerst de Vlaamse parlementsleden en nu de Vlaamse overheid geven het signaal dat in de strijd tegen klimaatopwarming en luchtvervuiling verplaatsingen duurzaam moeten zijn, en dat duurzaamheid een keuze vergt: voor korte verplaatsingen geen vliegtuig, maar wel de trein. Als wereldwijd die beweging wordt ingezet, komt er hopelijk druk op de onhoudbare situatie dat vervuilende vliegreizen altijd maar goedkoper worden en dat het prijsverschil met de trein altijd maar groter wordt. Zo worden mensen, om het met de woorden van minister Weyts te zeggen, niet verleid om het duurzame vervoermiddel te nemen, maar net misleid om zich niet duurzaam te verplaatsen. Hopelijk komt er ook snel druk, zodat het laatste taboe in de internationale klimaatakkoorden sneuvelt, namelijk het uitzonderingsregime voor de luchtvaartsector, die geen btw op tickets betaalt en geen taks op kerosine. Collega's, de trein moet, zeker voor korte verplaatsingen, dringend veel en veel concurrentiëler worden. In die zin is wat hier voorligt, een bescheiden bijdrage voor een onbescheiden klimaatambitie. Trouwens, en tot slot, reizen met de trein is gewoon ook heel plezierig.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Het voorstel van resolutie dat wij hier vandaag indienen heeft inderdaad een hele geschiedenis gekend. Een van de aanleidingen, naast het antwoord op de schriftelijke vraag, was de discussie in de commissie Bestuurszaken over de studiereis naar Bordeaux. De heer Wouters opperde er dat we als Vlaams Parlement misschien toch het voorbeeld moesten geven inzake duurzaam reizen. Op initiatief van enkele parlementsleden is er dan op het uitgebreid Bureau ook mogelijkheid geweest om die discussie te openen en hebben we vorige week beslist dat duurzaamheid een van de criteria zou zijn bij het bepalen van het vervoersmiddel. Uiteraard waren we het meteen eens, over alle partijgrenzen heen, dat de Vlaamse overheid dan ook niet achter kon blijven, gezien het antwoord dat de heer Vandenbroucke had gekregen over het aantal dienstreizen dat per jaar in de Vlaamse overheid wordt gemaakt, inderdaad, meer dan duizend. Wij zijn dus zeer verheugd dat nu dezelfde regels zullen gelden voor de Vlaamse

overheid als voor het Vlaams Parlement. Volgens mij versterkt dit de transparantie en ook de voorbeeldfunctie die wij als Vlaams Parlement hebben.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik dank de initiatiefnemers omdat ze hardnekkig op dezelfde nagel zijn blijven kloppen. Het is een ander voorstel dan het oorspronkelijke, waar ook nog een opdracht aan de VMM gekoppeld was. Dit heeft het voordeel van de duidelijkheid. Er moet niet veel meer onderzocht worden omdat intussen het Bureau duidelijke, zeer verantwoorde criteria heeft uitgewerkt.

Mevrouw Sminate, u bent ervan overtuigd dat de regering dit gaat doen. Welnu, ik hoop dat uiteraard ook. We zullen dit mee goedkeuren. Het is meer dan een symbolische actie, als u ziet over hoeveel verplaatsingen het gaat bij de Vlaamse overheid. Het kan wel een verschil maken en als overheid en politieke beleidsmakers hebben we een voorbeeldfunctie. Dat alle problemen rond fiscaliteit hiermee niet worden opgelost is ook zo, maar daar wordt hopelijk op andere niveaus ooit eens werk van gemaakt.

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Dit voorstel van resolutie heeft, zoals gezegd, een traject doorlopen dat heeft geleid tot deze tekst die de goedkeuring wegdraagt van zowel meerderheid als oppositie. De wijzigingen en correcties aan dit voorstel van resolutie en ook de bespreking in de commissie Bestuurszaken en in het Uitgebreid Bureau kunnen de goedkeuring wegdragen van onze fractie. Om die reden zal onze fractie het voorstel van resolutie straks met enthousiasme goedkeuren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende de wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 naar aanleiding van de ex-post evaluatie – 1553 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
79 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
75 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming
– 1555 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
97 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Lionel Bajart, Peter Wouters, Joris Poschet, Herman Wynants, Katrien Schryvers en Miranda Van Eetvelde houdende wijziging van het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector en van het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid
– 1630 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
102 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Joris Poschet en Herman Wynants houdende de erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik
– 1631 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Bart Nevens houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de vastlegging van het afschrijvingsritme voor investeringen bij een aanvraag tot verlenging van groenestroomcertificaten
– 1639 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Paul Van Miert, Dirk de Kort, Marino Keulen, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska houdende wijziging van bijlage 2 bij de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat de kilometerheffing betreft
– 1649 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Peter Wouters, Joris Poschet, Lionel Bajart, Elke Sleurs, Katrien Schryvers en Marius Meremans betreffende voorstellen voor het versterken van de beleidsdomeinoverschrijdende aanpak tegen grensoverschrijdend gedrag
– 1629 (2017-2018) – Nrs. 1 tot en met 3

Stemmingen over de amendementen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de stemmingen over de amendementen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 1, van Katia Segers en Bert Moyaers.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
81 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 2, van Bert Moyaers en Katia Segers.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
81 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 3, van Bert Moyaers en Katia Segers.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
79 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 4, van Bert Moyaers en Katia Segers.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

103 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
81 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 5, van Bert Moyaers en Katia Segers.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
81 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 6, van Bert Moyaers en Katia Segers.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
77 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
77 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Imade Annouri, Katia Segers, Elke Van den Brandt, Bert Moyaers, Bart Caron en Tine Soens betreffende de preventie en aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag – 1633 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

103 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
80 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie niet aan.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron betreffende de verfijning van de nieuwe onroerenderfgoedpremie naar aanleiding van de ex-post evaluatie van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 – 1645 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Vandenbroucke, Ingrid Pira, Nadia Sminate, Ward Kennes en Marnic De Meulemeester betreffende het verduurzamen van buitenlandse dienstverplaatsingen bij de Vlaamse overheid naar analogie van de dienstverplaatsingen bij het Vlaams Parlement – 1650 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 16

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VAKANTIEWENSEN

De voorzitter: Dames en heren, beste collega's, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden in de plenaire vergaderingen van dit parlementaire jaar. Eerst en vooral wil ik u danken voor uw inzet en uw vertrouwen in mijzelf, als voorzitter. Mijn dank gaat verder ook uit naar alle medewerkers van ons Vlaams Parlement, onder leiding van mevrouw Goossens. Daarmee bedoel ik enerzijds uw fractiemedewerkers, die u ondersteund hebben op het zuiver politieke vlak, maar anderzijds ook het Algemeen Secretariaat en al zijn medewerkers, die u en mij de beste omstandigheden geboden hebben om ons werk naar behoren te vervullen. Voor al hun administratieve, logistieke en inhoudelijke ondersteuning passen maar twee woorden: hartelijk bedankt. *(Applaus)*

Collega's, de vergaderingen in deze Koepelzaal zitten er dus op, maar onze parlementaire activiteit loopt nog door. Volgende week staan er nog enkele commissievergaderingen op de agenda, en net zoals de vorige jaren kunnen commissies tijdens het reces samengeroepen worden. Hier in deze Koepelzaal verwacht ik u terug bij de openingszitting van maandag 24 september, de commissies kunnen hun werkzaamheden al hervatten vanaf maandag 3 september.

Tot die tijd wens ik u allen een deugddoende vakantie met familie, vrienden en al wie u dierbaar is. Ik ben ervan overtuigd dat u na die periode van herbronnen en bijtanken weer vol energie de eindspurt zult inzetten van deze legislatuur. Dat zijn we allemaal verplicht aan de Vlaamse burger, die wij volgend parlementair jaar tot tweemaal toe zullen ontmoeten als Vlaamse kiezer. Die verkiezingen versterken inderdaad het contact met de burger en dat is geen slechte zaak, want die burger zal u beoordelen op wat u goed doet, maar hij zal u ook onder de neus wrijven wat u volgens hem niet of niet goed gedaan hebt. Laat die contacten u

inspireren, zodat we van 2018-2019 een heel vruchtbaar werkjaar maken. Ik dank u allen hartelijk. *(Applaus)*

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we zijn aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op maandag 24 september 2018 om 14 uur en op woensdag 26 september 2018 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u allen een behouden thuiskomst.

– De vergadering wordt gesloten om 19.05 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Ludo Van Campenhout, Peter Van Rompuy, Daniëlle Vanwesenbeeck: ambtsverplichtingen;

Hermes Sanctorum-Vandevoorde: familieverplichtingen;

Lode Ceyssens, Yamila Idrissi, Lies Jans, Katia Segers, Johan Verstreken: gezondheidsredenen;

An Moerenhout: zwangerschapsverlof.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet,

Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens,

Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-

Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch,

Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen

Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.13:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort,

Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.14:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.15:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.16:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants